

zeruko ARGIA

1978-Apirila-9-XLI garren urtea 780 zenbakia 50 peza

ABERRI EGUNA

LETRA 2

MADRID

Gipuzkoa'ko jakintza bearrak, iraunkor eta etengabeko ardura eskatzen dute. Bereziak eta or-
emenka edatuak izanik, elkar artu ta saillean
egin bearreko lana.

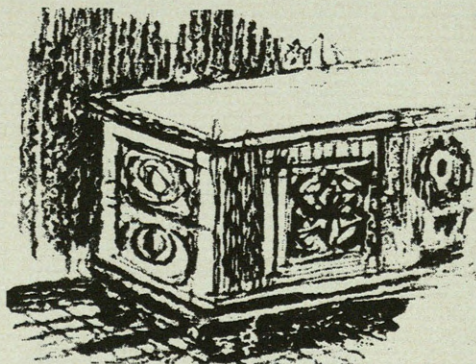
Donosti-Aurrezki-Kutxa'k lortutako etekiñak ez
ditu erabilli oi banakako laguntzan, Gipuzko-
erriaren onerako bai ordea. Zuri Kutxan jarritako
diruak korritua ematen dizu baita orretaz gaiñera
zu, Donosti-Aurrezki-Kutxa'ren bidez ekintza
auetako lankide izentatu ere:

- Miramon'en, Arbide-Dorreak ber-eraiki, Bide-
bietan, "Moneda" izeneko baserria ta Azpeiti'n,
Enparan-jauregia zar-berritu.
- Ateraldi-Argitaraldi-Gipuzko-Bazkunak eta "Dr.
Camino" izeneko jakintza sailak, Idazti argi-
taratzea.
- Donosti'n, arduradun guzientzat irikia dagon,
Dr. Camino Idaztitegia.
- Jakintza-ekiñaldiak, Donostiko Aretoan eta Gi-
puzkoa'ko 17 gela-nagusietan.
- Erti-Erakusketak, Eibar, Donosti ta
Zumai'ko Aretoetan. Gipuzkoa'ko
jakintza-lagundi ta
bazkun askori, lagun-
tza ta babesa.

Jakintza sail
ontan ere

lankide zaitugu, Gipuzko-
erriari lagun egin bai diozu.

**ZU ERE
ONTAN
LAGUNTZAILLE
ZAITUGU**

**IA EUN URTE DARAMAZKIGU GIPUZKO-ERRIAREN
ALDE LANEAN. IA EUN URTE!**

editoriala

LETRA-2

Aberri Egunekeo manifestaldi baketsuetan egin ziren oihuengatik haserre bizian agertu zaizkigu Madril aldean. Espainiako banderarik ez zelako, independentziaren eta ETArek aldeko oihua egiten zirelako harritu dira, Madril eta bere inguru guztia. Baina, batez ere, PNV bezalako jende zintzoak eta PSOE bezalako jende "kontuzkoak" oihu haiek ez isil erazteaz dituzte soinekoak urratu.

Aberri Eguna sortu zen egunetik askatasunaren aldeko oihua izan da. "Independentzia" oihua "Foruak eta Bakea" eta "Gora Euzkadi askatuta" oihuen jarraipena da. Hobeto esanik, haien zehaztapen eta adierazpen modernoak. Helburu, amets, eta asmo berdinen oihu garbiago bat. Eta ikurriña da amets horren adierazgarri eta sinbolo.

Oihak hutsez, aginpiderik gabeko erakundeez, engainiozko promesa potzoloiez ase nahi du Madrilek euskaldunon askatasun egarria. Gogorrean menderatzen ez gaituen euskaldunok zurikeriaz nahi gaitu isildu.

Aberri Egunaren ondotik Madrilek bota duen erauntsiak azpijoko maltzur bat adierazten du nabarmen. Egun hartako oihuak ez ziren berriak, gorreriarik haundiena duenak ere entzunak zituen, behin baino gehiagotan. Haien aitzakian euskaldunoi opa nahi ez digun aginpidea eta autonomia nahi ditu atzeratu.

Baina promesa hutsarekin denbora gutxian iraungo du "demokrazia" berrian euskaldunek jarria duten "esperantzak". Madrildik bake eskainka askotan hurbildu zaio Euskal Herriari. Baina Euskal Herriak Forurik edo aginpiderik eta askatasunik gabeko bakeari muzin egin izan dio oraindik.

Aberri arazoa behar bezala haintzakotzat hartu ez duten ezkerreko alderdi batzuk ere ohar-tuak dira hontaz, itxura denez. PTE, OIC eta MCE aberri arazoari begira jarri dira beren azken biltzarretan. Abertzaletasunari uko eginaz oso erren geratzen direla jabetu dira nonbait. Ezker abertzalearengana bildu beharra aitortu dute.

Eta hori ezker abertzalearen indarrak beharturik, noski. Bestalde PSOE eta PCE alderdien azpian itzaltzeko arriskuari ihesegiteko ezker ba abertzalearekin elkartu beharra adierazi dute.

Munduko nazio guztiak bezalaxe Euskal Herriak bere buruaren jaun eta jabe izan nahi du. Berez duen eskubide hori ukatzea inperialismoa da. Hortaz jabetzen ez denak beste interes batzuk gorde nahi ditu, nahiz Gutierrez Melladoren militar jantzizko kapitalismoaren, nahiz Mujika Herzog bezalako sozialista gurien mehatxuz estali bere interesak.

Madrilek "iñuxente" itxurazko mehatxu gutxiago eta aitor gehiago egin behar dio Euskal Herriari. Eusko Kontseilu Nagusia eta PSOE eta PNV bezalako partidu haundiak ez dira Euskadiko ez-tandak isiltzeko. Hemengo garrasiak, istiluak eta borrokak isiltzeko laguntza askotan eskatzen zaizkie Madril aldetik erakunde eta partidu horiei. "Demokrazia" berriak Euskadiren ametsak itotzeko baliatu nahi luke horietaz, dirudienez.

Goserik dagoena isiltzeko biderik onena jaten ematea da. Euskal Herria isiltzeko biderik egokiena, bere buruaren jabe izaten uztea da. Hori ukatuz bakea egin nahi izatea, amets maltzur bat besterik ez da. Aberri Eguna, lehen eta orain, askatasuna oihukatzeke da. Oihu horrek indartsu iraun dezala, nahi dena lortu arte.

zeruko
ARGIA

Lehendakari:
Kaietana Ezeiza.

Zuzendari:
Gorka Reizabal.

Zuzendari-ordeko:
Pilar Iparragirre.

Erredakzioa:
Joxe Luis Alustiza, Lurdes Auzmendi, Elixabete Garmendia, Ana Mari Lizarralde. **Bilbon:** Gorka Abad, Karlos Donoso, Iñigo Lamarka eta Joseba Sarriena. **Iruinean:** Txema Larrea. **Ipardean:** Ermi Madariaga.

Idazleak:

L. A. Aranberri "Amatito", Mikel Aizaga, Esteban Aldamiz-Elxabarria, Alkiza, Arostegi, Amunsa, I. Bujanda, Bakaikoa, Lizarralde, Mikel Ugalde, Joxe Azurmendi, Jon Urrejolegi, Kepa Aulestia, Anjel Amigo, Bernardo Aizaga, Koldo Izagirre, Ramon Saizarbitoria, Ibon Sarasola, Jorja Cirera.

Herrietako berri-emaleak:

Odile Kruzeta (Eibar), L. Baraizorra (Markina), Axari (Idiazabal), Idiakez (Deva), Alix Trueba (Karrantza), Eizetxukoak (Herrera), Sistiaganeko Pello (Lezo), M. Izeta (Baztan), Mendiaga (Arrasate), Ertxin-Harri (Zestoa), Murumendi (Beasain), Katzurri (Durango), Barrenetxea (Oartzun), Anatsan (Aizpeltia), Iñalurreta (Pasai Donibane), Uria (Hernani), Giro (Zaldibia), Mahasti (Errenteria), Metal-lurri (Lazkao), Azpiroz (Berastegi).

Marrakzi eta diseinuak: Olariaga, Larrarte, Aleman, Tororo, Karlos Valverde, Juanba Berastegi eta Mikel Plazaola.

Argazkilariak: Arturo Delgado, Loubet, Philippe Etcheberri, Luis Otaegi, Luis Mitxelena eta Txema Ormazabal.

Publizitatea: Joxe Mari Ostolaza.

Fotolitoak: Ernio S. L.

Jabea: Nafarroako, Kantauri eta Aragoiko Kaputxinoak. Burlada, Kale Nagusia, 50-1 Donostia, Okendo 22. Telf.: 42-77-86.

Moldiztegia eta idazkola:

EL DIARIO VASCO - Ibaeta - Donostia

ALVAREZ IRAOLA - Ibaeta - Donostia - D. L. : 80 - 1963

HARPIDE SARIA:

Barruan	1600	ptz.
Korreo batasuneko herrietan	1800	ptz.
Atzerrietako beste herrietan	2100	ptz.
Airez	3200	ptz.
Salmenta (Jle bakoitza)	50	ptz.

Irakurleak mintzo

HIZTEGIA ZAINDU

Kaixo adiskideak!

Barkatuko nauzue, hai maspilduta dauden R. Saizarbitoria eta K. Izagirre bikoteari buruz mintzatzen banaiz.

Egia esan, poz handia-
rakin hartu dut hauen artiku-
lu berria, hiruzpalau aste bu-
rua jaso gabe egon ondoren.
Bizi berri bat ematen diote
astekariari. Beren orijinalta-
sun izugarria dela medio.
Bestalde, elkar-hizketak ezin
hobeak izaten dira, Lizeoko
ikasleena dibidez, guztiok bi-
zitzen ari garen erreketeta eta
zapuzketa giroa, inork baino
hobe kiango jasotzen bait du-
te.

Hala ere, azken
zenbakian hiztegia oso gutxi
zaintzen dutela igarri dut.
Arrazoi dute, hizketa artifi-
zial eta ulergaitz batetik alde
egin behar dela diotenean,
baina oso eroso iruditzen
zait, euskarak horretarako
hitza aproposa duenean gaz-
telaniazko hitzera jotzea,
errexagoa delakoan. Denak
ulertzea nahi badugu egin de-

zagun osorik gaztelaniaz, eta
kito!.

Elkar-hizketa kontuan
hartu gabe, euskaraz esan dai-
tezkeen 19 hitz aurkitu ditu,
Luis M. Mujikaren hiztegia
erabiliaz. Azpimarratu di-
tudan hitzak grabatzat jo
daitezke: **presente:** opari/
Abandonatua: arduragabe, ,
zabar/Faszinantea: liluraga-
rria/ Pekaminoso: bekatuz-
koa/enamorado: maitemin-
du/ **Gaztigatuak:** zigortuak/
distant: urrun/efusioek: ja-
rioek/pegatzeko: kolatzeko/
listotzat: azkartzat; **bizkor-
tzat:** traizoak: azpikeriak, sal-
keriak/Inkomodo: ezeroso/
debate: hitzeztarabida/mos-
tratzen: erakusten, adieraz-
ten/entenditzen: ulertzen/
Tontoa: ergela, peiloa, txal-
dana, meleloa, geldoa, zun-
tzun, lapikoa, kaikua/ kon-
promiso: konpremezu/plo-
moa/astuna.

Hitz hauek, batzuk be-
hintzat ez dira kalean erabil-
tzen, baina egokiak dira,
eta horretarako dago Zeruko
Argiako hiztegia, oso

normalak ez diren hitz jato-
rrak ezagutuarazteko. Ez dut
uste honekin zailtasun haun-
diegirik izango denik irakur-
learentzat.

Bueno ez ezazue modu
txarrean hartu, kritika txiki
bat bezala baizik. Jarrai zai-
tezte zuen lantxo bikain hoi-
ekin, eta ahal bada zaindu pi-
ttin bat gehixeago hiztegia.
Agur!

J.M.A.

KONTSOLAMENDU BILA

Hitz bi ezbadiezaiot
edozeini bota, leher ninte-
ke, eta kurritzen egunotan,
hori ez diot inori desiratzin,
ez eta emakume beltz bati
ere. Hiru puntu hunkitzera
ausartuko natzaizue, ira-
kurle maiteok:

a) Aurrez aurre "Ajo-
blanco"ren 31. alearen "Im-
perialismo y Pacharán" arti-
kulu tituluduna irakurtzeari
ekin badieziaizue, hobe...
zer? irakurrita duzue? kristo-
arena, ezta? Burumuin na-
hasturiko bat, noraino hel

daiteke.

Euskaldun libertario-
ok hori irakurritz gero, zer
egin eta nola kontsola.

b) Har faborez, Zeruko
Argia 1978 -Martxo-12.
XII garren urtea 50 peztan 777
zenbakia eta inolazko beldu-
rrik gabe komunera joan zai-
tezte. Zer? eserita zaudete?
Bueno, 11. orrialdearen lau-
garren zatian 7garren le-
rrotik 11. arte irakurri. Zer
uste zenuten? Euskal Herri-
an perlarik ez?.

Euskaldun libertario-a-
sanbleariook (era batera dei-
tzeagatik) horik irakurritz ge-
ro, zer egin eta nola kontso-
la.

d) Ikusiko duzuenez,
hemen perlarik porruz. Ze-
ruko Argia berberan, (dro-
ga hauzitan) delako artikulua
zikin horretan.

Garbi-garbi partiduek
(GAIK ezik) diotenez, dopa-
ren kontra aritzen dira erne.
No te jode! Zoazte pikotara
guztiok, gaizki egindako
tronpu ustel horik.

Kontsolagailuen Erregina

besteena

PUNTO Y HORAREN 80. zen-
bakiko Editorialetik: "La
muerte de Andrés Guerra y
Alberto Negro, víctimas ino-
centes de Lemóniz, obliga
colectivamente al País Vas-
co a un inapelable análisis.
Sin manipular el fallecimien-
to de dos trabajadores que
debe respetarse con venera-
ción. Sobre todo cuando ha
habido tantos silencios bien
pagados desde que Iberdue-
ro tomó la decisión de cons-
truir la central hace más
de ocho años, con la inhibi-
ción casi absoluta de parti-
dos y centrales. Lucha que
sólo han llevado a cabo los
movimientos ecologistas y
antinucleares. Andrés y Al-
berto simbolizan el remordi-
miento de muchas concienci-
as. Llegan muy tarde los que
ahora en su nombre, preten-
den protagonizar la defensa
de los trabajadores.

Cuando los hechos se
han consumado surgen las
plañideras, oficio antiguo tan
útil como hipócrita. Todo
cuanto ha rodeado a la cen-
tral nuclear ha sido injusto

y sangrante. Se agolpan mon-
tañas de interrogantes ante el
oscurantismo de Lemóniz
donde se ha quitado razonez
dogmáticamente a cuantos se
oponían cargando culpas y
guillotinas.

¿Por qué hasta que la
muerte nos anega no se ha
optado por la consulta y de-
bate público? ¿Es que este
Pueblo, como cuando la am-
nistia, sólo es tomado en
consideración cuando llena
de inocentes sus cementeri-
os?"

ANAITASUNAREN 356-7.
zenbakiko Editorialetik: "

"Rubialek, aurretik ere, eus-
karak ez zuela, bere uestez
behintzat, horrenbesteko ga-
rrantzarik esana zigun.
Orain, presidentetu ondoren,
hura zuzendu nahirik, hauxe
gehitu berri digu, baietz,
Consejo General Vascoko
buruak euskaraz jakitea ko-
meniko litzatekeela, ondo-
ren, oso maleruski, hauxe

gaineratuz, bai eta beste edo-
zein hizkuntza ere.
Euskaldunontzat gurea eta
beste izkuntza guztiak maila
beretan baileuden! Eta ondo-
ren, Rubial presidenteak be-
re burua lehendakari izenaz
hornitu nahi duela. Zerta-
rako gure herriak bizitzeko
eta irauteko duen eskubidea
laur haizetara aldarrika,
bere nortasunaren boza,
erdaraz, ixiltzen bazaio?

Baina gaitzezen
demokratak izan! Eta zapal-
duok geure arazoak
zapaltzaileen hauteskunde-
tan konpon ditzakegula on-
har dezagun behingoz. Eta
horretara, Gasteizen behin-
tzat gauza bat egon da argi,
gure herriaren etorkizuna li-
kidatu ala zuzpertzeko au-
kera zegoela, eta sokatira ho-
rretan zortzi aldiz -bi aldiz,
itxurak gora behera- nazio-
nal problemak bildu zituela
bertako guztiak. Euskal na-
zionalismoak abertzale
eskertiarrak eskuindarrekin
batzen zituen ordurarte po-
sible gertatu ez zen fronte
nazional bakarrean..."

HERRIAR 3n 1438. zenba-
tik: "Lehen bozaldia juan
da, baina orainokoa ne-
hork ezin erran nolakoa izan-
en den deputatu biltzar be-
rria. Heldu den igande arra-
tsa igurikatu behar horren ja-
kiteko, edo berdin astelehen
goiza. Igandean da izanen
alabainan egiazko harat-hu-
nata. 50 bat deputatu iragan
dira martxoaren 12an, bai-
nan 430 alki baino gehixa-
go badira segurtatzekoak.
Alki horietarik ainitzentzat,
biziki partida atakatua gerta-
tu izan den bezala, zorbait
egun boz goiti beheti, ezker-
tiar eta gobernutiar elgarren
bete agertuko orobat..."

Lehen boz-aldiaren on-
dotik, denek sinets-arazi nahi
irabazle izan direla. Xifre be-
rak hameka gisatarat ibiliz.
Denak helduden igandekoaz
orroituak, denek irakutsi na-
hi beraz azkar daudela...

Gauzak ahal bezin la-
ñoki haztatuz, nahi ez den
hori beti errets, erran dita-
ke lehen igande horren nehor
ez dela izan irabazle handi,
ez eta hanbat galtzaile..."

Aberri egunak, bere ospakizunen azpitik, nolabaiteko datu eta burutapen ere finkaturik utzi ditu eta guzti honek zer pentsatu eman digu. Atera ditzagun bada, gure ikuspegi eta axaleko irudimenen arabera, ondorio batzu.

PSOE-ren exenplua, orain begien bistan dagoena, baina lehen ere aski argi zegoena, zera da: alderdi politiko batek ehun militante aski eta gehiegi dituela, ezaugarri batzuren pean dauden klase sozial batzuren boza bereganatuz, hauteskunderen nagusitzeko eta burgesiaren sistema parlamentarioan gobernuarenekin eskutik edukitzeko. Klase sozial horien ezaugarri hori Euskal Herrian behintzat, funtsean, bi puntu hauetara muga liteke: a) Inmigrazioaren fenomenoak, eta b) politikagintzaren alorreko pasibotasuna. Hona hauteskunderen, besteak beste, izan bide zuen arrakastaren esukarri bat. Donostiako manifestazioak Aberri Egunean alderdi honek eraman zuen jendeak beste erizpide askorik ezin lezake sor.

Pozgarria da egun honetan ezker abertzaleak lortu duen garaipena. Eraman zuen jendea, behinik behin, zalantzarik ez dago. Eta jende honen jarrera aipagarria ez ezik aztergarria dela ematen du, nik orain egin ezin dezakedan azterketa baten lekua norbaitek beteko ahal du.

Bistan da, ikusiak ikusi ondoren, sektore honen batasuna eta elka-

aberri egunaren ondotik

JOXE M. ODRIOTZOLA

rrekiko hurbilketa arrazoi batzuri zor zaiela egungo jokuntura honetan:

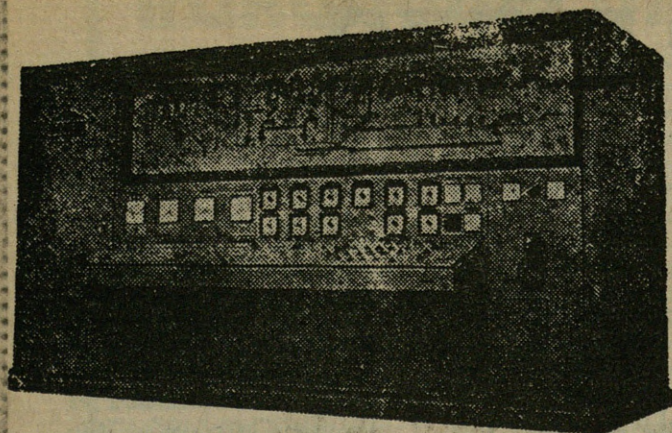
a) Estatu espainolaren baitan hezurramitzen den inperialismoaren kontrako burruka eta gudu abertzalean, mila kontradizioz estaltzen da egunero Euskal Herria. Kontradikzioen euskal espazio honetan, arbuigarrria ez ezik, eraman ezina dela euskal ezker abertzalearen aldetik. Ez gaitetzen ahanzt, inperialismoaren aurkako burrukan, bigarren mailako kontradikzioen planoetan kokatzen diren hainbat arerio. Bidean suntsitu beharrezkoak direla, kontradikzioen planoak elkar determinatuz daudelako eta elkar osatuz ere bai. Burruka oro hil ala bizikoa da, azken mugetan. Batez ere, "armonia" eta "oreka" ideietan sinesten ez dugunontzat.

b) Goiko datu hori ongi gogoan harturik, eta

batez ere, ondorioz, alderdi espainolisten praktikaz gaur egun Euskal Herrian oinharritzen ari den egoera objetiboa, ETAk bere papera jokatzen duela dirudi ezker abertzale osoaren elkarrekiko hurbilketan. Martxoaren 26ko manifestazioetan begiak irikitzea aski zen, eritzi honetara iristeko: ETA aipatuz esaten ziren kontsignak arras nagusi ziren ezker abertzaleko bloke osoaren barne. Badirudi, beraz, ETA nolabait ere elementu bateratzaile dela bloke honetako alderdientzat, eskubiko eta ezkerreko alderdi espainolistetatik abiatuz, langile multzo aristokraten esku dauden sindikatotarik iraganaz, Eliza, Prentsa, eta komunikabideen eraso kupidagabea, euskal ezker abertzalearen kontra, ikaragarria deneko aldi haueetan. Jaunak, langile aristokratik eta prentsa, adibidez, ez ditugu lehen

mailako kontradikzioen planoan jartzen, baina, jakin, nahi duenak badauki, hauen jokabidea ez dela "berezkoa", "jaio-tzezkoka", inperialismoaren berproduzio bat baizik, forma txit bereziak hartuz, halako eta beste-lako Estatuko aparatuetan. Inperialismoak ez baitu maizenik bere esku itsusia luzatzen guztiok begien aurrean dugula. Bere interbentzioa, une larriak iritsi ez badira behinik behin, zeharkako izan ohi da, era askotariko aparatuen (orain, demokratikoen) bitartez.

Aberri Eguna, nik uste, sozialista eta komunista abertzaleen batasun-bideen urrats nabarmen bat izan da. Oraindik, noski, zalantza handiak daude, jokabide biko nolaz artikulatu litezkeen erakundeketa aldetik. Halaz ere, bloke honen base sozialaren mailan hauteman izan dugun elkarrekiko hurbilketa, uka ezina da. Erakundeketaren forma, nahiz hestuki lorturik egon problemari orohar, premisa batzuren gain erakitzen da. Eta premisa, egungo Euskal Herrian zera dela esango nuke: sozialista eta komunista abertzaleen arteko nolabaiteko artikulaketa organizatu bat ezin beste-koka dela, jasatzen ari garen ekaizpean. Hauxe eskatzen du sektore honek: bere indarren batasuna organizazio erak alderdi politikoak direlarik eta ideologiaren izakerak leninismotik sozialista humanistetara hedatzerainokoak.

TXIMIST-INDAR SAILLA

Departamento ELECTRICIDAD
LANERAKO, BANAKETARAKO TA AGINTZEKO
TRESNAGITZA

Aparatos de maniobra, distribución y control

P.A.T. (Alemania)	CIT ALCATEL (Francia)
«Gruak» ez Iraultzeko	Zembakizko Kontrolak
electroniko tresnak	Ikusgailuak

OLIO-INDAR SAILLA

Departamento HIDRAULICO

REXROTH (Alemania)
Olio-urez osatutako erabateko programa servo-reguladorea berekin duenak.

HYDROMATIK (Alemania)
Uraga eta uragagiltza duten motorrak neurri aldekor eta iraunkorretan.

SIGMA (Frantzia)
Itas lanetarako eta Obra Nagusitarako olio-urezko programak.

INDRAMAT (Alemania)
Servo-zuzentzailea.

MERKEL (Alemania)
Urarengandik babesteko loturak eta lanak.

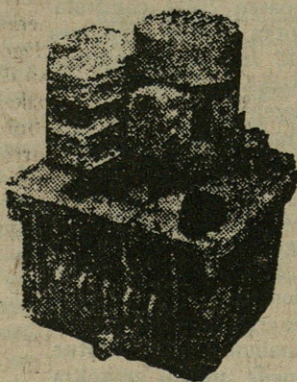
FORSHEDA (Suecia)
V-ring reten loturak.

RUAL (Italia)
Gol prelotarako uraga giltzadunak.

TUROLLA (Italia)
Ozkadurazko uragak.

HYDAC (Alemania)
Indar irazkiak eta itxulerakoak.

ADA
Uztal gisake euskarriak.

Goimendi - Automatismo

AUTOMATISMO

Lantegi ta landolak:
Jolastokleta (Herrera)
SAN SEBASTIAN
Urrut. 353840 (7 ar) ta
353440 (5 ar)
Telex. 36173 GOIME E
Erakusketa eta denda:
Iparragirre, 15. **SAN SEBASTIAN**
Urrut. 428082 ta 428625
Ordezkaritza:
VITORIA ETA MADRID

Transportes **azkar** s. a.

ERAMAN - EKARRIAK, KAMIOI AUNDIAK

Barcelona, Zaragoza, Valencia, Madrid, Oviedo, Gijón.

Donostitik egunero:

Iruña, Bilbo, Gasteiz, Alicante, Elche, Elda, Murcia, Cartagena, Granada, Almería, Santander, Valladolid, Zamora, Palencia, Salamanca.

Astean Irutan:

Malaga, Sevilla, Jerez de la Frontera, Cadiz, Lugo, Coruña, Orense eta Vigora joan etorriak.

Hernanirako bide nagusian, **ERGOBIA** auzoan, **DONOSTIAN**.
Urrutizkiñak: 552650 - 552654
Apartado 1381

JOSE ZINKUNEGIREN OPTIKA DONOSTIAN URTEETAN LANEAN OHITUA

Hernani, 4

DONOSTIA

o y a l s. a.

Oyal eta eforru almazena

*Paregabekoak
Bikañenak*

GARIBAY, 4 - TELF. 414304

DONOSTIA

konparsa giroan su eta fu

JON URRUJULEGI

Aurtengo Aberri Eguna dela eta Madrildik haserre hotsak iritsi zaizkigu. Egia esateko, besterik espero al zitekeen, ba, Madril bezalako liztorkabia batetik...

Hego Euskal Herriko lau hiri buruetan haundikiro ospatu dugula gure Aberri Eguna eta Madril aldeko militarrek eta militarrek ez direnek, jantziak urraturik dituzte. Beren aberriaren batasun sakratua arriskuan jartzea ez omen dute inola ere kontsentituko. Baina nondik letorkioke inori kalterik guk geure nazio nortasuna geure etxean ospatze hutsetik? Dirudienez zera da, berek ezarritako legalitatearen barruan eman dugula geure afirmazio nazional ukatzezinezkoa.

Madrilgo egunkari guztiak, suak harturik bezala bihurtu dira gure kontra. Konparsa giroan eta mindurik bezala agertu dira aurtengo Aberri Egunaren haunditasuna eraman ezinik. Ustekabean harrapatu ditugunaren erreakzioa demostratu nahi izan dute. Baina hau guztia, gure eritziz konparsa giroan egindako teatroa besterik ez da izan. Aurtengo Aberri Eguna baino ondotox lehenago ere demostratua diegu zer garan eta nora goazen. Askatasun Ibilaldiaren Iruineko bukaera, edozein Aberri Eguna bezain adierazgarria izan zen, bere traba izugarriak eta guzti. Itsuak ere ikus zezakeen egun haren muina. Eta Madrilgo gaurko haserretuak ere ondo ohar-tu zirela egun hartakoaz, ez dugu batere dudarik egiten. Zertara datoz beraz, oraingo inintzio eta haridura faltsoak?

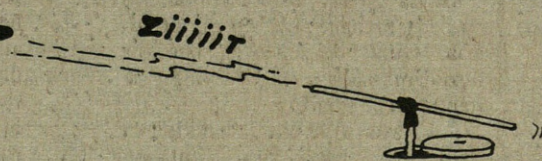
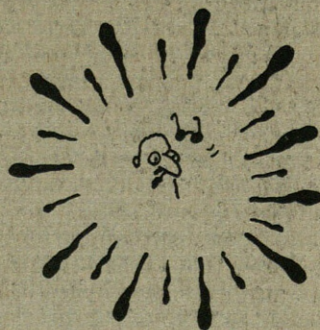
Ez dugu amua irentsi behar. Ez dezagula pensa zerbait berriaren aurrean aurkitzen direla Madrilgo politiko erne bezain maltzu-

rrak. Horiek ondo dakite gure berri eta, tamalez, guk geuk baino hobekiago askotan. Beti engainatu gaituzte, batzutan espantuka eta beste batzutan, hitz goxo eta xamurrez gure bihotzak hunkituz. Izan ere, gatuaren aurrean beti saguarena egitea tokatu baitzaigu... Orain berriz badirudi katakume bihurtu garelaren beldur direla...

Egia esan, Aberri Eguneke jendearen askatasun hirrika, libertate goseak eragindako oiheu eta garrasiak, nekez asetuko dira Euskal Kontseilu Nagusiaren titulu ohoregarri bezain hutsez. Hemen arazoari benetan dago heldu beharra, heldu nahi bazaio behintzat. Eta horretarako lehen pausoa, **LEHENENGOA BAKARRIK**, benetako Autonomia izan daiteke. Hego aldeko lau eskualdeak hartuko dituen Autonomia sendo batek bakarrik ekar dezake ondorengo eboluzio baketsua. Gerra garaian lortu zen Estatutoa dexentez superatuko duen Autonomia, hau da, gaurko egoera eta esijentzie egoki erantzungo dien Autonomia. Eta hau ondotoxo konprenitzen dute "madrildar haserretuak" ez daude, agian, giza-legez jokatzeke asmotan. Bestela, zer dela eta ez dituzte legeztatzen askatasuna edo independentzia aldarrikatzen duten alderdi abertzaleak? Ezer bada, gogokoa espresatzeko eskubidea da demokrazia. Eta demokrazian, besteen eskubide berdinak dituzte HASI eta LAIAk ere. Honelako diskriminazio zentzugabeak mantendu eta hala ere jantziak urratzea, absurdoaren politika nahi izatea da. Eta politika absurdo honen arrastoak ugariak dira, guk bat besterik aipatu ez badugu ere.

mozorrozko

prekontseilari maskaratua

ETA ZUEK
ZER APLIKATZEN
DUZUE,
LETRA-2 ?

ALPINSKO

bakardadea

KEPA AULESTIA

Aste honetan Gobernu Par-
lamentuaren aurrera joango da,
bere azken birrantonaketaren kon-
tu ematera. PSOEko parlamenta-
riek prest omen dituzte interpela-
zioak, eta Gorteak, berriro, antzerki
politiko baten antzera, protago-
nista batez eta antagonista gehi-
agoz hornituko dira. Gobernuaren
politika guztia zalantzan jarriko
da, eta areago politika ekonomi-
koa. Guzti honen ondorena, or-
dez, ondotxo ezaguna zaigu le-
hendik ere: ezer ez.

Estatuko herriei dagokienez,
badira bi berri oso kontutan
hartzekoak Alde batetik, Tarrade-
llas Madrilén da, lasterka eta
korrika joana, komentaria poli-
tiko guztiek diotenez. Hain zuzen
ere, maiatzean hasiko baitira Kon-
stituzioari buruzko eztabaizadak,
eta Generalitateak ez du oraindik
funtsezko "gorputz" bat hartu.
Konstituzioaren debateak hasi
aurretik Generalitatearen gorpu-
tza paktatzea izango litzateke-
Tarradellasek bidaia honen helbu-
rua nagusia. Badaezpada ere...

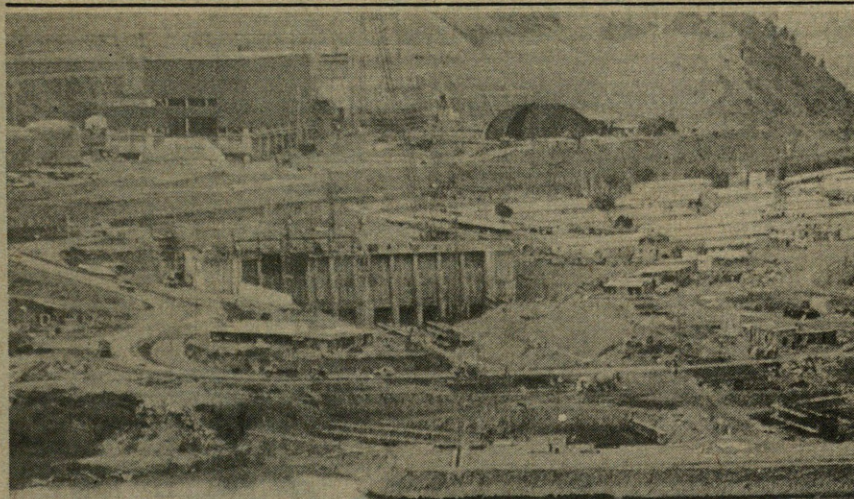
Bestalde, Cid Campeador bere
letxe txar guztia azaldu du Madri-
lén, "Aberri Eguna" dela eta.
Haren haserreza ez da oraindik
bukatu, baina ez du gainezka egin
ere. Prentsa zentralistak eraman
duen kanpainak, Gutierrez
Melladok, Gobernu Zibilek eta
Mugica Herzogek egin dituzten

deklarazioek bi helburu zituzten:
eskuin indarrak lasaierazi (ha-
madako jendea batez ere) eta
konstituzio atzerakoi eta zentra-
listaren aldeko botoak lortu.

Badirudi Madrilén izan den
erreakzioak ez duela beste zentzu
rik. Ez da autonomiarentzat at-
tzerakada nabarmen bat izango.
Kanpaina honen helburua beste
bat baita, eta ez hori. konstituzioan
autodeterminazio hitza ager ez
dadin "euskal separatisten" beldu-
rra piztea izan da, hala ematen du
behintzat, maniobra honen helbu-
rua.

Hitz batean esateko, Konsti-
tuzioak arriskuan jartzen ditu
aurreautonomiak, bai Katalunian
eta bai hemen. Bada diferen-
tzia bat, ordea. Katalunian Suare-
zek baduela "Troiaiko zaldi" bat,
eta Euskal Herrian "Troiaiko zaldi-
rik" eduki ez arren, klase borroka
ren espektro politikoak ez direla
oso garbiak, hots: edozer gauza
gerta daitekeela. Estatu mailan,
ordea, garbiago geratzen dira
gauzak, ez baita espero PCEk
Konstituzio proiektuari oztopo
handiak jarriko dizkionik. PSOE-
ren aldetik, berriz, ez da "kanpai-
na publizitario" bat baizik
espero.

Hortxe dago Konstituzioaren
koska, eta gu nahiko bakarrik
aurkitzen gara (katalanena be-
zainbesteko bakardadean, agian).

oinharrizko euzkara

ASCO-KO ZENTRALE NUKLEARRARI STOP

Zentrale nuklearra egiteko lekurik egokiena, Tarragona da. Norbaitek konpontzen ez badu, bost zentrale nuklear martxan jarriko dira datozen hamar urte-tan.

Egoera honek gehien zigortu duen herria, Vandellós da. Gaur, herri honetan, bi planta daude martxan eta denbora gutxi barru, beste bi egongo dira. Ascó da zigortuenetari-ko bigarren herria, baina herriak garbi erakutsi du zentrale nuklearrrik ez duela nahi. Duela egun gutxi, zentraleko "Grupo II"eko obrak egiteko litzentzia ukatu zion Udaletxeak. Erabakia hartu baino lehen, Ascóko herriak zenbait gertakizun bizi behar izan du. Ascóko zentrale nuklearreko "Grupo II"aren egilea, FECSA (Fuerzas Eléctricas de Catalunya S.A.) da; Industria Ministeritzak, zentralea egiteko baimena eman zuen; hau 1972. urteko Apirilaren 21 eta 1975. urteko Martxoaren 7an emandako dekretoen bidez. 1977. urteko Ekainaren 28an, Obra Publiko Ministeritzak ere eskubidea eman zuen. 1975. urteko Irailaren 3an, Ascóko Udaletxeak FECSAri argi berdea eman zion lanetan jarrai ze-zan.

Arazoaren sustraiak, Ascóko Udaletxeak argi berdea nolaz eman zuen jakitean daude. Orduan alkate zegoenak eta herriaren nahiaren gaitetik —beti honen aurkako agertu baitzen— eman zuen lanekin jarraitzeko eskubidea. Ustelkeria, pentsa ez daitekeen neurrietaraino iritsi zen. Adibidez, Udaletxeko zuzenda-

riak, bere lurak prezio altuagoan saltzea lortu zuen, gainera entrepresan lanpostu on bat lortu zuen. FECSAk, herri sufrituari, zenbait promesa ere egin zion: era guztiera-ko deporteak egiteko, polideporti-bo bat egitea. Promesa hau, beste asko bezala, haizeak eraman zuen.

Nuklearra baimenik gabe

Gaur, Ascóko zentrale nuklearra egiten, 32 entrepresa desberdin ari dira; bereiztasun desberdinekin; 5.000 langilek lana egiten du: "Grupo II" delakoaren lanak oso aurrera-tuak daude, eta herriarren protesten aurrean, FECSAk, lanak legalak dire-la dio. Gaur dagoen udaletxe demo-kratikoak—lehenagokoak utzi egin behar izan baitzuen—, herriaren na-hia jaso egin du eta eraikuntzan gu-tiegitasunak daudela eta legeetan ezartzen ziren baldintza batzu hidro-elektrikak bete ez dituelako, lana aurrera jarraitzeko eskubidea kendu die.

Ascóko Udaletxeak, batzarre ba-tera deitu zuen eta bertara joan zire-nak hauk izan ziren: Ebro erreka-ren inguruetako herrietako alkateak eta herri haueko biztanleak. Batzarre honen helburua, erabakiaren berri ematea eta erabaki hau denek onhar-tuz zentrale nuklearraren aurka joa-tea, zen.

Generalitateak ezin dezake
ezer egin

Madrilgo Gobernutik Generali-

tatera karguak pasatu arte, honek ezin dezake ezer egin; ezin dezake postura bat hartu Ascóko zentralaren aurrean. Dena dela, konstituzioko e ezabailuan, autonomiari buruz hitze-giten denen. Botere zentralaren esku-etan geldituko dela energiaren asun-toa dio. Catalunyako indarren erlazi-oa ikusirik nahiz eta gutxi gora behe-ra pentsatu zer gertatuko den ez da-kigu.

SUTE PROBOKATUA?

Garrantzi handiko sute bat ger-tatu da Aste Santu honetan Asco-ko zentrale nuklearrean. Aste ba-tzu lehenago garrantzi gabeko beste sute bat gertatu zen toki berdinean. Langileak oporretan eta zentralean zaintzaileak besterik ez zeuden. Sua zegoela ikusiz, bonbero, polizi eta he-rriarri dei egin zieten. Zenbait mate-rial elektrikotan hondamenak gerta-tu dira, baina hildakorik eta zauri-turik ez zen gertatu.

Materiala gordetzeko almatzen bat osorik suntsituta gelditu zen, eta entpresak oraindik ez du gale-ren balioa adierazi. Prezisio handi-ko materiala zenez gero, galerak oso handiak izango direla pentsatu izan da. Hala eta guztiz, eraikitzen ari den zentraleko beste dependentziak sal-batzea lortu zen.

Suteak probokatuak izan direla askok—hola herrian hala langile ar-tean—pentsatzen dute. Laguntzarik ez izateko, telefono hariak moztuak izan zirela ere esaten dute. Beste bat-zurentzat sutearen eragilea kortozir-kuito bat izan zen. Aseguroa kobratzeko entrepresa bera izan dela au-torea esaten da ere.

Benetan haxe da: FECSAk—zentral nuklearraren jabea—inun-go agiri ofizialik ez duela eman. Horre-gatik sutearen sorburuaz ezin da orain-dik ondorioz atera. Harrigarria da benetan, 15 egun barru bi sute gerta-tzea entrepresa berdinean eta inongo ofizial erakundek bere bertsiorik ez eskaintzea.

Beste aldetik UCDeK. Eduardo Merigó partaidearen bidez ("subse-cretario de ordenación territorial y medio ambiente" delakoa) Tarrago-nan haxe azaldu du: "nuklear ene-giak ez du kutsadurarik sortzen, eta energia iturriak garantizatzeke nukle-artze beharra benetazkoa da herrial-de hartan". Gobernuak alderdiari aurpegia garbitzea komeni zaio orain Tarragonako eskualdetan. "Subsecre-tario de ordenación territorial y me-dio ambiente" delakoak pentsatzen duenez biharko zentral nuklearrak kokatzen "Generalitat"ek paper bi-kain bat joka dezake, modu honetan Ebroko Trasmasea alde batera utziz.

ANPG legeztatua

Gobernuak legalizatu berri du A.N.P. G. (Asamblea Nacional Popular Galega). Honen nazional alternatibarekiko Galiziar herriaren laguntzak espainol gobernuaren gogortasuna garaitu du. Espainol gobernuak urte oso batez atzeratu du erakunde honen legeztapena, teoriz defendatzen dituen itxurazko demokraziaren oin-harrizko puntuak hautsiz. Horrela, estatutuak Fiskal ministeritzaren esku zeudela, nazionalista organizazio hau "Institución benéfica" bezala zertzera ausartu zen, ejekutibo botereak judizialarekiko injerentzi bat sortaraziz.

Beste aldetik, Galiciako nazional eta interes herrikoiak defendatzen burruka historia bikaina duen organizazio bati modu honetara zertzeari buruz ANPGak haxe dio: "Espainol gobernuak galiziar herriari egin dion mespretxu bat besterik ez da: nola militante kopuruan hala hedaduraz dagoen organizaziorik handiena baita". Gobernuak, momentu honetan, legeztatzeko dituen arrazoiei buruz, ANPGko bozeramale berberak haxe adierazi dio "Zeruko Argia"ri: "espainol gobernuak zituen interesen gain egunetik egunera handiagoak ziren mobilizapen herrikoiak jarrai ziren. Parlamentarioen Batzarreak gordetzen zuen isiltasunaren aurrean milaka firmak bilduak izan ziren. Pentsa behar dugu, esate baterako, iragan Aberri Egunean nazhi eta espreski debekatua izan, gure organizazioak komunista alderdia den UPGrekin batera, beste espainol erakundeek anto-

laturiko ekintza legeztatuetan baino hiru aldiz gehiago jende mobilizatu genuela; abertzaleok "Bases constitucionais" en alde mobilizatu ginen, erreal autogobernu baten alde; espainolak autonomi baten alde mobilizatu ziren, egun ia duten autonomia, formaliki beraiek ere ezin zuritu duen neokolonialista karakterra duen autonomia da".

A.N.P.G. 1975eko Apirilean sortu zen. Demokratiko hausketaren aurrean, Galiziar klase herrikoien alternatiba bezala. Beren lehen batzarrare nagusia hurrengo urtean ospatua izan zen, alderdia ez den klase arteko erakunde politiko bat bezala definituz. Honek antikolonialista definizioa eta bere praktika politikoa onhartzen ez zuten sektore minoritarioen irteera erakarri zuen. Egun A.N.P. G.an nazionalista sektore zabala batzuek militatzen dute alderdi politiko bakar baten laguntzarekin

kontatuz, "Unión do Pobo Galego" rena — U.P.G.— alegia. Alderdia ez den fronte abertzalearen beharra, nazio galegoak jasaten duen zapalkuntza kolonialek dator. Zapalkuntza honek probokatzen baititu klase desberdinen arteko interesen konberfentzia deskolonizatzaile prozesu baten barruan, modu honetara ekonomiko politiko eta kultural dependentziarekin hautsiz.

Erakunde honen oinharri politikoak haxe dira: antikolonialismoa, emigrazioaren aurkako burruka bat bezala ulertuz; oinharritzko materien xurgatze eta naturazko ondasunen hondatzearen aurka; lanposturik sortzen ez duen eta kutsadura sortzen duen ekonomi mailan industrializazio desegokiaren eta kolonialismoak sortarazten dituen manifestapen guztien aurka dago erakunde hau. Politiko mailan autogobernu erreal baten alde borrokatzen dira. Galiciako nazional eskubideak zapaltzen dituen gezur politiko guztien aurka, noski. Baita ere Galiziar nazioaren kultura eta hizkuntzaren berreskuratze eta duintasunaren alde burrukatzen dira. Oinharri haxe denak zera esan nahi dute, benetazko demokrazi baten alde burrukatu behar dutela Galician interes herrikoiak defendatuz: langile nekazari, arrantzaile eta burgesi ttikiaren sektoreak (profesionalak industri eta komertzioko nagusi ttikiak) Galiciako nazional eta sozial askatasunaren alde baitaude, organizazio abertzale honen azterketen arabera.

M. LEDO

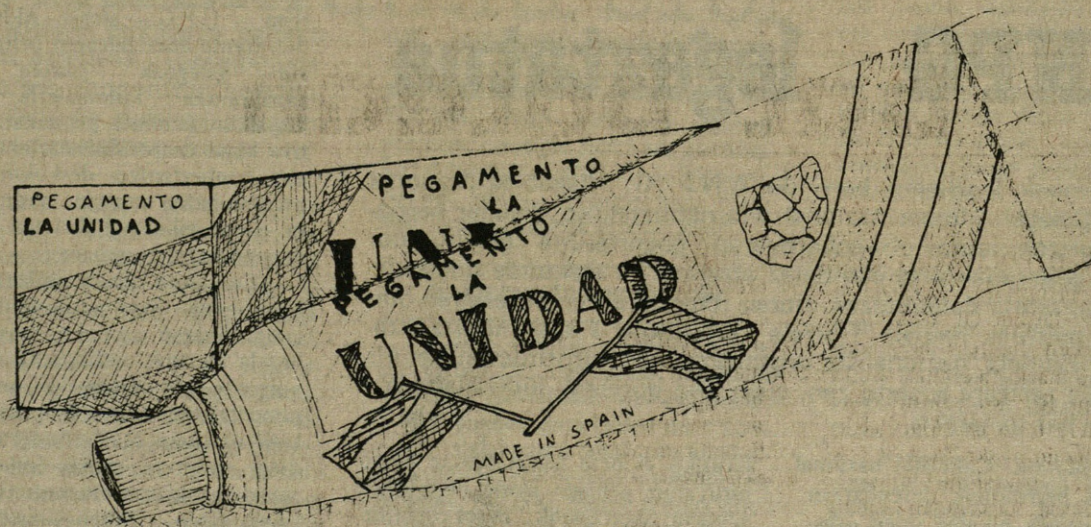
hoty!

PEGAMENTO

La

UNIDAD

EL PEGAMENTO DE DESTINO EN LO UNIVERSAL

HERZOG ETXEAREN PRODUKTO BAT DA

3 hilabete negoziatzen

Bizkaiko Grafikagintza eta Argitaletxeetako Batzorde Negoziaztaileak izan dituen gorabeherak eta sindikatuen arteko ezinikusiak, garrantzi gutxiko sektoreen negoziaketarako sindikatu txikientzat proba bat izango dira. Bizkaiko Grafikagintza sektoreak bere bost mila langileekin berez ez dauka garrantzirik, baina honek eman digun etsenpluak, antzeko sektoreentzat balioko du.

Hasieran, gerra soldaten kontuaz sortu zen, bi bloke osatu zirelarik: CC.OO eta UGT— ondoren ELA batu zitzairelarik— Moncloako Tratoaren arauera alde batetik eta LAB (33 delegaturekin setore honetan, taldea indartzen zuelarik), USO, CSUT eta CNT, bizitzaren igotzearen arauera soldaten igotzea planteatzen zutelarik, bestetik.

Errebindikapen sozialei buruz bi blokeak akuerdo batzutura iritsi ziren. Hauen artean sektoreko langileentzat ikastola bat antolatzea (joan nahi dutenentzat) patronalak ordainduta.

Soldatei buruzko bi proposame-

nak Batzarre Orokorrean planteiatu ziren, eta guztietako zuzenketak onhartu ahal izateko.

Ondoren lantoki bakoitzean egin ziren batzarretan, sindikatu maioritarioek proposatutako igoera onhartu zen; bota gutxiaren alde 400 batez.

Sindikatu maioritarioen eragintzaz, ordezkarien batzarre batetan osatutako batzorde negoziatzaile mixtoa, atzera bota zen, bi batzorde negoziatzaile osatzeko arriskua sortu zelarik. Berrito aukeratu zen batzorde hori: CC.OO, UGT, eta ELAko kide gehiago sartu ziren oraingo honetan, baina besteak ere barnean gelditu ziren. Erabaki hau eta SOIPAG

sindikatu horiaren botatzea, ordezkarien batzarre batetan onhartu zen.

Patronalarekin negoziaketak hasi ondoren, eraman behar zen estrategiari buruz, ezberdintasunak sortu ziren.

Patronalak ez du amorerik eman nahi eta frankismo garaiko marka guztiak hautsi nahi ditu. Urte betetako lortutako konbenioaz, 15 hilabeteetan soldata berdinak ordainduz egon nahi dute. Bestetik, patronala, kategoriak gutxiagotzea ukatu da. Gaur gauden bezala konpon ezinezko geroglifiko bat da; orden gutxitzeari ere Patronala borobilez ukatu da. Azkenik, patronalak, komenioa lehenik estatu mailan negoziatu nahi dute, guretzat kaltegarri izango litzaitekeen gauza.

Jarrera honen aurrean, ordezkarien batzarreak, jarrera hau alda dezaten eskatu dio patronalari: hau oso zaila ikusten denez. Apirilaren 5ean, Bizkaiko grafikagintza sektore osoa grebara joan beharrean aurkituko da.

bat batean

ERREPRESIO POLITIKOA IPAR EUSKADIN. Ipar Euskadin, errepresio patronala, berriro ere agertu da. Oraingoan, Maribel OCAÑArengan. Hau Estatu Frantzeseko azken hauteskunde legislatiboetan, UOPDP kandidatura marxista-leninistako kandidatua izan da.

"Enfant Roi"ko zuzendariak —Maribelen lantokiak— kalera bota du. Maribelek, hautzaile bakoitzari bidali zitzaion eskribuan, laneko baldintza txarrak eta bertako pentsionisten (7-15 urteko haurrak) elikadura akasduna salatzen zituen.

Salaketa hau, iraingarritzat hartu ditu zuzendariak eta kalera bota du.

Politiko adierazpen askatasuna kentzearen aurka, Martxoaren 13an Baionan manifestapen bat egin zen. Bestetik, "comité de soutien" bat sortu da eta demokratik guztiei dei egiten zaie, komite honetan parte har dezatela Maribel OCAÑAren despiduaren aurka burrukatzeko.

CADIZ—KO ARRANTZALEAK POLIZI ERASO PEAN. Iragan astean gertatu zen. Ondorioak oraindik ezin jakin. Arrantzaleak beren komenioa negoziatzen ari ziren irtenbide gutti ikusiz. 25 egun greban iraun ondoren, haserrea bizi bizi zegoen. Orduan, gauzak hobeto konpontzearen, edo poliziak portua inguratu egin zuen, beraiei komeni zitzaien langileei soilik pasatzen utziz. Arrantzaleak, zeharo haserretu ziren. Ez zuten kanporatuak izatea nahi, eta frente egin zieten. Kezko bonbak, gomazko pilotak...zaurituak, atxilotuak...Betiko kontua. Langileen interesak nork zapaltzen dituen badakigu. Behin eta berriro oso garbi dago. Nagusiak bereak defendatzeko asmoz polizi, komunikabide eta diruak ematen duen indar guztia erabiltzen du. Langileak bere gorpuzka soilik.

BATZU SUIZARA, ELGORRIAGA ?

Egunoro lan orduen edo plantilen gutxitzeak, krisis espedienteak, lantokieak isteak etabar izan direla entzuten ari garenean, kasu bakoitza eta, batez ere lantoki haundiak ez direnena, nahiko galdurik geratzen da. Bat gehiago. Baina kasu horietan gerturatu eta xehetasunak ezagutzen ditugunean, nahiko dramatikoak direla dakusagu. TORNOS TOReko arazoa bat gehiago izan daiteke, baina ez bereiztasunik gabea. Hasteko, Administral Kontseiluaren lehendakari eta akzionista haundietakoa den Elgorriaga (Chocolates Elgorriagakoa) bitartean fabrika berri bat egiten ari da Avilan, beste hau bertan behera utzi duen bitartean. Esan digutenez, poliziak zaindurik dabil egun hauetan.

TORNOS TOR Oiarzungo Er-goien hauzoan dago eta 255 inguru langile du. 1974eko ekainean sortu zen, TALLERES OTAEGUI Y RUIZ S.A. eta ERGOYEN S.A. batzean. Langileek ateratako informe batean dioenez, lehen momentutik ikusi zen nagusiei ez zitzaizela gehiegi interesatzen lantokia hobeagotzea eta modernizatzea egungo merkatuan konpetitu ahal izateko. Egiten hasi ziren pabeloi berri batzuek ere ez zituzten bukatu, inbertsio haundiegia eskatzen zutela eta.

Bestalde, lehen momentuan zegoen gerentea, langileen eritziz nahiko konpetentea zena, bota egin zuen Administral Kontseiluak, lantokia martxan jartzeko diru gehiegi gastatu zuela eta. Hortik aurrera enpresaren zuzendaritza geroz eta okerragoa izan da, honek lantokiaren gain-beheratzea erakarri duenak, makina herramientaren krisisa gehiagotu den momentuan gainera.

Honela, iazko otsailaren 11n en-trepresak lan-orduak ehuneko 50 gutxiagotzea eskatu zuen. Langileek ez zuten hau onhartu, erresponsabilitate ekonomikoa langileen bizkar ezartzea zela ikusiz, beraien kosteak gutxituz. Honelako erabaki bat hartzekotan soldatak eta hauei buruzko eskubide guztiak erabat garantizatzea eskatzen zuten. Aldiz lantokiaren jarraipenari buruz zuzendaritzak ez zuen aurrera begira garantiarik eskaintzen. Laneko Delegazioak berriz ez zuen espediente onhartu lantokia kiebran aurkitzen zela eta modu horretara ez zezakeela aurrera jarrai kontsideratuz. Geroztik enpresak espediente berri bat aurkeztu zuen, kapitala gehiagotzeko asmoa zuela esanez, 80 milioi inbertituz. Honela, akordio batetara iritsi ziren enpresa eta langileak, eta Laneko Delegazioak lan-orduak ehuneko 50 gutxitzea onhartu zuen 1977ko uztailetik aurrera 31 arte.

Denbora horretan lantokiaren egoera, hobeagotu ordez, txartuz joan zen. Inbertsioa 22.900.000 pezetakoa izan zen bakarrik; hornitzaileek ez zuten materialik ematen, honela bezeroen eskaerak ezin zirelarik bete, ez zen gerente berriarik hautatu, lehenago agindu zuten bezala eta soldatak atzeratzen hasi ziren.

Batzarrearen eskaerari erantzunez, bilera bat egin zen urtarrilaren 12an Administral Kontseiluko Ubillos eta Elgorriaga akzionistak, lantokiko zuzendaritza eta langile guztien artean. Nagusiek inbertsio beharra azaldu zuten, lantokiak aurrera jarrai zezan eta langileek ere inbertitzea proposatu zuten (hau azaroan iadanik esana zuten). Langileen inbertsio horretarako Aurrezki Kutxari eskatuko zitzaizola dirua eta bilera hartan bertan, ezkutuko botoaz arazoa erabakitzea nahi zuten Kontseilukoek. Aldi berean, langileak gutxitu beharra ere azaldu zuten.

Langileek ez zuten bilera hartan ezer erabaki nahi izan, Administral Kontseiluaren postura ziurrago bat ezagutu arte. Baina handik aurrera ere, proposamen berdina eginez jarraitu ziren, hau da, 160 langilerekin utzi fabrika beste 98ri laneko kontratua suspendituz—lehendabi-

zi epe batetarako eta gero beharbada betirako— eta beharrezkoak ziren 80 milioiak erdizka jartzea langileek eta nagusiek. Eta hau da orain ere planteiatzen dutena; aldi berean enpresak lantokia istea eskatu zuen martxoaren 15ean, eta hau eun haue-tan betekoa ote den itxura dago.

Egoera honen aurrean, 50 langile fabrika itxi ziren martxoaren 10ean. Eta han jarraitzen dira beren arazoaz—beste askorena den arazoaz— jendea sensibilizatzearen. Hurrengo bate-tan, ahal badugu, emango dugu hau- en esperientziaren berri.

Klase burruka politika ala lankidetzatza?

PCE garaile

Martxoaren 31tik Otsailaren 2ra ospatu da Lejoako Unibertsitatean, Euskadiko CC.OO.en lehen Biltzarrea. 800 ordezkari elkartzekotan ziren baina 600 bat bakarrik ikusi genituen. Euskadiko CC.OO.etik kanpo Galizia Cataluña, País Valenciano, Portugaleko Intersindikala eta Frantziako CGTren ordezkariak zeuden gonbidaturik. Euskadiko beste sindikatuetatik, bat bakarrik ere ez.

Biltzarraren hasiera, mahia aukeratu ondoren Tomas Tueros Idazkari Orokorra Informe Orokorra irakurri eman zion. Hauk dituzue bertako zati batzu: krisisari buruz hau dio: "Politiku mailan, Euskadin franquismoaren hondarrak geratzen direlako eta zenbait taldek Euskadiko independentzia eskatuz burruka harmatua egiten duelako demokraziarako bidea ankaz gora botatzeko arriskuan jartzen dute". Moncloako Tratoari dagokionez: "Moncloako Tratoa, indar parlamentario guztien baimenez eta sindikatuak parterik ez hartu harren CC.OO.ek positi botzat jotzen du". Ondoren era guztietako osagarriak jartzen ditu Bortxakeria eta burruka harmatuari buruz, biak batera aztertuz hau dio: "Langileriak ezetza eman dion burruka erak erabiliz langileriaren "salbatzaile"tzat beren buruak hartuz eta langileriaren ordezkarietza dutela uste duen erakunde harmatu horien asmoen aurrean puntu hau garrantzitsua da Euskadin". Ondoren eta Leioazko gertakizunei buruz, hitz gogorak aipatzen ditu "asesinato de los trabajadores" etab.

Denok dakigu sindikatu guztiak sindikal batasunaren aldeko agertzen direla, baina Tuerosen ulertzen du

en bezala, sindikal batasunik ez da inoiz emango. Hau dio: "Sindikatu minoritarioak dauden lantokietan kontuan hartu beharko ditugu baina hemendik kanpo, gure erlazio eta akordioak, sindikatu maioritarioekin bakarrik izango dira". Argudio hauk denek, iskanbila ugari, aterazuten, CC.OO.en barnean dauden alderdi ezberdinen planteamenduak kanporatuz. Honela, Moncloako Tratoari buruz, izenpetu dutenek idealista batzu besterik ez zirela esan zuen Babilio Montesek.

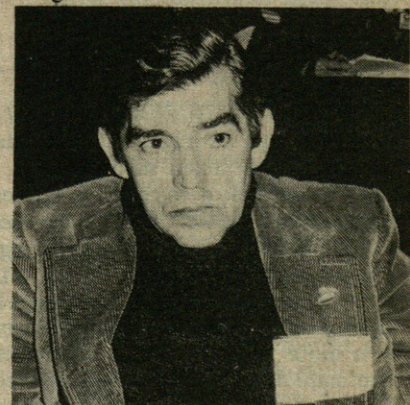
Bortxakeriari buruz, ETArene aipatu baina lehenago gizarte estrukturan bortxakeria, poliziarena eta ezezagunena kontuan hartu behar genuela. Eta krisis ekonomikoaz hitzegiterakoan, Suarezren Gobernu eta UCDez beste indar politiko guztiak kritikatzeko zituela. Tankera berdineko hitz gehiago ere egon ziren. Tueros osoki defendatzen zutenak bezala. Denboraz atzeratuak zihaztenez hitz asko moztu behar izan zituzten, Tueros izan zelarik azken hitz hartu zuena. Hau demagogi hutsa izan zela lasai esan dezakegu. ETako militanteak anai euskaldun eta abertzaletzat hartu ondoren, beren atzean izugarritzko arriskua zegoela esan zuen: "Nigar egiteko ez dugu atzera begiratu be-

har, aurrera baizik bidean jarraitzeko". Zenbait gauzetan pasatu egin zela berrezagutu ondoren, botaziora pasatu zen; espero zen bezala Tuerosen aldekoak hau da, PCEkoak garaile irten ziren.

Biltzarreko beste gaietako bat, estruktura izan zen. Sektorerik garrantzitsuen bezala, hauk jo dituzte: metala, kimika, eraikuntza eta garraioak. Irakaskuntzako langileei, buruz, orain arte irakasleen sindikatuan egotea erabakia bazuten ere, orain CC.OO. bezala esturkturatzea erabaki dute. Beste gauza adierazgarri bat hau da: bi hilabete barru beste Biltzarre bat egitea erabaki ondoren, ordurako Polizi Armadari sindikatu honen barnean estrukturatzea eskatzea. Hauen ordezkari politiko autonomoa badugu, berdinean. Eta beste gauza batzuren barnean eta "Marcha de los Parados" delakoaren gain kritika gogorak bota zituen batek, batzarre inkontrolatuen erabakia izan zela eta horrelako mobilizapenak sindikatuak kontrolatu behar zituela esanez.

Komite Zentralea aukeratzeko, alderdi guztien akordioarekin, zerrenda bakarria egin zen, erdiak baino gehiago PCEkoak izanik. Zerrenda hau izan zen aukeratua. Diru arazoa emakumearena, langile erreindikapenak, etab. izan ziren aztertu zituzten beste gai batzu.

Beraz, konklusio gisara, CC.OO.en barnean dauden alderdi politikoak—MC, OIC, LKI, PCE—denegatik, PCE izan da berriro ere garaile. Bai planteamendu mailan, bai kargu mailan. Barne lanetan jarraitu beharko dute noski, beste alderdi hauk denek, luzarora nahi dutena lortu nahi badute. Eta bestetik, Biltzarrean bertan ere batek aipatu zuen: ulertezinezko deritzagu, Euskadiko beste sindikatuak gutxienez bukaerara ez gonbidatzea". Batasun sindikal

Tomas Tueros, CC.OO.eko Idazkari Orokorra bidean hauek dioten bezala "sektarismoak" kendu nahi badituzte, hemen zuten lan horretarako pausu txiki bat, oso txikia; eta etika eta iraultza ez dira kontraesanak.

M. EUGENIA E KISABEL ANDEREÑO A ISTRIPUZ HIL ZEN. Martxoaren 22an, Ataun San Martinen ezbeharrez hil zen M. Eugenia Eskisabel. Herri honetako ikastolako andereñoa zen. 28 urte., ezkontua, EGBko hirugarren mailako haurren irakaslea zen. Bere hiletetan, hurrek guztiz maite zutela garbi geratu zen: bat baino gehiago begiak gorriturik eta aurpegia malkoz bustirik irten baitzen elizatik. Bere lagunak eta herri osoak emakume agurgarri honen galteaz sentitu dute.

IPARRETARRAK BERRIRO ERE. Iparretarrak delako taldeak Irati-ko hiru "chalet"i sua eman zien duela egun batzu. Hau ere turismaren kontra daudela adierazteko da. Orain hemengo agintariek geroz eta beldur handiagoa dute: turismaren sasoina hurbiltzen ari baita eta horrelako bonbak ez dira egokiak turista franko ekarrarazi nahi baldin badute.

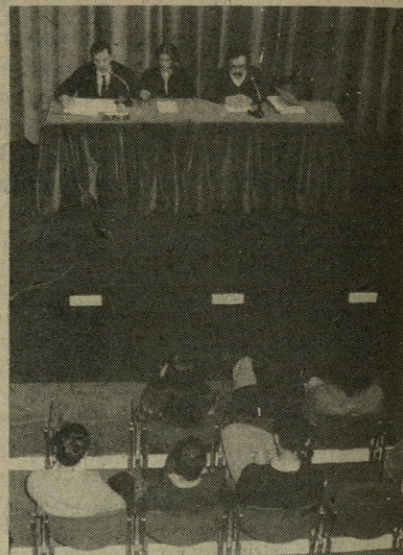
Bertzalde, entzunik dugu "Iparretarrak" ez dituztela chalet egokienak hautatu: bat artzainak elkartzen zirena eta bestea bertako gizon batek bere lanaz eta izerdiaz egina.

Jinen den aldiari hobeki behar lukete informatu, bertzelaz herria beraien kontra altxatuko da, ez baita beti prest horrelako ekintzak onhartzeko eta hortaz, kasu handia eduki behar.

HIRIGINTZA ASTEA ERRETERIAN. Hirigintzaz gehien kezkatutako herria Erreteria dugu gure inguru honetan. Eta hirigintzako koordinadorearen lanari jarraiki, aste bat ospatu da martxoaren 27tik apirilaren 2ra. Hitzaldiak erakusketa bat, haurren ekintzak, jaialdia, dantzaldia, eta herri batzarre bat izan dira egitarauaren atalak. Aipagarria argazki eta planoen erakusketa. Bi zatitan banatua, batetan aspaldiko Erreteriarren berri ematen zen eta bestean egungo Erreteriarrena, ondo baino hobeto azaltzen zirelarik hauzotako desastre urbanistikoa.

Igande eguerdian ospaturiko batzarrean berriz, gestora municipalari herri batzarre batetara dei egitea erabaki zen, Erreteriarako arazoei aurpegi emateko gai denentz azal dezan. Lehen ere esana denez, gestora hau ekainaren 15eko erresultaduen arabera osatu zen, herrian lanean diharduten taldeetatik —adibidez, aipatu hirigintzako koordinadortik— at.

EUSKAL IRAKASKUNTZAREN ASTEA DONOSTIAN. Aieteko AXULAR Ibaetako IBAI eta Egiako BILINTX Lizeoak antolaturik ospatu da Aurrezki Kutxa Municipalaren Kultur Aretotik hilaen 28, 29 eta 30ean. Egun bakoitzean gai nagusi bat aztertu da, hots, lehenean euskal irakaskuntzaren arazoak, bigarren artea eta espresioa eskolan eta, hirugarrenean, hizkuntza eta irakaskuntza maila guztietan. Gai horietaz euskal irakaskuntzaren munduaren inguruan dabilen pertsona espezializatuak mintzatu dira eta bagta, biharren egunean Zarauzko ikastolako haur batzuek ere, plastika munduan duten esperientziari buruz.

LEMOIZ: LANGILEEK ESKATUZ . CGV. ESKUAK GARBITUZ. Lemoizko zentrolearen martxa dela eta, gertakizun asko izan da iragan astean. Alde batetik oso lan gutxi egin da, lehergailu mehatxuak zirela eta langileak bere lanpostuak laster uzten saiatu baitira. Bestetik eta langileak eskatutako erreferenduma eta posizionamenduari buruz, CGV-ek eskuak garbitzen jarraitzea erabaki du. Behin eta berriz gauza berdina eskatzen dio gobernuari: Lemoiza uraniorik ez dadila iritsi. Baina horrekin ezer gutti lortzen da. Nahiz eta inongo boteririk ez ukan momentuan, konpremezu bat har zezakeen. Langileak oso haserreturik geratu dira. Herria dezeptzionaturik, CGV-ek jakingo du noren interesak defendatzen ari den. Eta nolako erresposabilitateak eskatuko zaizkion.

Nuklearran aurkako kanpainarekin jarraituz, zenbait ekintza egon da aste honetan. Oñartzun, gose greban 10 egun pasa, ondoren, uztea erabaki bait dute, inongo arrakastarik ez baitu ukan bere ekintzak. Jendea pasibo gelditu dela diote. Egia da. Baina aurrera eramaten ari diren ekintzak koordinaketa gutti dutela dirudi. Eta denok dakigu zer esan nahi duen horrek: jendea erretzea eta ezer ez lortzea.

Kontuan ukan behar dugu dirua eskutan dutenek zer nolako konportamena duten. Lehenik dena aztertu, eta nahiz eta oztopo handiak aurrean ikusi bere plana aurrera eraman. "Diario 16"ek eman ditu berri sentsazional batzuek. Bere erantziz Italiako Westinghouse-ek hartua zuen "zerbait grabea gertatu behar zenaren" berri. Iturria EE.BB. zen; Italiatik Bilboko Ibedruerori berria pasaz. Badirudi CIAk ekintzan parte hartu zuela. Iberuerok ezeztatu du berri hau. Eta ez du ematen egia handi bat denik, zeren bestela ETAk nola bereganatuko zuen? Baina eskubiak badaki zer egiten duen. Nahas mahasetan indartsuena garaile.

SOZIALISMORUNTZ

Biltzarreen Aste Santua izan dugu aurtengoa. Lehenagotik hasi ziren Alderdien Biltzar ospatze hauk. PTE izan zen lehenengoa, MC, OIC eta CC.OO.ek jarraitu diotelarik. Denentzat lekurik izan ez dugunez PTEkoena hurrengo asterako utzi dugu; beraz gaurko honetan MC eta OICrenen berri azalduko dizkizuegu. Batzu elizan, besteak oporretan eta hauk politika azterketan.

Movimiento Comunista

Martxoaren 22tik 25era ospatu zen Lejoako Unibertsitatean Movimiento Comunistaren 2. Biltzarra. Patxi Iturrioz izan dugu haren berri eman diguna. 500 bat ordezkari elkartu ziren; Estatuko puntu guztietakoak han zeuden. Patxik esan digunez Biltzarra ez zen Martxoaren 22an hasi, baizik lehenagotik— sei bat hilabete aurretik— prestatzen hasita ziren. “Alderdiak lan asko egin du hilabete hauetan, eta maila politikoa igotzea lortu du”.

Aztertutako gaiak, hauk izan dira: “Gizarte sozialistari buruz”, “Gure politika nazionala eta erregionala” “Estatutuen proiektua”, “Alderdi iraultzailea, alderdi komunista” eta “Emakumearen askatasunaren aldeko burruka”. Politika nazionala erregionalari buruz, gauza berririk ez dute erabaki; betitik esan dute autodeterminazioaren alde daudela eta estatu federal bat proposatzen dute. Epe motzera, autogobernua eskatzen dute nazionalitate guztientzat. Sozialismoari dagokionez, gauza berririk ez dago baina azterketa eta desaroilo mailan pauso handi bat eman dute. Eurokomunismoari, ezezko borobila eman diote eta proletargoaren diktaturaren alde agertzen dira. Adierazpen itsusia bada ere bi alde ikusten dituzte: burgesiaren aurkako diktatuta eta langileri eta sozialista gutztientzat demokrazia osoa; sozialismoaren aurkakoen gain eraman beharko da diktadura.

Emakumearen askatasunaren aldeko burrukari buruz, alderdiaren kezka garbi agertu da. Arazoa aztertzen eta konponbideak jartzen, lan handia eginez, asko aurreratu dute. Estructura aldetik, emakumeentzat estructura berri eta berezi bat sortu dute; estructura erregularrari

dagokionez, honen osagarritzat hartzen dute. Alderdiari dagokionez, Leninismoarekin bat egiten dute “centralismo democratico” delakoaren alde ere bai. “Francoren heriotzaren ondoren, gure gizartean pentsaketa anarkista asko sartu da, gure alderdi- ra ere iritsi direlarik; oso indartsuak ez baitira ere, haien aurka lan asko egin dugu”. Estatutuak, gaurko ego- ra egokitu besterik ez dute egin. Hau da, estructura federala hautatu dute, kontraesan bat gainditu dutela dio. Honekin, es tatu espainola multina- zionala dela diotenez nazionalitate eta erregio ezberdinen barnean au- tonomia lortu dute. Masa organismoa- i buruz batasunaren aldeburrukatzen ja- rraitzea erabaki dute. Erreformistak gaur indar handia dutenez, iraultzaile guztien batzea beharrezkoa da. OIC -MCren batasunari buruz, gaurtik aurrera, fase berri bat ireki dela zio- en; orain arte egina, positiboa izan bada ere, oraindik goiz da bi alderdi- ak batuko direla esateko, batasun bidean lana egin, baina zentzu han- diz joan hebar gara. PUCcena, beste maila batetan planteiatzen dute. Harreman bereziak dituzte hauekin, Canariasen ez baitaukate organiza- ziorik. Denbora gutxi barru, berri po- sitiboak izateko asmotan daude.

Eugenio del Rio beraukeratu du- te Idazkari Orokor kargurako; honek Biltzarren hasieran egin zuen bal- antzea, denen aldetik positibotzat eman zen.

Organización de izquierda comunista

OICek ere berea egin du. Mar- txoaren 23tik 25arte, Donostiako EUTGn elkartu ziren 450 bat orde- zkari, estatu guztikoak. Beraren be- rri eman digutenak, Iosu Perales eta Txomin Garmendia izan dira. Azter- tu dituzten gaiak: “Arazo nazionala- ri buruz”, “alderdi iraultzaile bat egin” eta “estrategia eta taktikari dago- ien erizpide garrantzizkoenak”.

Gaurko egoera ekonomiko eta politikoaren azterketa sakon bat egin zuten: krisisaz, Moncloako Tratoaz, alderdi erreformistez eta gaurko prozesu demokratikoaz duten eritzia denok dakigunez, ez gaituzue horre- tan gehiegi saiaturiko. Konstituzioa- ri dagokionez, demokrazi apurrik ez duela diote, autodeterminazioa, esta-

tu alternatiba, etabr... goitik emanak datozkigu. Estatuan, ezkerreko alder- di iraultzaileak krisisean daudela esan ziguten, egoera oso zailean batez ere Ekaineko 15etik aurrerantz; beraz, ezkerreko alderdi iraultzailearen bata- suna proposatzen dute; Euskadin ber- din, haiek diotenez, helburu batzu berdinak dituzte, naiz eta estrategi mailan bereiztu; herriaren burrukak aurrera jarraituko balira, batasun hau beharrezkoa litzateke. Masa organis-

moei buruz, gaur pixkabat baztertu ak daudela onhartu ondoren, garran tzi handia ematen die hauen indartzea ri.

Langileriaren Errepublika Federa Sozialista baten alde agertzen dira proletargoaren diktadura, Estatu So- zialista eta proletargoaren nazioarteko tasunean birbaieztatzen dira. Naziona- arazoari dagokionez, autodetermina- zioaren eskubidearen alde daude. Epe- motzera, autonomi estatutoen alde da- de. Honetarako, alderdi politiko guzti- ek parte hartuz, “Parlamento Nacio- nal Constituyente” delakoaren os- tzea eskatzen dute, hiru puntu hauetar oinharrituz: “Asamblea Nacional Cons- tituyente”an Asamblea honetatik ateratako Gobernuan eta ahalmen juri- dikoa izatea. Alderdi iraultzaileari da- gkionez, gaur organizazioa behar beh- rrezkoa dela diote, bestela burrukako fruituak esatututaren eskutan gelditze- ko arriskua baitago. Dogmak, alderdi- keriak eta buruonesle izatea alde bate- ra utiz, marxista-leninista guztien ar- teko bateratasuna proposatzen dute baina ez sigla mordo batena, planteaa- mendu iraultzaileena baizik. Zentralis- mo demokratikoa, estructura fede- rala, masen abanguardi izatea, etaba- rrez...orain arte bezala jarraitzen dira. Eta estatutoei buruz, oinharriak alda- tu gabe, gaurko egoerara moldatu d- tuzte. Biltzarrean baita ere, sindikal- gintza, herri maila, gazteria, emakumea eta izen aldatzeari buruz zenbait in- fome agertu zen, baina ez ziren az- tertu. Orokorki ideologia eta estrate- gia mailan birbaieztatu eta MCekin batasuna egiteko aurrera jarraitzea izan da. Jose Vicente Villasecusa hau- tatu zuten Idazkari Orokor kargurako. Bai MCko biltzarrean bai OICkoan munduko hainbat alderdi eta erakun- de iraultzaile egon ziren. Biltzar bu- kaeran alderdi politiko gehienek atxekimenduak jaso zituzten.

MADRID, Euskadi letra-2

"Iragan igandean Aberri Eguna deitua ospatu zen, Euzko Alderdi Jeltzaleak sorturiko efemeride politiko-patriotikoa, eta egun beste indar politikoak, nahiz eta ez asimilatu, hartu dutena". Hone-lazioen Michel Unzueta senadoreak DEIA-n. Gure senadoreak aipaturiko ospakizunak iskamila gogorrek sortu ditu Euskaditik kanpo. Guretzat hain osoa izan ez zen eguna (hain independentista eta ez-kertiar diren alderdiek ere Iparraldean ahaztu egin baitzuten; Larru-neko talde txoak ditugu lekuko) gerra probokazio bat bezala hartu dute Madrildar gobernuak eta honen inguru zabaleko guztiek.

"la gureak egindu badegu zeinek agindu Ez oraindik umildu elkarrengana bildu gerra nahi duen guztia berari kendu bizia".

Xenpelarrek ez zekien bere hitz arrazointsuaren esanahiak gure denbora harrapatuko zuenik. Baina bai. Hala izan da. Egunkarietan azaldu diren berri eta deklarapenak adierazpen garbi bat eskaintzen digute. Luzarora ere horrela jarraitu beharko ote dugun...

Lehen aipaturiko senadorearen hitzak berriro: "ulertzen dut independentzia hitza entzuteagatik zenbait jende kezkatzea; eskubidea dute. Baina espainol eztarriek oihukatu dituzte "Viva la muerte", "Vivan las cadenas", "Muera la inteligencia", e.a. eta hori ere kezkatzekoa da". Eskerrak Unzueta jauna piskatxo bat bateago datorrela independentzia hitzarekin, guri bi jende mota zeharo desberdin hauk parean jartzeak kezkatzen baikaitu. A! Euskaldun guztiok jakin dezagun egia: orain ospatu dugun Aberri Eguna hau 40 urte hauetan lehena izan dela. Kolpeak hartu dituzela beste urte batzutan? KA! Amets egingo zenuen... Egunkari, irriti eta telebistak hone-lazio adierazi dute. Baita alderdiek ere. Eta ez soilik "espainolista" direnek, betidanik abertzaleak izan direnak ere Michel Unzueta esate baterako.

Baina, gure arteko iskamiletatik at, ikus dezagun Madrilgo egunkari demokratiko eta objektiboek diotena. "El País" ek honela zioen "Ez más que lamentable el protagonismo de ETA en las manifestaciones del domingo, la ausencia de la bandera española en medio de ikurriñas y tricolores y las pancartas y consignas independentistas que ya han sido interpretadas como una provocación". Benetan harrituta gaude, Unzueta senadoreak bere txaloa

eman baitzion pulbikoki editorial honi zera adieraziz: "gertakizunen berri objektiboa, bere dimentsio zorrotzen deskribaturik, eta neurtutako azterketa bat eginez", argitaratu dutela.

Baina jarrai dezagun. "Diario 16"en "la celebración... parece haber contado con ráfagas de radicalización favorables a ETA" eta horregatik euskal arazoa berplanteiatu beharrean daudela esanez. "Sin carbón, sin petróleo, sin saltos de agua y aplicando goma-2 a las centrales nucleares, se divisa un futuro de restricciones a corto plazo y un horizonte vital propio para bosquimanos" diote, honen esannahia garbi adieraziz. "La lucha armada de ETA puede terminar llevando a los vascos al prado, al bosque y a la herrería de que hablará Sabino Arana". Benetan aukera egiteko posibilitatea bagenu...

Madrilgo egunkari "progresistena" honelako gauzak esatea ausartzen direnena, ezin harritu beste guztiek horik eta gehiago esatea. Bizkaiko gobernadore zibilar "desproporcionada" iruditu zaion erreakzioa ez da, noski hemen bukatzen. Gutierrez Mellado jaunak, "vicepresidente Primero del gobierno y ministro de la defensa" delakoak, zer nolako etorkizuna dugun garbi azaldu du. "España es una. No vamos a dejar que la rompan" que el gobierno, la nación entera y las Fuerzas Armadas estamos dispuestos a que estas palabras no sean solo palabras, sino que sean hechos". Hala bedi. Berak jakingo du non bukatzen diren bere "Nazio" horren mugak.

Hego Euskadiko alderdi politiko guztiek erantzun dute. Eta badirudi kanpokoek gogor ekiten dutenean barruan nolabaiteko konklusio baterakoietara iristeko posibilitatea dugula. Nahiz eta guztien erantzunak bat ez egin (nola lor?) Aberri Egunaren ospakizuna denek defendatu dute. Noski, bakoitzaren pentsakera garbi utziz. Hala eta guztiz, Arzallusek honela dio "jende horrek ez du inon-

dik ere euskal izaera ezagutu nahi. Arazoaren sustraia hori da. Hortaz gain, jendearen erreakzio airatuak ezer gutti kezkatzen naute". Txiki Benegas harrituta dabil. "Kurioso-ki, Euskadin "espainolista" deitzen zaionari, Madril en ia separatista bezala ikusten dute".

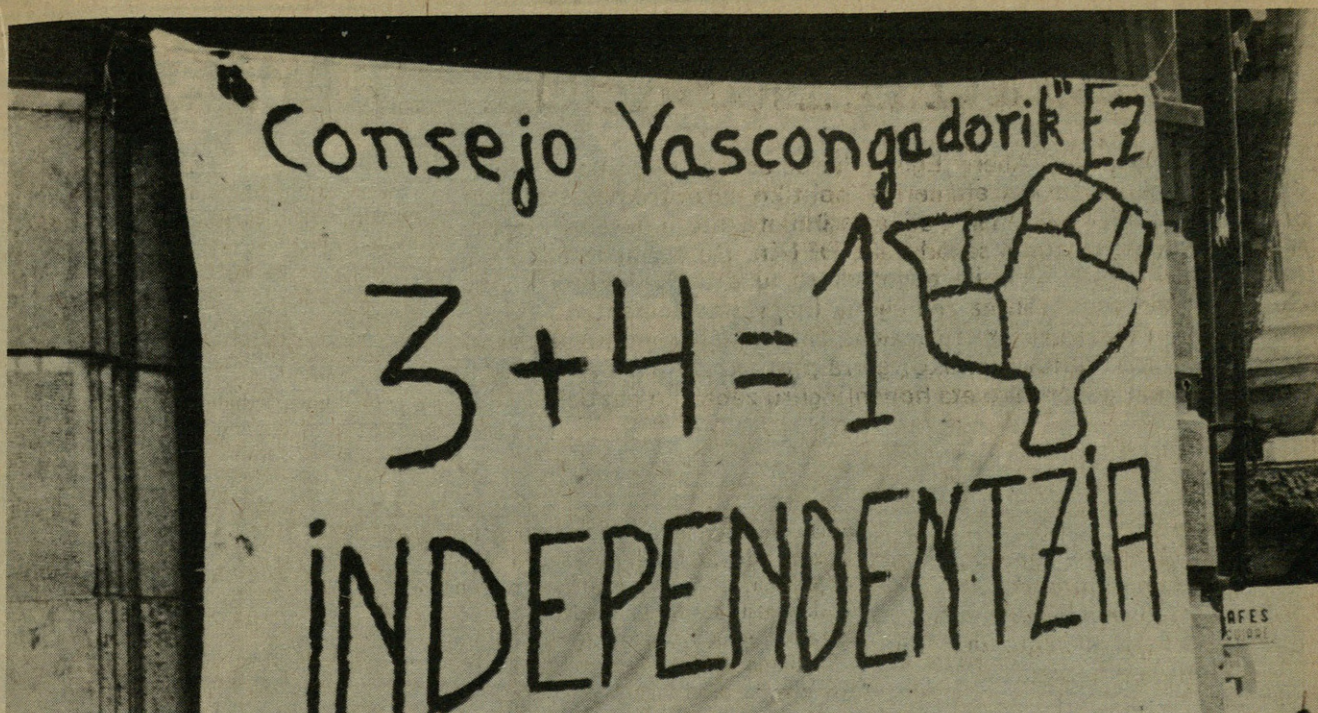
Inozenteki, Madrilgo gobernu eta inguru zabaleko jende hori dena itxututa dagoela pentsatzera ausartu gara. Zeren eta Luis Apostuaren

deklarapenak ezin zaizkigu buruan sartu. "el mismo papelón de comparación ha sido desempeñado por el PSOE, cuyo senador Rubial... ha figurado al frente de la manifestación... ya se pierde de vista cualquier hipótesis razonable sobre los intereses nacionales del partido". Eta PCri buruz "no nos imaginábamos que el eurocomunismo pasase por Madrid para favorecer la independización del pueblo vasco". Gauzak garbiago azaltzen zaizkigu PCko ordezkari orokorra den Roberto Lertxundiren erantzuna irakurritz "Considero que los partidos obreros que deseamos la unidad de los pueblos de España debemos participar en el Aberri Eguna con el fin de evitar el carácter nacionalista de dicha fiesta".

Espainia bat da. Eta hala izan behar da. "MADRID, Euskadi Letra-2" ri ekin diote momentuz. Hortik aurrera zer nahi eta zer egingo duten ikusi egin behar. Behin berriro ere garbi gelditu dena hau da: Euskaldunak herri bat garela, eta inongo zapaltzaileari ez diogula amorik eman-go. Ai Xenpelar "gerra nahi duen guztia, berari kendu bizia".

P. IPARRAGIRRE

ABERRI EGUNA NON?

Hego Euskadikoek beren probintzietako herriburuak hautatu dituzte. Hori argi zen. Baina Ipar Euskadiko problema ez zen horren argia. Non egingo, non ospatuko genuen guk geure aberri eguna? Erabakia duela, doi doi aste bat hartua izan da, azken minutuan.

Biltzar batetan batzuek Larraine, Xiberoan, proposatzen zuten, Larraine izan baita EHAS-entzat gehien bozkatu duena. Baina Larraineko abertzaleek ez zuten ongi ikusten kanpotik "inbasio" oso bat Larraine-ra indarka sartzea.

Larraine hautatzea, abertzaleen ustez, hari eskerrak emateko zen, beren bozengatik. Baina aipatu dugunez ez zen Larraine izango.

Non egin beraz Ipar Euskadiko aberri eguna? EHAS-ekoek Sara Zergatik Sara?

Lehenik Dutournier-rek, Sarako jaun merak, mendian (Larrun-en) turistentzat egin nahi duen BIDEAREN kontra altxatzeko; bigarrenik Larrunen diren telebixta eta erradioen antenak guretako erabiliak izan daitezen alde. Sarak bi helburu horiek errepresentatzen zituen.

Igande goizean menditan

Denok elkartu behar genuen Sarako plazan goizeko hamarretan, gero

guztioak gain hartara igotzeko. Bera de Bidasoako euskaldun batzu ere ber gauza egin behar zuten baina beren aldeko aldapetatik, eta mendi-tontorrean elkartu; Hara Heltzerakoan denok gosez ginen eta hori zen egin genuen lehen gauza: jan. Hortakotz, nahiz eta denok aberri egun bat zela, hango giroa mendi-goizaleen giro bat zen: ez ginen jende sobera (Batzuek 200 diote; besteek, 500 bat; baina ez gehiago) eta geure artean berriz aurkitu ginen.

Arratsalde hasieran mintzaldi labur batzu izan ziren, bereziki Xan Marguiraulten arreba mintzo zen; eta bestetik Hendaiara joan zitezen gomitatu zuten jende guztia.

Baina bertzela egun hark ez zuen "politikazko" beste airerik ukan.

Sara uria hautatzea gehienak bat zetozen, baina Larrun gainean abertzale porrokatuenak soil soilik elkartu zirela ikusi ondoren, hauta txarra egin zutela onhartu dute.

Biziki aise zen guretako, guretako argi dago: "Gora Euskadi Aska-

tuta" guri plazer egiteko oihukatzea, haizeak eta lanbroak zeraman gure hitzak.

Geroxeago denak jaitsi ondoren Saran manifestazio gisa bat egitea asmatu zen, baina hor ere huts egin dugu eta erran zen gauza bakarra denak seiretarako Hendaiara abia gaitzen izan zen.

Bertzelaz Sarako giroa festa giroa zen: batzu kantan ari, besteak muttikoak dantzatzen, baina Aberri Eguna zer da? Festa egun bat ala borroka egun bat, ala biak berdenboran? Talde batzuek zera zioten (Jazarrek): hobe zela Aberri egunik ez ospatzea, ez baienuen astirik ez eta uri egokirik. Beste batzuek nahi eta nahiez Aberri eguna ospatu behar zela eta besteek, aldiz, betiko sinbiloek ari garela, aspaldiko "Enbata" taldea bezala eta aintzina jo ordez gibeleratzen ari garela eta Aberri egunak ez duela gauza handirik adierazi nahi.

Gelditzen ziren batzu Hendaiara abiatu ziren, eta han ikusi dute zer gertatu den. (Gero jakin izan dugu Donibane Lohitzungo liburu-denda bat plastikaturik izan dela... baina gaurarte ez dakigu nork egin duen)

Aberri eguna, berriz pentsatu beharra zer adierazten duen.

KUKUSU

PAKO TEJADOS

gaueskolan langile

— Ba, inmigrazioaz ez zekiat, ni bederatzi urterekin etorri nitxoan honera eta...ez zekiat, eske, nola, nola esango nikek nik hori. Gauza hori ez negok hola...

—Hi orduan Albacetetik etorri hintzen... Nolaz izan huen baje hori...

— Ni akordetzen naizena duk aita, ez zekiat ba nik, sei-zazpi bat hilabete lehenago etorri huen, ostatu bilatu eta abar eta

gu handik zortzi bederatzi hilabetetara. Orduan aita hemen hasi huen Beasainen, orain ia ez zegok fabrika hori, lanean eta, lau senide gintuztean orduan —orain bost gaituk—, honera etorri. Eta hemen bizitzen jarri gintuztean Ataungo Aian. Klaro, eske, jendea asko harritzen duk, baina euskara ikasteko nik ez diat beste, nola esango diat, beste soluziorik ikusten. Esate dute-nez, —orain dela... 24 urte egin behar

dik urrian etorri ginela— eta esaten dute-nez hemendik gora pasatu ginen aurreneko erdaldunak ginen. Hori, bazeudek halako esaera batzuk, hori pixka bat aztertu diat nik eta, beste batzuk Ataunen lehenagotik egon zirela etabar. Eta nik Ataungo Aian, han beharko euskara ikasi. Ni akordetzen nauk, negarrez joaten nitxoan, etxera, kalera atera eta erdararik ez huen entzuten, eskolan bakarrik, eskolan bai, eskolan beti aurrena. Baina hortik aparte

beti hori, euskera, euskera, euskera eta han ez zegoen beste erremediorik...

Gerora pentsatzen diat liburuaren bat holako zerakin ateratzea, gerora, ez zekiat noiz baina:

Ez zekiat nik garai hartan zenbat izango zen, erreala, errealtikoa edo, peztarik ez dut uste izango zenik, hura hartu eta —taberna bat zegoan bakarrik— karameloak, umeak bezala karameloak erostera joan eta hizketarik egin gabe, klaro, besotik heltzen zidan dendariak eta errealtikoa bazen, karameloak hartzeko esan, alto, jasotzen zian eskua, bueno, ba nahikoa duk, hala izango duk, eta hola. O sea, euskera beharko ikasi. Eta orain dela lau urte arte edo horrela ez diat batere landu euskera.

Aian ikasi nuena, enfin, lehengo euskera zahar hori. Euskera nik berehalxe ikasi nian, bederatzita bat hilabeterako, orain bezain ondo ez, eh, baina behintzat...

—Lezuzan jaio ninduan ni. Han egiten huan zinta dantza, hemen ume ttikiak egiten dutena. Eta han egiten huen hori. Hori bai, hori gogoratzen nian, ni bederatzita urterekin etorri, ez? Los danzantes, amak esaten ziken bezela eta oraindik ere esaten dik. Behin horrela, ama bihar dantza eta ikustera etorri eta, huy, si eso se baila allí también, enfin pauso diferente batzuk eta bazeudek eta behin hango sekretarioari, hil huen, eskutitz bat egin niokeen eta berak hori esaten zian, pues es posible, es posible que pasará por aquí algún vasco y dejase el nombre este así, Lezuza, zergatik, nik bi edo hiru aldiz goardiei multak pasatu ere egin diet horregatik eh? Behin akordatzan nauk, bizikletan, modan zegoen orduan, tinbre eramatea, frenoak, reglamentuak, atzeko zinta pusketak txiki hura gorria etabar eta alto egin ziken hor, Senperen eta jo, hasi ziakean, a usted le vamos a echar multa por el timbre ez dakit zer, hamar duro, garai hartan bastante... eta, bueno, de dónde es usted? Lazkaokoa esan banio seguro —garai hartan gainera la Rusia pequeña— Lazkaokoa esan banio seguru multa egingo zidala, pues soy de Lezuza. Hombre! eso está en Navarra, no? Sí, Sí, Sí, ala, pasa pasa... Abarzuza... ez dakit kontunditu zituan edo horrela. Eta beste batean Pamplonan...

—Hi, azken finean, euskalduna haiz, baina ez bertan jaioa. Badituk kanpotikako konotazio batzuk, azalekoak. Adibidez, izenaren arazoa; nola ikusten duk edo nolatan izena aldatzearena.

—Ni egon nitxoan EGINera karta bat, eskutitz bat egiteko, baina. Bueno, hor garbi dena dek, ni euskalduna bai, de acuerdo, baina hor jartzen duten zera hori, renunciar al apellido eta hori ez, hori enfin, ez zekiat nik, nahiz ondo moldatu honera, enfin bai ohitura bai hizkuntza ikasi etabar, hango... Nik aita eta ama behintzat bizi diren arte hori ez diat renunziatu, ezta pentsatu ere eta hor jartzen du-

ten bezala, nik irakurri izan diat, EGINen behin etorri huen, ez zekiat, catorce extremeños y un vasco, jakin nahi zutela aber zenbat diru eman didaten eh, horri, osea, uko egiteko. Gero beste neska batek erantzun zian, una tal M. Jesus Garmendia esanez ba, koño, harek ez zekiela garbi garbi baina ez zuela pentsatzen izena eta abizenari uko edo renunziatu egin nuela ezta gutxiagorik ere, baizik erderaz...niola. Eta hori huen ba, ez zekiat nik nola esan, orain dela hemazortzi bat urte do, bertsotan preparatuta, bueno, bertsolari bertsolari ez negok ni, bat edo bi botatzen dizkiat baina, orain, atera bai, bastante erreztasunarekin, idatzi vamos, más bien poeta gauza hoiek, bai batzutan ateratzen dituk, eta orduan, hemen etorri huen un tal Iñaki Linazasoro, harek jarri ziakean hori; klaro, han irakurri zian nere izena ba, Francisco Tejados, ez, hor gaizki zeudek, Tejada jartzen dik, besteak Tejado, Tejados duk, eta orduan harek Patxi Teilatu jarri zian, hori euskeratuta. Hola hola hola hola, orain, bai, hemen batzuk Patxi deitzen zidatek baino generalmente eta etxean eta beti Pako. Horri renuntzia ez zioat nik egin, ezta pentsatu ere.

Hangoaz oso gutxi akordatzan nauk, ezta ezer ere.

Empeñoa hartu nuela edo ez nuela... ni akordatzan nauk behintzat idatzi egiten nuela, baina idatzen nian con la castellana klaro, tx eta tz eta horik, horik orain dela urte batzuk arte, bueno, hamasei urterekin edo hola hasi nitxoan pixka bat. Baina nik orduan idatzen nizkian euskaraz baina, beti horrekin, ch, enfin, Igaracha eta horrelako gauzak, beti chekin.

—Personaje, modelo izatea, agradable edo desagradable, zer egiten zaik.

—Ba, bi aldetakoa, bi alde zeuzkek ez? etzekiat nola esan...Agradable ba ez zekiat joaten naizen leku guztietan ateak irekita, enfin, edozein fabore ez zidak inork ukatu...lana bilatzeko ere... ez zekiat, bide hori, txikitxoa nahi baduk, baina, gero lagunen arteko zera... Klaro ni beti izan nauk tipo bat osea, behin ere ez nauk geldi egon. Hemen aritu nitxoan bost urte dantzari erakusten eta gero teatroarekin ibili nitxoan beste hiru...Geldi ez nauk egoten, eh, lanetik irten eta batzuk bezala baxoerdiak edan eta hola ez, ez nauk hoieta-koa. Hori beharbada Euskal Herrira etorri nintzelako, orain ez zekiat nik, Alemaniara joan banintz ba, igual igual egingo nuela uste diat eh. Alde hortatik ba, hori ikusten diat. Behin akordatzan nauk Telenorten Lazkao-Txikirekin ateratzeko eta, alde egin niken.

Eta bestaldetik, ez zekiat, hola desagradable desagradable...

—Gurasoak...integratzeo problema.

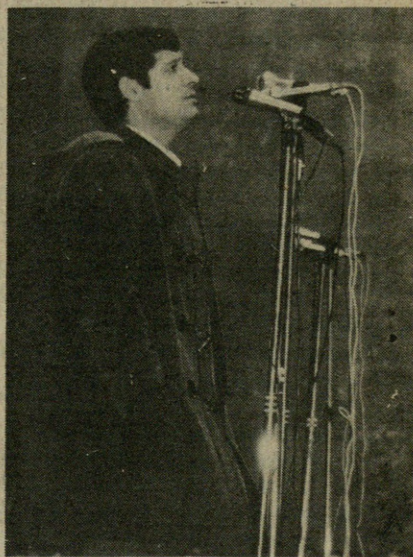
—Gurasoekin beharbada bai. Orain, ez zekiat, nik beraiei batzutan galdetzen zioet eh, —orain hirurogei urte dituzte— ea erre-tiroa hartzen dutenean haruntza itzuli

behar ahal duten eta, aita, yo allí ni de casa.

Euskeraz ez zekitek, eh, tutik ere. Ardo, bai eta ez, gero arte, agur eta horrela baina ezer ez, besterik ez.

—Nola bizi izan dute azkenengo iskanbila?

—Nola esango diat ba nik, badakik, amak, hirurogei urte baititu eta, enfin, eskola ikaragarrikerik ere ez, orain, amak berak esaten ziakean eh, zera horiena, zer mentalitaderekin, agertu zenean periodikoan, hori, izena renunziatu etabar, oye pero, esto ésta no habrá entendido, firma aquí uan vasca, ésta no habrá entendido no que tu nombre, ahí no has renunciado al nombre, porque ese nombre quiere decir la traducción eta... sí, sí. No, hay que contestarle, eh? Osea, ama, ez zekiat nola esan, ba nahiko orgulloso ez? Hay que

Momentuan bat edo bi kantatuko nituela, gaizki edo ondo.

contestarle eh, proque eso es traducción eta horrela...

—Eta aita?

—Aita, gizona hain humila duk, ez zekiat nola esan, humila edo isila, ez?

—Senideak euskeraz ikasi, ahal dute?

—Bai, handik etorri ginen lau. Hemen jaio zen bat. Aian. Handik etorri ginen laurok badakigu, Aian jaio zenak ez. Orain dabil gaueskolan pixka bat, baina ez.

Nik hari maketa esaten zioat ez? nahiz broman baina... harek esaten zidak ezetz, hura ni baino euskaldunago dela, hemen jaioa dela etabar... Pues tú tienes la misma sangre que yo, nahiz hemen jaio... Tú sabes el vasco y sacas algunos versos y tal, vas a ser más que yo? no, soy nacido aquí...Orain errua zeinena den? Zer egin behar litzatekeen?ba ez zekiat, hain zaila duk... eta orain gainera gutxiago, orain gauden egoeran gutxiago, zailago, nik hala ikusten diat behintzat. Beharbada egoera hobea izango duk, ez zekiat nik nola esan, horik pixka bat gureganatzeko,

baina beraiekin lana egiteko...

Kanpotar etor tzen den jende hori, etzekiat nola esan, nola esango nizek...klaro, hain eskuzabal ez zituagu hartzen eh. Hala batzuk etortzen zaizkit tailerrera. Hi nola, nola moldatu hintzen honera, nik bazeramazkiat zortzi urte eta berriz ere joateko ideian negok, eh, diru pixka bat egin bizitzeko eta...Nik behintzat ez diat horrelako asmorik oraindiko. Orain, hortik aparte, nahiko gaizki ikusitzaez baina, ez zekiat, alde guztietatik trabak edo ez zekiat nola esan...

—Beroiek ze problema aurkitzen dute he-men larriena bezala edo.

—Ez zekiat nik baina, tailarrean bazeuzke-
agu guk, hamalau lagun gaudek eta doze-
nerdi bat edo bazeudek erdaldunak, eta
haiantzako nik uste dut problema gehien
gehiena dela, hizkuntza behintzat, osea,
ez zekiat, beharra ikusten die eh, nola esan,
lagunartean eta klaro, igual bost euskaldun
ez, eta euskaraz eta, ez zekiat ba, beti ate-
ratzen duk kontu hori, eh, euskara ba,
badaudela fasilidadeak baina, lanetik, lane-
an zortzi ordu bederatzi ordu egin eta
gero, oso zaila dela gueskolara joan eta ho-
rrelako zerak eta... Arrazoirik haundiena
nik hoiei ikusten zioet eh. Azkenengo ur-
teotan ba, mogimendu hau, bastante afek-
tatzen ziek. Mogimendu politikoa. Bai,
bai.

Gainera, ez zekiat nola esan, bueno,
denetik zeudek eh, batzuek, euskaldunak
bezala, tontoxeagoak edo esateagatik ez,
eta ez dituk, osea, nahastuta bezala zeu-
dek ez, frase asko jartzen dizkie, jode oye,
pues ahi, por Madrid, por ahi no hay na-
da más que si el Centro... y aquí hay cua-
renta mil partidos y esto es un jaleo eta
horrelako zerak aditzen dituk eh. Eta
itzultzeko zera hori esaten diat eh, urte ba-
tzuk pasa eta, kasoak ere bazeudek berriz
joan direnak. Hor, ni bizi naizen hauzo
hortan bazeudek hiru edo lau, bat Vallado-
lidetik etorri eta bai, ezagunak hituen bai-
na, buelta berriro. Eta psonalmente nere
ba, ez zekiat zer esan. Nik gauza bat esa-
ten diat behintzat, nere iritziz ez,
euskalduna bakarrik ez dela, nola esan,
hemen jaio eta zortzi abizenak euskaldu-
nak izatea, ez...

—Nola ikusten ditek kanpotik etorritako-
ek hire kasua, zer esaten ditek, edo ez
ahal haute "bereetakoa" bezala hartzen.

—Bai, periodikoan azaldu den zera horta-
tik aparte, enfin, galdera batzu telefono-
tik eta deitu zidatek, aber egia den eta bai
bai egia dela. Bati esan nitxoan, zarauztar
bati, ez zian izenik esan eta enteratu huen
eta baietz, sobrare, baten batek eman zi-
oan telefonoa eta tailarrera detitu ziaken
eta nahi duenean hitzegin, deitzeko be-
rriro. Aber egia zen hori, hor publikatzen
zen hori. Bertsotan eta... Hari ere berdin
esan nitxoan, bertsu bertsoak, enfin, mo-
mentuan bat edo bi kantatuko nituela, ga-
izki edo ondo, orain, berak nahi baldin ba-

Lazkaon, nazionaleetan, bi aldiz jo zidatek, eta bietan izan huen euskaraz hitzegiteagatio.

zitzen jarri egingo niola baita, jarrai bai,
denbora emanda eta. Eso no puede ser,
pues, si, si, eso es así, ahora, tenga en
cuenta que yo vine a los nueve años y es-
tuve lo que se dice, gero lau urte egon
nintzen baserri baten morroi, Aian bertan,
eta hola, enfin, kanpokoan aldetik ba adi-
tzen dituk hola lagunak arteko zera
batzuk, bueno, lagunak edo ezagunak, has
renegado de tu tierra eta, ez zekiat nik, ba
askotan erantzun ere ez zioet egiten, eh,
no es que haya renegado oye, si yo vivo
aquí, tengo que amoldarme aquí, no?
eso es como cuando vas a trabajar a un si-
tio, no tienes más remedio, te tienes que
amoldar y ... holako zerak izaten dituk,
beti, sortzen dituk, askotan nahi ez ditu-
kenak eh.

—Karakterialki diferentziarik... Kanpoko,
bertako...

—Ni bertako naiz eh, orain, hori bai, eh,

nahiz neri kanpotar bat etorri, fabore bat
egiteko, etorri zaizkit batzuk, aizak, hau
euskeratu idak hi, etabar, ez zidak inporta
neri, ez zioat begiratzen momentu hartan
nongoa den ezta gutxiagorik ere. Orain,
bestaldetik iskuten zituat, orain etortzen
den jendea kanpotik behintzat, nahiko
gaizki begirata daudela, zergatik? Etorri
eta aurreneko egunean exigitzen hastea...
ez dakit nola esan...Ni desde luego, kon-
sideratu kontsideratu, bai. Inoiz buelta
emango balu honek esaten duten bezala
eta ehmendik bialdu egin behar... ez ze-
kiat joango nintzakeen, ez Autonomia
eman eta ez dakit zer eta erdaldunak bida-
li etabar...

—Kanpokoek badute kezka hori?

—Ba batzuk, Franco hil aurreko zeran,
Franco hil eta berehala eduki ziaten horre-
lako zerbait eh, esaten diat, un poco de
mentalidad corta esan dezagun, beldur ze-

ra hori eh? Orain, nik zenbaiti gogor egin zioat baita eh? Lanean bazeukeat bat, esate baterako, nerekin bazeramazkik hamalau urte, eta harek ez zekik tutik ere, eta gainera Ordizin jaioa eh, aita eta kanpotarrak baina Ordizin jaioa. Askotan nik ere bai esan, desde luego, oye, si algún día aquí, si os mandan a todos los que no sabeis vasco. Si, pues habrá que aprender. Horrelako jendeari gogor egiten zioat neronek, ez? Orain ez zekiat zer esan eh, pixka bat zentzu edo esaten den hitz horrek, bazegok bai, orain ez hainbeste baina orain dela urte pare bat egon huen eh. Neri behin tailarreko batek hori galdetu zidaken, oye, eso no será verdad no? No creo eh, no creo que llegue eso nunca porque enfin, habra que pensar algo o darnos clases o, eta horrela. Orain ni bai, eh, bertako zera, orain desde luego aukera eman eta dudarik gabe, bertara, hori ziur, ez nik batere dudari jarriko.

Nik kanpotik etortzen denari behintzat ez niokek esango ba nere mailan jartzeko ezta gutxiagorik ere, exzepzioak dituk eta gero ni halako, orain dela hogeitalau urteko egoera eta oraingoa ez duk berdina, eh? Klaro, orduan beharbada kastiguagoa zegoen, eta hori bai, neri eskolan, hemen, Lazkaon, nazionalen, bi aldiz jo zidatek, eta bitan izan huen euskera hitzegiteagatio. Baina, horrela, kanpotik etortzen den jendeari, ez zekiat zer esan, erraztasun gehixeago edo, orain, exigitu ere bai pixka bat, ez? gutxinera euskera ikasteko, eh?

—Kanpokoek euskaldunei buruz multzo bat egiten ditek ala bereizketarik egiten ahal dute juizioak ematerakoan?

—Ez zekiat ejemploa ona izango den baina, esate baterako herriko festak antolatza deitu zioegu, baina beti, ahal dela, euskaldunak gelditzen dira. Esango nikek esate baterako, hiru edo lau urte bezeramazkiat gai hortaz, gainera aparte ba gusatu egiten zaidak kultura asuntua edo zera, politikatik zero desde luego, politikatik nik zero, hori hala duk, baina kultura aldeko dena, zera hori, mundu hortan ba, enfin, nahiko sartuta behintzat, eta klaro hemen zine bat zegok Lazkaon adibidez, kooperatiba batena eta kooperatiba hortan erdaldun jendea gehiena ehundik larogeita hamar baino gehiago igual, eta klaro, joan gintuztean zinea eskatzera antzerki bat eta festibal bat egiteko; larogeita mila pezeta eskatu zigutean, asko zela eta hola, bueno, ba alkatearekin hitzegi etabar, berrogeita hamarrera jetxi eta orduan joan nintzaken aber akuerdo batera iristen ginen edo eta minduta zeudean, minduta zeudean, jo es que, llegan las fiestas del pueblo y claro...hemen goian dek, Katangan edo esaten zietek. Egia dena duk ba ehundik larogeita hamar erdaldunak daudela barrio hortan, hala duk, baina Katanga! eta esto no pertenece a Lazcano? Esto no pertenece a Lazcano? Aquí los ba-

res a las once hay que cerrarlos, aquí no viene nadie de abajo. O sea que, minduta ikusten duk? Además no se nos tiene en cuenta pa nada, como si fuésemos ez dakit zer. Eta holako zerak aditzen dituk. Neri horrek alde batera ba, min pixka bat ematen zidak, ez erdaldunak direlako eta gauza hortan pentsaturik ez, bai, ez zekiat, askotan gure errua izango duk eta beraiena igual izango dek, zergatik herrian eta, hala duk, beti euskaldunetara joaten haizela, nik behintzat hala diat ohitura, denda, komertzio eta zera baldin bada, ahal dela, haruntza ez garelajoaten eta zerbait ematen die behintzat, ez? Eta bastante minduta zeudek eta enfin aurtan izango ditugu nahiko iskanbila hortik.

—Kanpokoek zer iritzi ditek guri buruz, ohiturak eta, neskek adibidez.

—Bai, jatzan gusto gutxikoak, jaten bai, hori rekonozitzen ditek, jateko asunto hortan bai, hortan izan diat. Tartean joan, ez dakit igual, Canarias aldeta taldea eta erdaldunak igual eh, hemen behintzat ez duk ondo jaten eh. Orain, ardo zera horrekin badaukatela eh? Gero estadistika batzuk atera ziren hor, orain da bi urte edo Euskal Herrian alkoholismoarena eta. Bai, gertatzen dituk horrelakoak. Eta bat bazegoan behintzat, ez dakit alde edo hil edo zer egin zuen, hor aritu huen bat tailarrean lanean, gruak jartzen edo horrelakoren bat eta haren esaten zian, a nosotros nos dicen que no hemos comido nunca caliente hasta venir aquí, bueno, es probable que sea verdad, jo pero si aquí toto lo que tienen les hemos dado nosotros, horrelako zera batzuk aditzen dituk ez? Ni vestir sabian, nada más que chiquitear y comer, eso sí.

Ardo asko edaten dugula eta horrela-

ko zerak eta egoista samarrak gerala, eta horrelako zera batzuk aditzen dituk. Eta egoistas por qué? Alde hortatik, neskatan, gainera ni generalean ibili naizen neskekin denak euskaldunak izan dituk, bai. Andreagaia hartu diat, ezkontzea pentsatzen diat euskalduna, Lazkaon andereño dagoena. Ez zekiat hortaz, ez diat halako esperientziarik.

—Euskaldunak itota sentitzeak, ez ahal da beharbada arrazista bat sortu?

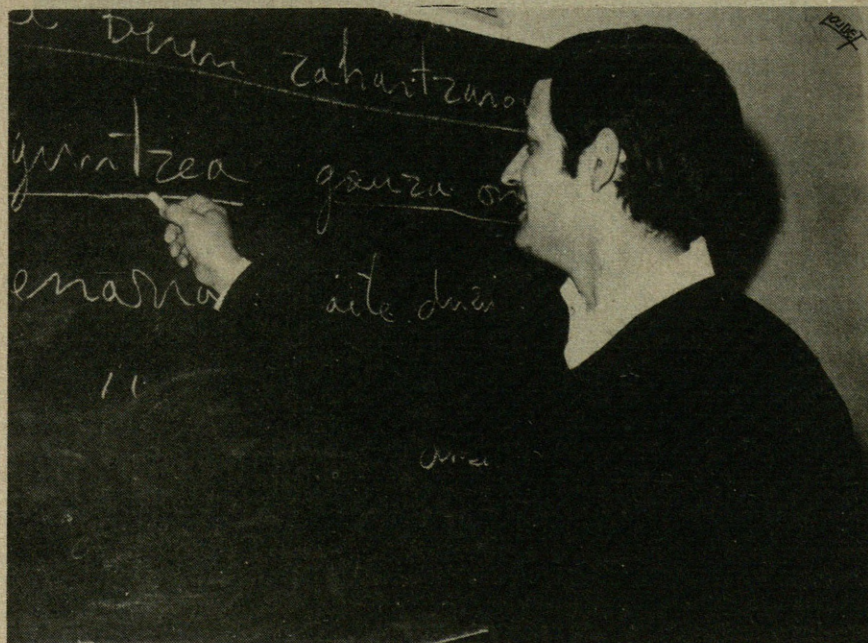
—Hori bai, hori generalean gertatuko duk herri hartan bost mila biztanle baldin badituk, lau mila erdaldunak direnean.

—Zer soluzio?

—Hemen gertatu duk eta uste diat beste herrian ere gertatuko zela, ihaz esate baterako, ihaz edo aurtan bi urte EGAN ekarri eta, klaro orduan zegoen kanpoko jende horri zer jarri honera moldatzeko etabar, keajatu egin zitiazkiguan, esanez hemen kanpoko jende asko dagoela baita eta aber bi konjuntio zergatik ez, batzuk erderaz, tango batzuk esaten ziaten adibidez. Enfin askotan, esaten diat, hemengo jendeak esate baterako enfin, pixka bat erakutsi zuetaz ez gaudela ahaztuta, orain beraiek nola erantzungo duten hortan...

Eta aurtan gorabehera hori izan diagu guk, jaialdi bat antolatzerakoan, ekarri bai extremeño, gailegoak etabar, baina, jendeak ezetz esan du, ahal dela hemengoak. Alde batetik hori, eta gero, etzekiat nik bestela.

Behar hori, euskera ikasteko behar hori, nik uste diat jendeak ez duela, ez dik hartzen hori, hori ez dik jaten jendeak, zergatik, ez zekiat ba zer esan, edozein mitin dela, edozein zera bat dela, beti erderaz, edo bestela euskera eta erdera izaten dituk eta, ez zekiat ba, nik zertara-

Enpeñoa hartu nuela edo ez nuela...

ko ikasi behar diat, dena ematen zidateke eta. Orain, telefonotan eta erantzun batzuk jasotzen dizkitek, ez? Askotan telefonoa hartu eta, tailarrean behintzat gertatzen duk, batek igual hartu eta digame eta hi hola eta hola, oye, corte que yo no...

la hiru urte bazeramazkiat gaueskolako kontu honetan, ez? Eta ihaz ere, hogeihogeiata hamar bat lagun erdaldunak, euskalduntzeko aurreneko zera hori emateko, bilatu nizekian eh? Eta gero orain dela hilabete pare bat edo Ordizian izan huen hitzaldi bat beste metodo berri hauei buruz, audiovisualak direla etabar, eta jendeak esaten ziana bueno, baina jo, horrenbeste metodorekin eta, zeini heldu behar ziogu guk, zergatik denetan prueba egiterik ez zeukagu, enfin, horrelako zerak sortzen dituk, ez? Galdetu ere bai, oye, tú con qué método aprendiste? Yo no, yo soy de ningún método, jode. Behin Alemanian egondako bat etorri zitzaidan horrela esanez, bederatzi edo hamar hizkuntza zekitzela eta euskera ez dakit zer baki zer, es que oso zaila zela eta, ba, nerezat beste hizkuntzak horrela izango balira segituan nintzateke iasten eh? Jo, nik euskera ikasi nian, esaten diat, bederatzi bat hilabetetan bai, hizketan, entenditzeko moduan eta...

—Gaueskolan zer proportzio duk kanpotarrena?

—Hortaz bai, hortaz nahiko garbi eta sakon hitzegin dezaket, Goiherriko Talde Eragilean ni naiz bat, Lazkaotik ni joaten naiz eta. Hemen proportzioa? Uste dut dabilzela ehun eta larogei eta erdaldunak ibiliko dira, hemen Lazkaon bertakoak, ehun bat igual, larogei behintzat bai. Orain, bazeduek tarte hortan hemen jaiotakoak, nahiz aita eta ama kanpokoak izan...

—Katangakoak euskaldun ala ez...

—Gurasoak hemengoak baldin badira, euskeraz nahiz ez jakin, hemngo dela esaten ditek. Ni ez nauk iritzi hortakoa, baina, tira. Osea, hemen, lehengoan esate baterako tailarrean bazeukagu guk bat, nagusiaren hiloba duk gainera, eta kontatu ziaiken aitonaren aitona Zegamakoa zela, gero aitona bera Zeraingoa, bere aita Ataungoa, ni egon nintzen zera hortakoa, ama Lazkaokoa eta horrela baina berak euskeraz tutik ere ez zekik. Hori bezela gogor egin banie denei... orain, horrekin amastade haundia zeukeat eh? Eta lehengoan horrelaxe, lehengo asteazkenean, EGINetik edo Larramendik deitu eta euskeraz, aber artikulo hori preparatu nuen etabar eta horrela esan nioken, oye Gregorio —Gregorio dik izena— jo, estoy convencido, es que tú no eres vasco eh. Eta amorratu egin huen eh, egun bat hitzik egin gabe pasa zian, cómo que no, mi abuela... Pues no. Ahora, yo respeto todas las costumbres de aquí eh. Bueno, pues eso quizá te salve, horrela esan nitzoon nik, pero, por aprender el vasco yahás hecho algo? Ez daukatela betarik. O sea que, jende asko zegok oraindik, ez zekiat ni beharbada ekibokatuta egongo nauk, eh, por el mero hecho de tener los ocho apellidos, por decir así, euskaldunak izan eta euskararik ezta batere. Nik zortzi abizenak euskaldunak eukitzea baino inportantzia gehiago ematen zioat, denak ez dituk hortara jartzen baina, nahiz erdaldunak izan, euskeraz jo dezagun ez dakiela, baina hemengo ohiturak eta hori dena, ez zekiat nola esan, errespetatu edo, enfin, nahiz kritikatu baina, por causas justificadas, hori duk euskalduna. O sea, ez zekiat nola esan, eta gero klaro, euskera ba pixka bat... orain Unamunoren esanetara ezin

joango gaituk ez? saber vasco es ser dos veces español eta... hori ez diat onhartzen baina... Lehen hik esaten huena, Katanga eta, kanpotik etorri gurasoak eta hemen jaio, horri oraindik maketo eh...pixka bat...

—Indar errepresiboak ere kanpotarrak dituk.

—Nik ezagutzen ditudan zera horietan baita, bueno, hasta la muerte beharbada, ez ditek esango, baina bai. Bai, hori beren arteko zera ere bazegok e. Orain jartzen dizkien arrazoi horik ez zekiat, alperrek direla, ez dakit zer, lana egiteko zera ez dutenak... Hori bai, hori diskutitu izandu diagu, bastante, eta azkenerako, behin akordatzten nauk, nahiko kritikatu izan ninduan gainera, bueno Euskal Herria parte, klaro nik garai bateko, orain dela ehun urteko gauza batzuk eta irakurri dizkiat baina, eta batzuk esaten ziteken, goardiazibilak desde luego hemen sobre daudela, hori erdaldunak ere bai, esaten ziteken, orain kaninorako zerbait behar dela. Esate baterako Beasainen eta Villafrañan, kuartelak, vamos a suponer que hay treinta, pues pueden quedar en tres, orain, beraien aurka ba bai. Horrela ni tartetan zenbait manifestaziotara joan eta, erdaldunak ere igual joan eta askotan erdaraz hitzegin ere bai, bueno askotan pasatu nauk, ez zekiat, en momentos de apuro maketo maketo eh. Orain beharbada ez nintzeteke pasako, hori beharbada izango huke lehenago esaten genuen zera hori, agradable-desagradable. Lehenago halako jugadak egiten nizekian, orain, ez zekiat, hainbeste... fama ez baizik, hain ezagun zera... eta orduan pasatzen ninduan eh. Euskera, hombre, tú sabes el vasco...

—Kudrilen arteko ezin ikusirik somatzen ahal duk, kanpotar-bertako binomioirik.

—Ez, orain nik uste diat, bueno orain dela bi urte garbiago eta zerago erantzungo nian, orain koadrilak banatuta daude, baina ez dut uste kanpotar delako baizik bat ORTkoa delako, bestea PNVkoa, bestea ez dakit zer, enfin... Tarte hortan bai, hortan asko influitu du. Orain bai, egiten dituzte, kanpotik etorri direnek egiten dituzte beren koadrilatxoak eta. Eta beharbada ba hori, ez zekiat nola esan, beharbada ez diagu jakin halako bide bat edo gureganatzeko.

—Detenitua izan ahal haiz inoi?

—Bi aldiz edo. Ni behin aberri egunean Beragan sartzerakoan eta beste batean hemen, Lazkaon, hura izango zen sesenta y seis edo horrela. Bai, hemen bat eramán zuten eta hor ginen, euskal-jai bat, baina egun osoa antolatzen ibili gintuan eta orduan deitu zidateken. Baina, hori bai, joan eta erdaraz, erdaraz, erdaraz eta, tú sabes el vasco eta ezetz, ezetz, ezetz... Ah bueno, beste batean bai, Pamplonan detenitu ninduten, orain dela hamar urte, sanferminetara joanda... eduki dizkiat nere zerak, eta batzuk kontatu

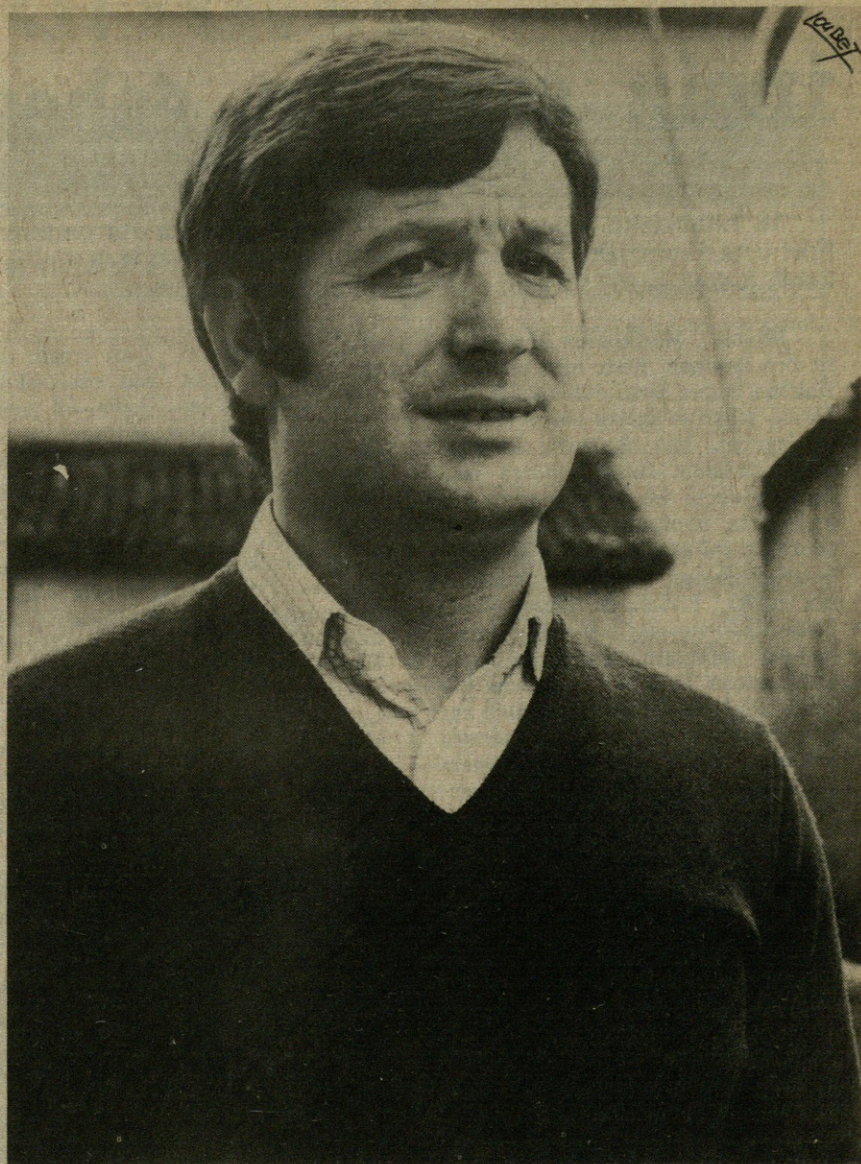
Etorri eta aurreneko egunean esijitzen hastea...

gabe... pasatzen dizkiadanak. Soldaduskan esate baterako ba— soldaduska nik ona pasatu nian, kapitana amaren ezagun bat zelako, ni bezala Albacetekoa—. Orain, bestela nahiko soldaduska txarra pasatu nian eta anaiak berriz oso txarra pasatu ziaken, horregatik bakarrik, informeagatik. Nik han hilabete edo horrela neramakiela detu egin zidan almirante batek. Ni joan nintzen soldadu ba sesenta y ochoan eta admiro que tú sepas el vasco. Bueno, yo no es que... han esate baterako momentu hartan ukatu egin nian. No es que sepa el vasco como dicen ahí, yo tengo aquí unos informes eta zeinek bialdu zituen esateagatik hiru egun edo kalabozoan eduki ninduken, horregatik bakarrik. Bai, han asko zeokean orduan sevillanos, andaluz jende asko eta bastante analfabeto ere bai, edoezin kontu egin behar zela abioi bat punteatu ze belozidatedan dihoan eta hori nik ateratzen nian aise, ez huen ezer egin behar, dibixio batzuk eta hori, eta bastante ondo begiratuta, baino gero informeak ailegatu zirenean ba, enfin, bijilatuta, ez zidateken ezer egin.

—Furbolzalea ahal haiz?

—Hori duk euskaldunentzat, eso es un mito. Reala maitatzen dik jendeak ez euskaldun horrela direlako, baizik jende gaztea eta meritua ematen zielek eh, nahiz kanpokoak izan, meritua ematen ziek hemengoekin primera batean egotea eta. Bilbori meritua gehiago ematen ziek baina ez dik horrenbeste maite jendeak. Ni berriz, begira ezak, alrebes nauk, nik Bilbao gehiago maite, orain, beharbada soldaduskako kontu horregatik duk. Ni soldaduskan egon nintzen momentuan Reala jetxi egin huen segundara eta orduan gailegoen artean ez neukean beste erremediorik Bilbora pasa, defenditu, eta bilbotar jende hori ez ditek horrenbeste onhartzen fanfarroigatik. Orain, mantentzen ditek, enfin, nerekin lanean dagoen jende horrek, el Madrid, amigo, es el Madrid.

Beste gauza batzuk euskaldunok —tartean sartuta eh— nik uste ez ditugula behar bezala baloratzen guk. Ez zekiat ba zer esan... esate baterako ihaz centenario de los fueros bueno ba orduan jendeak ikusten zian bai, Euskal Herriak eduki baldin bazituen horik aberzergatik ez ba. Jo, guk, gaueskolan nabilen orduan eta koño ba, hemen Amundarain, Amunsa, aizu, horrela eta horrela jendea eta hitzaldi batzuk edo. Jode, lagun haundia diat nik, nere berri jaakin nahi baduzue nik baino hobe berak emango dizue eh, eta txarla batzuk jarri genizkian. Klaro, betiko problema, euskeraz edo erderaz, zergatik oraindik bazeudek, eta nik egia esan, klaro, eman egin behar zaiok, prioridad siempre baina...koño, erderaz edo euskeraz. Batzuk ez hituan joan erderaz zirelako —ia jende larria huen eh— baina, pixka bat zera egiteko, azkenerako, klaro, hain pixua egin huen lau hitzaldi...Baina horrelako gauza batzuk, heldu egin behar geniekek, he, heldu eta esplikazio bat eman behar bada eman eta... Lan gutxi egin dela. Desde lue-

Kanpotar jende hori... nola esango nikek.... hain eskuzabal ez zituagu hartzen.

go, nik ez diat batere eragozpenik eta izan, baina nik ikuste diat, baietz, zenbait jenderi asko jartzen zaizkiela eh. Eta hori, nik ez zekiat, honera etortzen den bati ba, bueno, klaro, gero igual te da la espalda eh, baina hemen behintzat kanpotik asko gaudek edo asko zeudek eta klaro, orain, gaueskolak zera honekin nahastuta, zenbat metodo, zein den hobe, bazeudek gorabeherak.

—Partidu politikoetan zeinek erantzun hobe inmigrazioari.

—Garbi esan, hemengoak desde luego bastante berekoiak dituk.

—Kanpokoek zein partido onhartzen?

— Kanpokoek desde luego PSOEra inklinatzen dituk. Ikusten ditek, hortan bai neoke la bastate pez, nik uste diat horrek ematen diela zerarik gehientxoena. Askotan diskutitzen duk hori ez, LABeko jendea esate

baterako oso zerak direla eh, radicalistas, sea que, hau eta kitto eta, gero ez zekia hortaz nik uste diat PSOE eta komunista a dera askok tiratzen duela, orain, hori zergatik den? Behin batekin diskutitzen esan ni txoan, hori ez da ba mitinetan eta eusker a egiten delako. Azkenerako konbenzitu huen baietz.

E.G.

inoiz ezagutu gabea

18 hilabeteko espetxea, 18 mila frankoko multa eta ondoren bost urte Frantziako Estatutik kanpo bizi izan beharra izan dira azkenik juezak ezarri dikzion zigorrak Alberto Mendigureni.

Hauzia, Martxoaren 23an ospatu zen Baionan. Beste hiru preso sozialek batera sartu zuten gelan; nekaturia, zahartua agertu bazen ere, bere lagunak han ikustean aurpegia alaitu zitzaion. Juizioa motza izan zen, ordubete eskas iraun zuen; fiskalak eta abokatu defendatzaileak gauzak garbi utzi zituzten, bakoitzak berari zegokion maila eta pentsakeran noski. Fiskalaren hitzak inoiz baino gogorragoak izan ziren, terrorismoaz mintzatu zelarik. Alberto, 1975.urtean Tupa eta Otaegiren juizioak zirela eta errefugiatu talde bat eskubitarrek tirokatuak gertatu ondoren, beste batzurekin batera koktelekin detentatuak izan ondoren, 15 egun Baionako espetxean egon zen; hau zen fiskalak erabili zuen beste harmetariko bat. Eta azkenik, detentatu zutenan, hainbat harma harrapatzeak, argudiorik ere eman zien. Hiru urteko espetxea eskatuz amaitu zuen fiskalak.

Lekuko bakarra, Juan M. Banderes izan zen. Familia ezagutzen zuela agertu ondoren, Estatu eta Euskadiko egoera garbi utzi zuen konklusio batera iritxiz: benetako demokrazia-rik ez dagoela oraindik grure herrian. Maite Maniort izan zen abokatu defendatzailea. Bertan, Euskadiko kon-
dairako gerlak aztertu ondoren, Euskadiko egoera aztertu zuen, ezezagunak, poliziaren jokaera, etab. agertuz. Azkenik, erreflesio bat eskatu ondoren, Albertoren askatasuna eskatu zuen. Hemen bukatu zen juizioa eta Alberto eraman zuten. Bainan, dextente jende elkartu zelarik juizio-
ra, haurzitegiaren barrua, "Alberto askatu", "Xan askatu", "Alberto, herria zurekin", etab. ohiak hasi ziren. Berehala, gendarmeak, bultzaka hasi zirenez, kaleratu beharrean izan ginen. Manifestapena han jarraitu zen, bainan polizi frantzesak ez zegoen inongo iskanbilarik uzteko eta "antidisturbio"ak berehala atera zizkiguten.

Sententzia jakin ondoren, Maite Maniortekin hitzegin dugu, eta berak esan diguna hau da: "Ezarri dioten zigorra oso gogorra izan da; era berdin-
detako juizioetan ezarri den zigo-

rrik handiena da". Zerk eragin ote dio juezari zigor hau ezartzeko? "Martxoaren 22an, Hadad hil zuten Madrilen (Estatuko espetxeetako zuzendari orokorra), Aldo Moro bahitua zegoen, Europa mailan "terrorismoa"aren kontrako kanpaina hasia dago, etab. giro honetan ospatu da Hauzia eta hartu dute erabakia. Gainera, Tribunal frantzesak, Euskadiko egoeraz ez dira konturatzen edo ezjakinak egiten dira". Azkenik, espetxean pasa beharko duen denborari buruz, hau zioen: "Estatu Frantzesean, urtebete pasa ondoren hauzia berrikusten denez, kanpoan lan kontratua lortuko balu, zigorraren erdiarekin kaleratu litzateke, bainan hau posibilitate bat besterik ez da,

beraz, Abeberryk esan duenarekin ez nator bat, berriz diot, posible da bainan ez ziurra". Dena dela, aurrera begira, kontuak ateratzen joan beharko gara; Xanen juizioa eta Hego Euskadin hainbatena ere ospatzeko daudenez, Albertoren kasuan bezala, ez gaitezen azken eguna bitartean ezer egin gabe egon.

Azkenik, gauza bat aipatu nahi nuke, eta Euskadiko Amnistiaren aldeko Batzordeak, Albertoren epaiketaren aurrean hartu duten postura da. Bai, badakigu informazio eta mobilizapen aldetik, Albertoren kasua, Baionan egotea hemen daudenena baino zailagoa dela, bainan horregatik ezin gara ezer egin gabe geratu. Edo klase desberdinetako presoak ote ditugu ga-

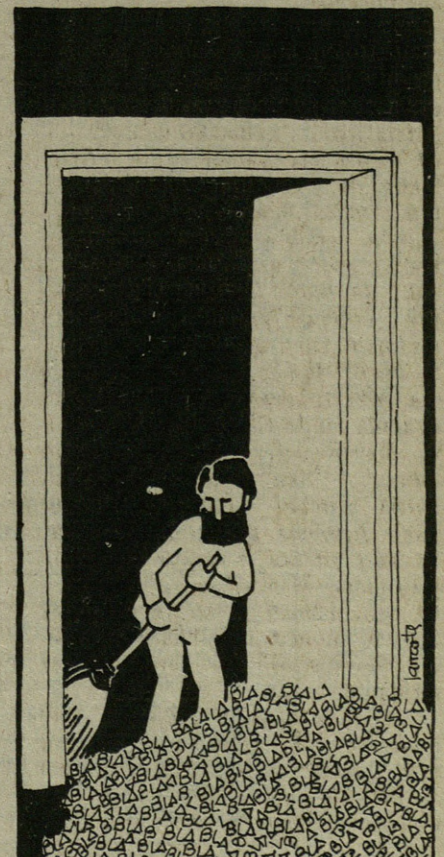
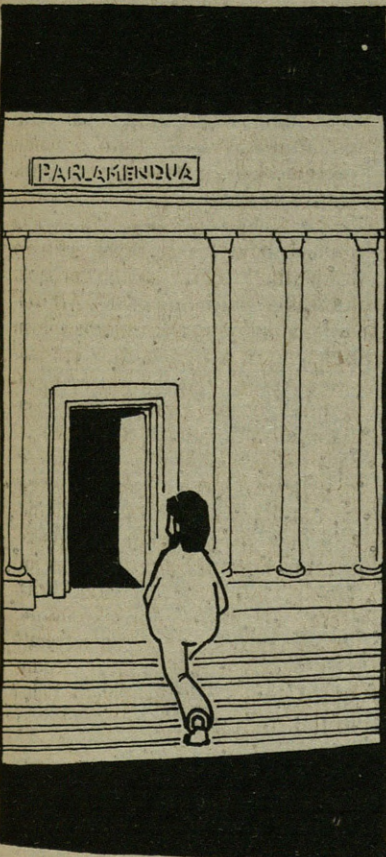
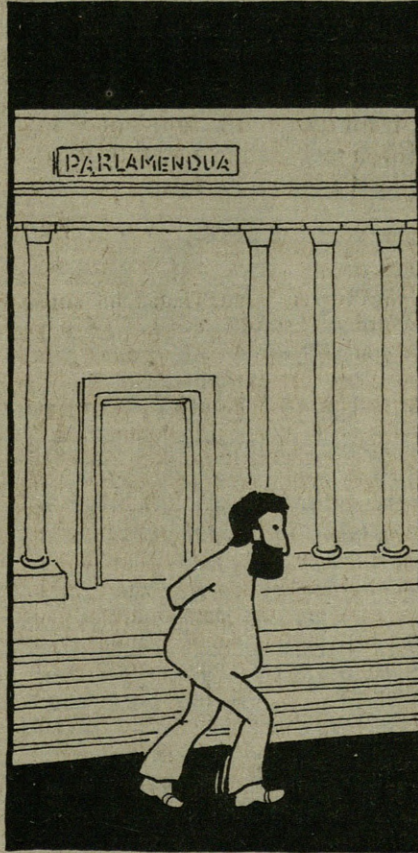
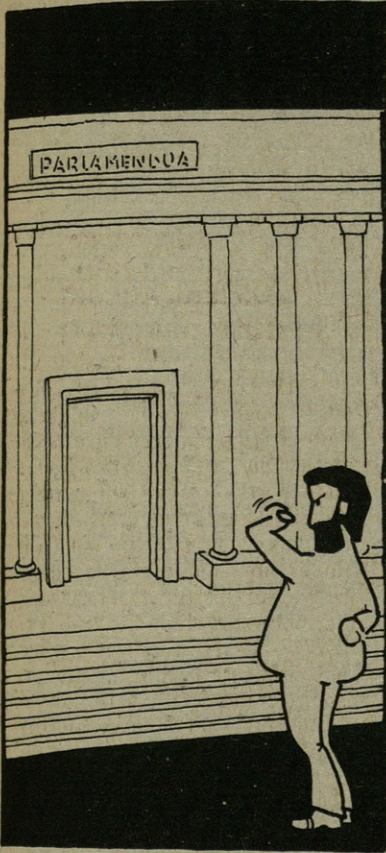
ur Euskal Herrian? Alberto euskal preso iraultzaile bat ez ote da? Bere moralak nolakoa den ez dakigu, bainan hau ez dezala jakin, ez baitio handituko, eta denok azter dezagun juizio honen inguruan egon ez diren mobilizapenak zergatik ez diren gertatu.

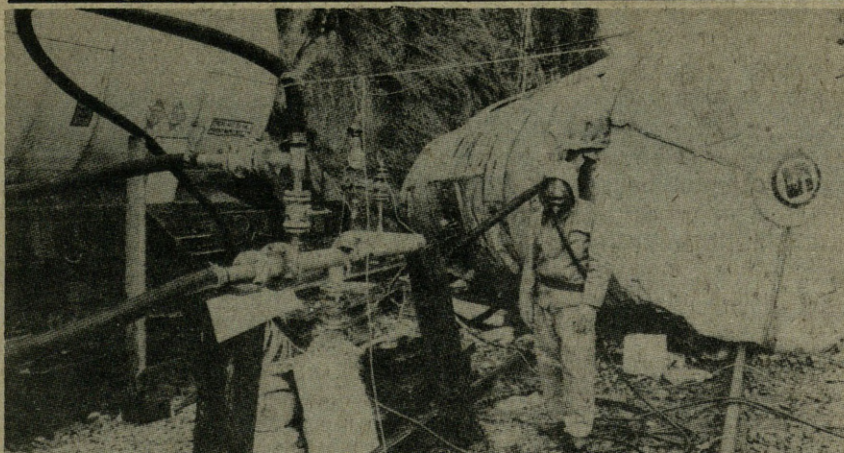
L. AUZMENDI

C.O.P.E.L. ABERRI EGUNAREKIN BAT

"El Dueso" espetxetik iritsi zaigu agiri bat. COPELeko lagunena da, eta nahiko berandu hartuarren interesgarria iruditu zaigu bertako zati batzu agertzea. "Aberri Egunaren ospakizunarekin bat egiten dugu, iraultzaile bloke baten sendotzea, nahi dugu, Euskadiko batasuna, independentzia eta sozialismoa lortzeko. COPELeko lagunak egunetik egunera kontzientzi gehiago dugu eta espetxeetan jasan behar dugun zapalkuntza eta marginazio soziala gizarte kapitalista honetan oinarritzen dela uste dugu; legeetan alegia, burgesiak bere interes ekonomiko eta politikoak gordetzeagatik sortu dituen espetxe eta haurzitegiak".

ETako ekspresoei agur bat bidaltzen diete, beren burruka iraultzailearekin bat eginez; eta Euskadiko herriak aurrera eraman dituen mobilizapenek asko lagundu dietela bere egoeraren arrazoian garbi ikusteko adieraziz, honela diote: "Etsipenak, askotan, egoera nahasi batetara bultzatu gaituela kontutan dugu agian herriaren aurkakoa izanik gainera". Arrazoiak garbiak dira: (trasladoan jasan behar izan zituzten egur eta irainak, Agustin Rueda kidearen erailketa, beste espetxeetan-Carabanchel, Martutene, Barcelona...-jasan izan behar duten egurra, e.a.) Beste bide berri eta kontziente bat hartzea bultzatu diela diote. Bide berri honetan jarraitzeko, eta bere erreibindikazioak lortzeko, herriaren laguntza behar dute, eta hori eskatzeko asmoz etorri zaizkigu gutun atzeratu (10 egun) honen bidez -gurekin Aberri Eguna ospatzera. Behar duten erantzuna, noizko?

SEGURU AL GAUDE?

Askotan gertatu izan ohi den istripuak, eta jendearentzat kalte handirik ekarri gabe gehienetan, berriro ere herri oso bat arriskuan jarri du. Tolasakoaz ari natzaizue. Herri honetako geltoki biren artean, merkantzi tren bati gertatu zaio istripua. Bagoi batek 50 T. zianhidriko azidoa zeraman.

Izkuta ezinezko istripua zen eta gehienetan ohi den bezala, duen baino garrantzi gutxiago ematen saiatu dira. Istripu batetan eragina duten gauza guztiak, ohi denez, beti ongi aurkitzen dira: tren bidea ondo, zisternak egoki eginda, istripu ondoren lan egiteko jende bikaina eta ongi gertutua... Azidoa gaineraz disolbitua zihoan. Beraz, azkenik tren batzuren geraraztea eta hemen ez da ezertxo ere gertatu. Tolosarrekin, alkate jauna, lasai lo egin dezakete.

Hala ere gizartearen historian badira hainbat min eta sufrimendu. Bilbon hildako ijitoez ez da ia inor gogoratzen. Seveso-z Minamata-z ahaztu gara. Baina gertatzen diren istripu guzti hauk edo gehienak behintzat seguritate neurri egokiak hartuko balira ez lirateke gertatuko. Seveso-n gasa ihes egiten zela egun batzu beranduago esan zuten.

Ahal izanez gero, ez da herria izutu behar eta Tolosakoalkatea istripu lekuan egotea egokia izan da.

Bainan, istripua gertatuz gero kritika zorrotz bat egin beharrean aurkitzen gara. Herriak ez daki gertuan dituen hainbat gauza arriskutsuen berri; seguritate neurri oso eskasak dira gehienetan eta ez dakigu istripua okertu balitz zer gerta zitekeen.

Minamatan merkurioaren isurtzea, lehen heriotzak gertatu zirenean, 1953. urtean izan zen. 1959. urtean, oraindik, entpresak merkuriorik ez zuela erabiltzen zioen. 1968. urtean, hamabost urte pasa ondoren, entpresak zer erabiltzen zuten onhartu behar izan zuten. Gaur Wurgassen-go nuklear zentraleak 1050 T. ur erradioaktiboa botatzen du Wesser errekarara. Bihar Ródano errekarara 100 T. akroleina isuriko dira. Etzi 80 T. Dop Duero errekarara, etzidamu...Leku guztitan, nola erreka hala airera, hondakin pozoidunak jaurtikitzen dira. Seguritate neurri aldetik berriz, garia eta pechblenda, ardoa eta azidoak, pentsuak eta kloroa, era berean karreiatzen dira. Betiko leloa, gauzak gaizki egiten

ohituak gaude. Gaineraz, gobernuek ez dute eskurik sartzen, jende jakintsua usfelkeria horretan murgildurik dago, eta nola alderdiak hala sindikatuak ez dute ezer egiten. Minamatan, Seveson, Bilbon hildako jendea, Santurtzen aire usteldua arnasatuz, haurrak jolas lekuri gabe kaleetan hila, seguritate neurri eskasak...Dena hemen probisional da, eta probisional izateak merkea baino egokia ez izatea esan nahi du. Abortoaren aurka jendea oihuka eta seguritate neurri eskasak daudelako gure Herri- an egunero 6 hiltzen dira. Nork ordainduko ditu "Amoco Cádiz" petroliountziak egindako kalteak? Tolosan zerbait gertatu balitz nork ordainduko zukeen? Denok jakin dezagun, juduak hiltzeko erabili zuten zianhidriko azidoa naziak gerra denboran.

Gure gizartearen behar eta ondasunengan gestio zuzena behar dugu. Gestio hori hasi komunikabideetatik eta garraio eta azpiegitura arte izan behar du. Herriak informazio izateko eskubidea du, eta ondorioz seguritatea ukan eraziko dion edozein neurriren ezartzea eskatu. Jende batzuren nahikeriaz eta gehiengoaren ezjakintasunaz, herriak ezin ditu ondorio txar guztiak jaso.

Azido zianhidrikoa: CNH
Almendra mingotsen usaina du.
Komertzial azidoaren garbitasuna: ehunek 96-99
Sutze puntua: 18°C.
Fusio puntua: -13, 24°C.
Isurkai urtsu zuria da.
Irakin puntua: 26, 5°C
Dentsitatea: 0,68
Errefrazio indizea: 1,2614
Uretan urtzen dena, argiak asko eragiten dio.
Autosutze tenperatura: 538°C.
Azaletik hartuz edo usaituz oso pozoiduna da.

Azido zianhidrikoak odeleko hemoglobina burniari eragiten dio. Horrela, oxigeno hartzeko gai ez dela jarrit.

Lehen laguntzak: arnastze artifiziala lehenik eta arnasa hartzen duen momentutik Nitrito de Anillo delakoa eman behar zaio 13-30 segunduz. Hauxe berbera bi edo hiru minutuz behin egin behar da. Azala ur ugari garbitu.

Zertarako balio: lan alor handia du azido honek. Adiponitriloak (Nylon egiteko), eta Akrilonitriloak (Kautxo nitrikoak, plastikoa ABS, e.a....) porduzitzeko.

Garraioa: Kondizio oso berezitan egin behar da.

1978. urtean Irungo Aduanatik pasa diren zianidrikoz betetako bagoiak.

Urtarrilak 3	bagoi bat	55.100 Kg.
Urtarrilak 7	bagoi bat	55.250 Kg.
Urtarrilak 13	bagoi bat	55.400 Kg.
Urtarrilak 21	bagoi bat	55.700 Kg.
Otsailak 15	bi bagoi	110.550 Kg.
Martxoak 8	bagoi bat	55.800 Kg.
Martxoak 13	bagoi bat	55.550 Kg.
Martxoak 16	bagoi bat	56.150 Kg.
Martxoak 27	bagoi bat	55.750 Kg.

Azkeneko hau izan zen Tolosan istripua izan zuena

TXEMA ITURRIOZ

nafar ehiztarien iraultzaz

Ehiztari mundua bere "iraultza" ttikia sortzen ari da Nafarroan. Jakina denez lurralde honetan bada oraindik hegaztirik, erbirik, basurderik, etabar. Nahiz eta gutxiagotuz joan, beste Euskadiko lurraldeetan baino askozaz gehiago oraindik. Joan den urrian jaio zen "Ehiztari Mugimendua" delakoak Espainiako eskaririk aurreratuenak ari da bultzatzen: ehiza deporte soziala bilakatu. Horretarako ez da oraindik akordioa ailegatu Federazioa eta Diputazioarekin.

Ehiza da Espainol Estatuan gehien praktikatzen den kirola. 983.000 ehiztari dira geografriaren zehar. Iazko ehizaldian 150 basoilar, 4.343.000 ur egaztiak, 2500 orkatz, 14.000 basurde, 2.500 izarti, 21.800 orein eta 11 milioi ehiza ttikikoak (lapin, erbi, eper eta galepe-rrak etabar) harrapatu zituzten. Aintzinan jendearen bizimodua izan zen. Gaur aberatsen kirola bihurtu da, kotoak errua dutelarik. Ehiza honetan gizon arruntak ez du parte haundirik izan.

Mugimendu erradikal bat

"Ehiztari Mugimendua" urrian jazio zen, debekaldia jaso aurretik. Ehiztari egiterik izango ez ote zuten zenbait ehiztariaren beldurra izan zen zertzearen arrazoia. Osatzen dutenak Iruinearrak dira gehienbatean. Normala, da hemengoak ez baitute koto-rik. Beren ekintzarik famatuena Sa-baiza eta Baigorriko kotoak indarrez hartzea izan zen. Biak Diputazioare-nak dira eta biak oso ehizi aberatsa dute.

Azkenaldi honetan gogor jokatu

du mugimenduak Ehiza Federazioaren kontra. Erakundearen berraukeratzea farsatzat hartu du. Orain dela aste batzu batzarre batean herrietako ehizi elkarten presidente-ek Federazioaren presidentea bere silloian mantendu zuten. Lau elkar-tek bakarrik eman zioten ezezkoa.

Zer esan nahi du honek? Ehizta-rien mundua zatiturik dagoela, nos-ki. Hori garbi dago, eta aspalditik da-torren kontua da. Ehiztaririk erradi-kalizatuena Iruineakoak dira; ehiz-zian non egiterik ez dutelako. Herrie-takoak, berriz, kontserbadoreak gel-ditu dira besteen aldean.

Maioriaren esperantza

Ehiztari gehienek ("Mugimen-dua" berrehun ehiztarik osatzen dute gutxi gora behera) badute oraindik esperantzarik Federazioarengan. Us-te dute Diputazioaren promesak betetzea lortuko duela. 1.000 hekta-reatako koto sozial bat agindu du Diputazioak. Orain arteko ekintzak ikusiz, bi erakundeok, Diputazioa eta Federazioa, dena den, ez dute konfidantza handirik.

Zenbait gauza garbi

Jende askok denuntziatu du Fe-derazioko Presidentearen pribilegio-ak; Esaten dutenez, ehizia klasista bat inposatu du Quinto Realeko ko-toan bertako piezak "eskopeta poli-tikoetan" utzi. Gainera, beste gauza bat ere garbi dago: Diputazioak du errurik handiena, baina Federazioa ez da gehiegi ahalegindu egoera alda-tzen.

Gaitzik nabarmenena zera da: kotoen subarriendoa. Ematen diren zenbait kotoen prezioak, bost edo sei aldiz gehitzen dira, berriro arren-datuz. Hona hemen, Diputazioaren bizkarrera bota behar litzateken bes-te zenbait irregulartasun:

—Elkarte ilegalen eskuetan dau-den kotoak.

—Publizitate eza koto ttikien subastetan.

—Kotoetako aberastasunari bu-ruz ez jakintasuna. Momentu hone-tan inork ez daki Nafarroako 400 ko-toetan zer ehizi dagoen.

Denen erantzukizun beharra

Gauzak honela, beste arazo bat dago. Ehiztari guztiek berenganatu egin behar dute beren erantzukizu-na. Ezagunak dira zenbait ehiztari-aren triskantzak. Askori ehiza depor-tearen zentzua falta zaio. Koto so-zialak egingo direnean tiroak neurt-tu egin beharko dira.

"Ehiztari Mugimenduak" bere inbasioez, Federazioaren zenbait urtetako ixiltasuna eta joera klaudi-kantea gairatu egin du. Beste pauso bat izan da. Oinharri hau jarrita gero, orain herrietako ehiztarien eskuetan gelditzen da lanik inportanteena.

Hurrengo pausoa Federazioaren demokratizatzea behar litzateke. Orain arte herrietako elkarten presi-denteek hautatu dute presidentea. Honela ez dago jarraitzerik. Ehiztari guztiek aukeratu behar litzateke lar-guak.

Koto sozialak zertuko direnean ehizia planifikatu beharko da. Baita neurri estuak jarri. Zenbait herrita-ko, jendeak alde batera utzi beharko ditu gaur egun dituen pribilegioak, ehizi haundiaren abantailak. Eta banatu beharko ditu ehiztari non egiterik ez dutenekin.

Hau ez da erraza izango. Hitze-tik ekintzara pasatzea esan nahi du honek. Herrietako ehiztariak aski kontserbadore jokatu dute orain arte. "Ehiztari Mugimendua" ongi saiatu da kotoak indarrez hartzen. Honelako ahaleginak egin beharko ditu Nafarroako ehizia defendatzeko.

F. IBARGUTXI

ESPELEOLOGIA, kirola ala zientzia?

Urtean zehar ez da asko entzuten espeleologiaz. Istripu bat gertatzen denean plazaratzen zaigu batipat eta hori da espeeologiaz heltzen zaigun ideia: mentura dela eta, bizia arriskutan ipintzen duen kirol mota bat dela, alegia.

Baina jende gehiena ideia makal horrekin gelditzen den bitartean, baditugu Euskal Herrian zientzia inportante honetan diharduten lan talde batzu. Hasieran agian, kirol senaren eragina nabari daiteke baina berehala sartzen zaie zeintzi zaletasuna espeleologoei.

Hala ere espeleologia ez du gu oinharritzko zientziatzat hartu behar. Beste zientzia batzuek osatua dela esan genezake. Alegia, Geologia, Klimatika, Biospeleologia, etab. inportanteena Hidrologia izanik.

Lanegunak

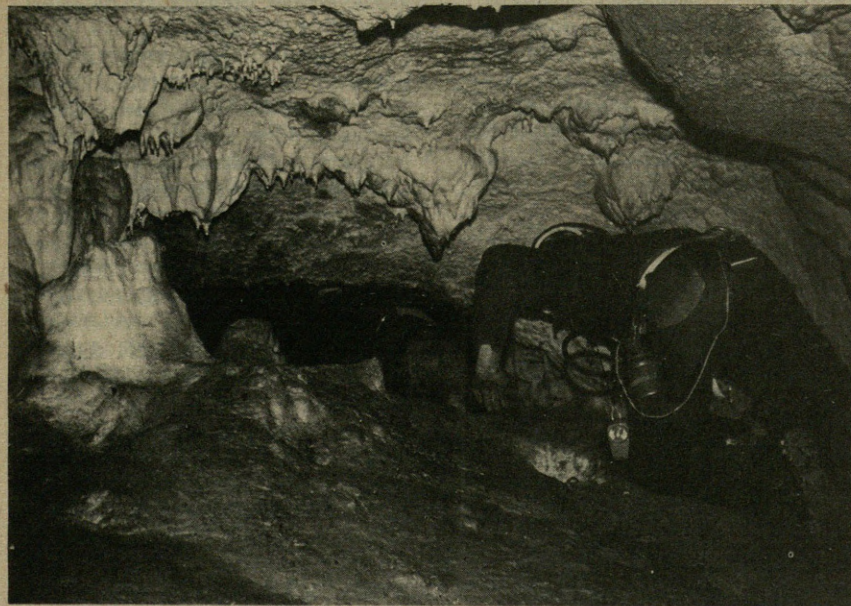
Lan hauk, talde hauek nola egin dituzten ikusteko, aurten Arala-

ologoei izaten dituzten harremanak, ikasketa eta teknika berrietan elkar lan egin dezaten, hala nola material berriaren berezitasunak ikusteko, normal diren giza harremanak ahan-tzi gabe.

1956an hasi ziren lan egunaldi hauk eta orain arte iraun dute nahiz eta urte batzutan huts egin. Aurten Donostiako "Arantzadi" elkarteari egokitu zaio antolaketa. Hautaturiko lekua Aralarko SW aldea izan da, duela urte batzu elkarte hau gune honetan hasi baitzen lan eder bate-tan.

Exploraketen historia

Kronologikoki honela izan dira

rren XIII espeleologi lanegunak nola egin dituzten azalduko ditugu.

Badira alde batetik, talde bakar batek ezin bete ditzakeen lan batzuk jende asko behar dutenak alegia, lezeak, gehienetan, lezezulo bakarrak ez baitira, leze sistema osoa baizik. Bestalde, oso inportanteak dira lan egun hauetan Euskal Herriko espele-

guti gora behera talde honen irtenal-diak:

1972an Hondarreko lutogune-isurtzuloaren ondoan zulo tiki bat azaltzen da. Sartu eta beherunzko barrenbide batetik harriek estaliriko katabide sail batetara heltzen da, eta izugarritzko haizalasterrak daude. Hurrengo irtenaldian harriak kendu

eta 10 m.tan bertikal jaitsi ondoren erlaintz batetik areto handi batetara heltzen da, beste bertikal bat azalduz. 1973an bertikal hau jaitsiz neurri handitako erreka bat aurkitzen da. Erreka behera, urjauzi batengatik ezin daiteke jaitsi. Errekan gora, ura gerriraino heltzen dela, iturri gune iragangaitz batetara heltzen da, (kota: -170 m).

1975/6 boladan hasi ziren berri erreken esplorazioak. Areto nagusi aldean harriak askaturik zeuden eta soke eta eskalek eraginda harri tona batzu erori ziren, baina espeleologoei zorionez zeuden eta istripua ez zen jazo. Urjauzi batzu pasa eta bote neumatikoaren bidez - 200 m. kotaraino heldu ziren. Topografia osoa egin ondoren gerorako uda denborarako utzi zuten.

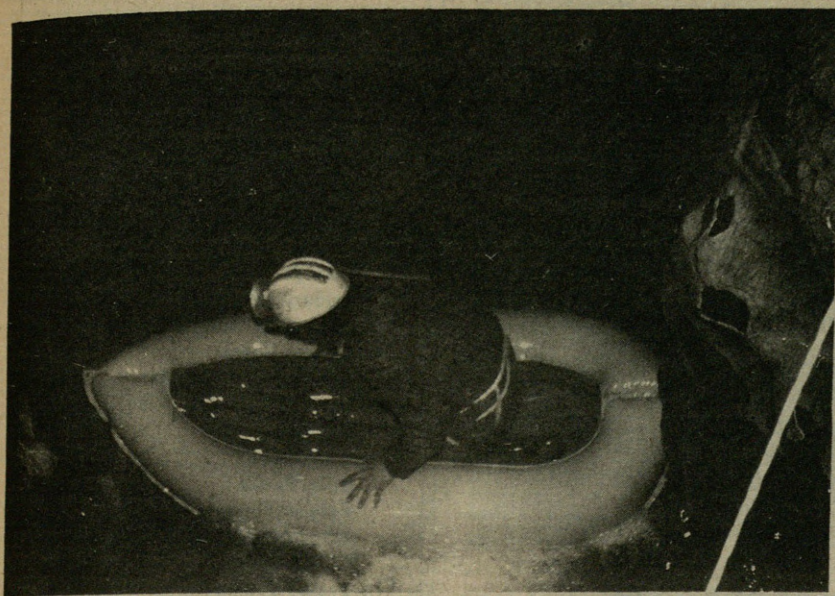
1977an irtenaldi berri bat antolatu zuten. Ordurako, geologi lanaren bidez eta inguruak ongi aztertut ondoren, erreka "Osin berden" sortzen zena zela susmatu zuten. Irteera honetan erreka koloratu zuten fluoreszeinaz eta egun batzu pasa eta gero "Osin berden" ipinitako fluoraptoarek fluoreszeinaren presentzia salatu zuten. Bitartean zulo barruan urjauziak gaudituz, eta lan neketu ondoren uraren temperatura 7 C. baitzen -260 m. taraino heldu ziren.

'Karst' honen oinharria den erreka honen eta inguruko zuloen azterketa aurrera eraman ahal izateko hautatu dute "Arantzadi" Aralarko SW aldea, aurten antolatzea egokitu zaion XIII lan egun hauetan aritzeko.

Aurtengo lana

Lan egun hauetan (aste santuan egiten direnak) talde hauek hartu dute parte: Iruñea eta Lizarrako "Bianako Printzea" erakundeak. Arabako eta Bizkaiko diputazioen espeleologi taldeak. Barakaldoko "Esparkak" Eibarko "Kirol Klub"ak. Oinatik "Aloña Mendik" eta aurtengo antolatzailea den "Arantzadi" elkarteak.

Ostegunerako "Arantzadi" elkarteak, Ezkitxal baserriko Aier-

be familiak utzitako borda ongi prestatua zuten. Ura gordetzeko —han ez baitzen— 200 l.ko bi deposito ipinita zeuden. Martin Aldasorok eskeinita, Iberondo baserritik Land-Povezez eramaten zuten, gero trakter baten bidez hango deposito-etara iragaiteko. Argia ere ez zen borda hartaraino heltzen eta, beharrezkoa zenez, 700 W.ko talde elektrogeno batek sortzen zuen, gasolioaren bidez. Mahai luze batetan 45 tipok sartu behar zuten eta goiko belarretan lozorroak kopuru berdinean.

Hondarretik aparte aztertu behar ziren lezeak hamar bat ziren. Gehienetan ura sartzen da eta egun horietan euriak gogor bota zuen. Ostegun honetan beste talde guztiak agertu ziren, eta biharamuneko material guztia prestatzen hasi ziren. Ostiral goizean 7ak, aldean jeiki ziren. Ordurako, gosaria prst zegoen. Barneko bazkaria oso simple baina azukrez aberatsa. Plastikozko zorro hermetiko batetan zegoen jarrita, ogia bezalaxe. Hau eta aurreko egunean banaturiko materiala hartuta, Jeepak hasi ziren espeleologoak lezezuloetaraino hurbiltzen.

Eguraldi kaxkarra. Zori txarra. Lan egiteko ahalmena urritu zen. Baina hala eta guztiz, ez zuen elurrik bota. Lan talde bakoitza (elkarte guztitako jendeek osatzen zutela) bere egokitutako hartzuloan sartu eta lanean hasi zen. Biharamonean berdin baina posibilitate gehiagorekin, eguraldi zeharo desberdina egin baitzuen.

Sartzen zuten bazkaria oso sinplea bazen, bordan egiten ziren afa-

riak ezin goxoagoak; horretan saiatzen baitzen Jesusmari Agirrezabalo sukaldari bikaina, Lekunberrikoa bera.

Ondorioa

Nahiz eta eguraldi txarra egin, ondorioak oso positiboak izan dira: Leze Beltzan —200 kotaraino ailegatu da, ibilitakoa 1.200 m. izanik guti gora behera. Zulo gehienetan datu guztiak hartzea eta topografia egitea lortu zuten. Leze Beltzan —100 x 50 m. tako hiru areto berri azaldu ziren. Urkorronte berri asko agertu dira eta honekin, ziur asko, sistema hidrologikoaren azterketa bukatzea ahal izango dute.

Bestalde eta prehistoria arloan uro baten hezurak topatu dituzte, aurkipean hau oso inportantea izanik.

Hauekin eta lortu dituzten geologiko eta biospeleologiko datu inportanteekin, lana, nolabait osa dezaketela uste dute. Urte osoan zehar, talde bakoitzak bere aldetik, bere ingurumarietako 'karstak' aztertzen dituzte. Baina lan hauk burutzeko inportantena falta zaie: sosa. Ofizial erakundeek eman beharko lieketen laguntza, alegia.

ENDIKA

AZKEN ORDUA

METALEKO KONBENIOA:

MUGA GABEKO GREBA

Gipuzkoako Metaleko konbenioak aurrera jarraitzen da. Hiru aste negoziatzen iraun ondoren, Mahai Negoziatzaileak (CC.OO., UGT, LAB, CSUT, SU, USO eta lantokietako batzordeak) geldialdi bat proposatu zuen Martxoaren 31rako eta Apirilaren 4etik aurrera greba legal bat. Adar honetako gehienek (ehuneko 90) jarraitu dituzte bi deiak. ELA-STVko zenbait sektore ere dei hauen barne gelditu dira (sindikatu honek ez du konbenioan parterik hartzen).

Mahaiaren azken posturak hone-la daude. Langileen aldetik, Urtarriletik ehuneko 8 igoera, Uztailean beste ehuneko 8 igotzeko, Urrian ehuneko 15tik gora bizi kostoa igo dena, eta sozial eta sindikal plataforma zabal bat eskatzen da. Entrepresarioen aldetik zera eskaintzen da: Urtarrilean ehuneko 4 igo-tzea, Uztailean ehuneko 5,5 eta sozial eta sindikal arloan gauzak gehi-ago zehaztea.

Jarrerak nahiko ezberdinak dira, eta langile aldetik indar bikaina agertu da, bai greba, bai, manifestaldi e.a. etan jende ugariak parte hartu dutelarik; biziaren igoera guttienez errespetatuko duen konbenio baten alde ari dira.

HAUZIA GABEIRO POLIZIAREN AURKA

Ostegun honetan, Apirilak 6, Iruineako Hauzitegian hauzi bat aurkeztu dute Gabeiro poliziaren aurka. Kereilariak Mariano Perez de Viñaspre "Txintxo"ren aita eta Zeferino Sarasola "Xefe"ren anaia izan dira. "Txintxo" eta "Xefe" ETako militanteak, eta Urtarrilaren 11n Iruinean hilda gertatu ziren. Hauzian, gertakizunen deskripzio motz bat eskaini ondoren, baita ere bere garaian aurkeztuko diren frogetan oinarritzen da; lekukoak, erizainak eta froga idatziak izango direlarik.

Aipatzen diren gertakizunak hilketa bat eta erailketa baten sortzaileak izan daitezke "Alevisia y premeditación" kontutan harturik. "Xefe"ren heriotza aurpegia ematean gertatu zelako, hilketa bat da; Mariano Perez de Viñasprerena lurrean zauritua zegoela tiro batez hil zutelako, erailketa bat da.

Orain, abokatuak diotenez, juezak tramitatu egin behar du.

oinharrizko euzkara

LUR GOSEAN

Egun hauetan plazaratu da berriro feudalismoaren arazoa Nafarroan. Plazaratu da Kadreitako laborarien burruka. Nafarroan gaur hogeita hamar inguruko jabetza feudalak ditugu. Horietarik bi herri feudalak dira: Kadreita eta Baigorri, Eguzkitza, Oteizako udalaren lurretan bigarrena.

Lur hauen jabetza pribatua, herri lurren ostentzeari, desagertzeari lotuarik dator. Zenbait kasu oso ezagun gertatzen zaigu. Azkenak Belagoan —hantxe Bankunion saiatu zen— eta Aibarren suertatu dira. Kadreitan frantzesporru konpainia handien interesak ditugu "Planasa" e.b. Konpainia honek lokatu zuen lur zenbaitzu mintegia egiteko eta modu honetan azkar hazten den frantzesporru klase bat herrian lantzeko. Proiektu hori aurrera joanez gero, bertako seme asko lanik gabe geldituko zen. Hori dela eta inork ez daki nola mintegi horik ureztatuak agertu ziren gau batetan.

Herri feudal hauen kasua aspal-ditik datorkigu. "Errege Katolikoek" Nafarroa konkistatu zuten harotik, hain zuzen. Errege horiek bere laguntzaileei emandako sariak besterik ez baitira. Baigorriin "De Alba"—delako kontetxea, Kadreitan "De Alburquerque"—delako konteak. Valtierraen ere

lur feudalak baditugu Albarracin eta Arias de Saavedra direlako konteen eskuetan. Lur hauen zorigaitzak orain arte datozkigu. Karlistaden ondorioz, kasu batez, eta herrien zorrak ordaintzeko udalek herri lurak saldu behar izan zituzten. Modu honetan pribatizatu ziren Nafarroan herri askotako lurak. Jauntxoek eskuetara pasatu ziren.

Gaur gerratean eta errepublika garaian bezala burrukan dago jendea. Gerratean hogeita hamairu nekazari fusilatu zuten Kadreitan. Erribera guztian bezala gehienek kasua. Kadreitan, konkretuzki, 2792 hektarea dago, 27.900 erreguneri gutti gora behera. Lur horik hiru modutan lantzen dira: Ines Alburquerque delako kontesari lokatuak, partzuergoan, zerda, erdia ematen dukesari edo kontesak bere kabuz lantzen dituen lurak. Azken hauk Ebroaldean daude, Alfaron, eta lur hoberanak dira.

Gaur Asiain deputatu jaunak CAN (Caja de Ahorros de Navarra) delakoaren bidez, UAGN eta laborariak zatikatzeko, antza denez, diru laguntzak eskeintzen dizkiete zenbait laborariei. Baina batzarretan agertu den planteamentua beste bide batetik dator: lurak estatuaren laguntzaz erostea, laborari guztien artean banatzeko, eta herri lur erreserba utziaz ezkonberrientzat eta geroari begira. Horretarako hain zuzen Kadreitako Batzordea muntatzen ari da eta Nafarroan diren beste 30 feudon berri emateko.

Akats: Defecto
Amu: Anzuelo
Arerio: Adversario
Arrakasta: Exito
Arras: Zeharo
Aukerakea: Elección
Aurkipen: Hallazgo
Baikor: Afirmativo
Basoilar: Urogallo
Basurde: Jabali
Beldurti: Miedoso
Betaurreko: Anteojo
Bezera: Cliente
Burutapen: Cavilación
Dasta(tu): Saborear(-ado)
Debekaldi: Veda
Doi: Justo
Eper: Perdiz
Eragile: Provocador
Erantzukizun: Responsabilidad
Erlaiz: Cornisa
Eroso: Cómodo
Erreguneri: Robada
Euskarri: Soporte
Ezabailu: Borrador
Gain: Cima
Galeper: Codorniz
Gune: Emplazamiento
Haizalaster: Corriente de aire
Hegazti: Ave
Hornitzaile: Proveedor
Igarr(i): Percibir(-ido)
Imintzio: Imitación
Iragangaitz: Difícil de pasar
Iraingarri: Insultante
Irudimen: Facultad imaginativa
Iskanbila: Alboroto
Isurtzulo: Desaguadero
Izarti: Gamuza
Izerdi: Sudor
Jazo: Gerta(tu)
Lanbro: Bruma
Lapin: Conejo
Liztorkabi: Avispero
Leze: Sima
Mardul: Robusto
Maspil(du): Sobar(-ado)
Mentura: Azar
Muin: Sustancia
Ohi: Costumbre
Oreka: Equilibrio
Orkatz: Corzo
Orein: Ciervo
Sasoin: Epoca
Sorburu: Causa
Suntsi(tu): Arrasar(-ado)
Sute: Incendio
Triskantza: Matanza
Txit: Muy
Uka(tu) Negar(-ado)
Urjauzi: Cascada
Uro: Basazezen
Urta(tu): Rasgar(-ado)
Ustel: Podrido
Zapuzketa: Rechazo
Zer(tu): Definir(-ido)
Zustar: Raiz

joshé planes

go home mr. church

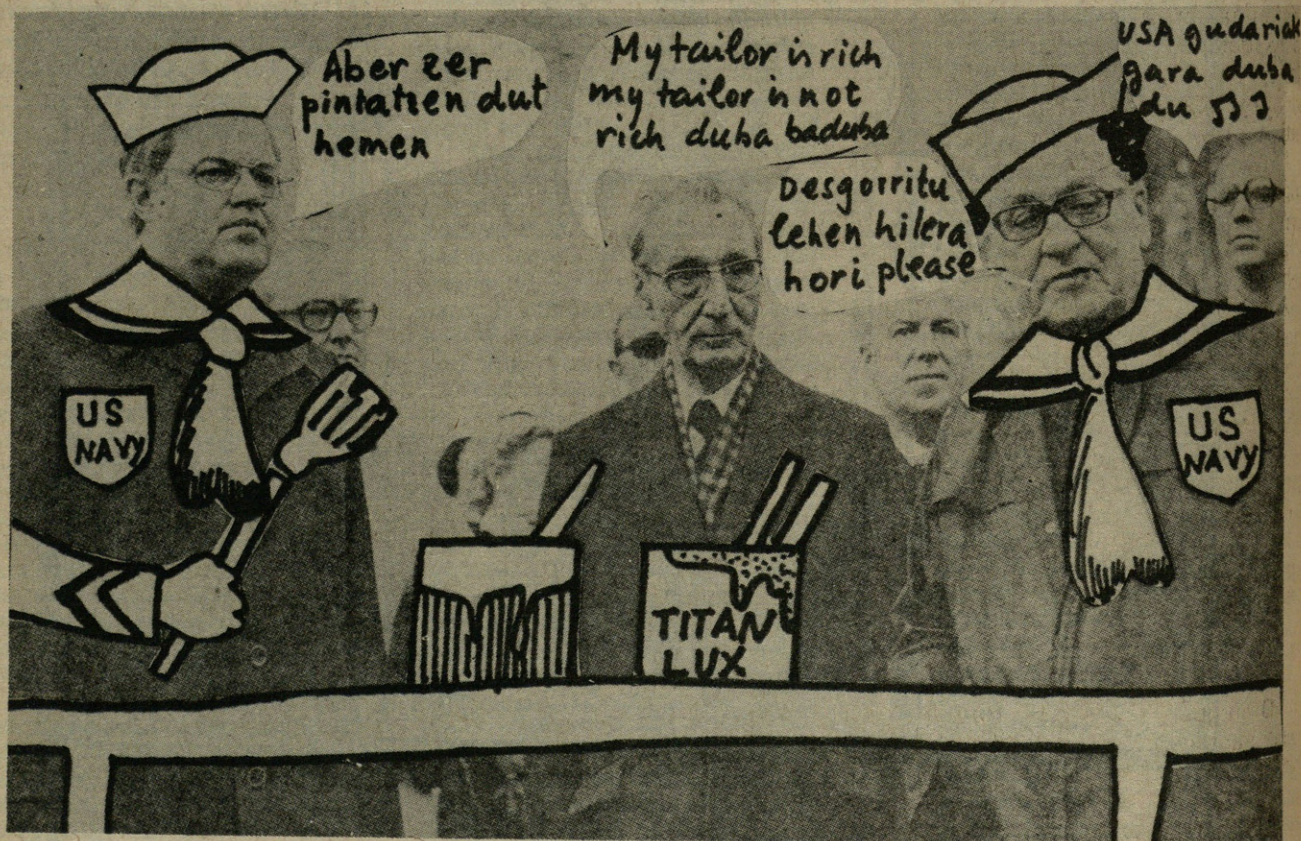
Ez daudela denak konforme. Mundu guztia gure zalantzan, eta gu beti laineran erantzun. Aberri Eguna ere ederki zapuztu genuela "Independentzia", "ETA herria zurekin" eta antzeko konsigna txatxuz. Ez gaudela oraindik demokraziarako prestatuak, horixe. Nora ote goaz ba halako slogan demagogikoak oihukatuz.

Ez zaigu asko inporta, egia esan, katalan demokrata pragmatikoaren erritagitik, ezta ere Madrilgo egunkari sozialdemokrataren kretinismoagatik. Ohituta gaudela.

Baina ezin aguantatu Mister Church Idahoko senadorea lotsagabeen kapitaina izendatu gabe. Mister Church, Nixon-ek Francori Burgoskoen lepoa salba zezala eskatzea posibilitatu zuena omen, eta PNVkoren batek dionetz jestio hori izan omen zen ETako jendilaje hura salbatzearen arrazoirik garantzitsuena. Beharbada. Hemengo bueltatxo honetan, berak erredimitu zituen haien aberria ezagutzeaz gainera ere izango zuen bestelako arrazoirik, adibidez, legatza saltsan dastatu, edo laster dituen hauteskundeetan Idahoko artzai euskaldunen botoa.

Yankee-ek besteen gauzetan eskua (esku harmatua zenbaitetan) sartzeko duten ohitura lotsagariaren muestrarioa gehitu du Mister Church-ek: "Lehenik bandera gorriak eta ezkerreko sloganak ikusi nituenean manifestazio buruan, momentu batez Euskadiren etorkizuna gorria izan zitekeelako sensazioak jo ninduen, baina bapatean abenida PNVko jendez bete zenean, oker nengoela jakin nuen. Herri honen etorkizuna, daudarik gabe, demokrazian eta askatasunean dago".

Lasai egin dezake lo Mister Church-ek gure etorkizuna gorritz tintaturik baletor ere, or baitaude etxeko marineak desgorritu behar litzatekeena ongi eta agudo desgorritzeko. Go home mister Church.

Frank Church Gringotegiko senadorea pintura sintetiko desgorritzailearen lehen frogaldiak egiten Euskadiko merkatuan.

Garaile noiz aitortuko gaituzten, eta to. Guk bagenekien, inoiz joan ez baginen ere, Ori-enteko Plazan miloika jende bil-tzen zelakoa eta Francoren itzalpera debozioz joanak eta roilo hori guztia gezur borobila zela. Jode, nor ez zen kontura-tzen Francoren Bulebar zeha-rreko paseo blindatuak telebis-tan botatzen zizkigutenean txaloak eta bibak patentes muestras de entusiasmo guztiak Dean Mar-tinen showetatik kopiatutako doblajeak zirela. Orain gureari exajerazio pittin bat jartzeko ordua iritsi, eta ez omen da hola jokatu behar, geure burua enga-inatzea dela. Piska piska bat ere ez? galdetu genion inuzenteki denok egindako egunkariko erresponsable bati, eta ezetz, re-bantxismoak kalte besterik ez omen digu ekarriko.

Ba guk, zergatik hasiko gara ukatzen eta adornatzen, rebantxatxoren bat hartzea espero genuen, orain demokraziarekin kristorenak esateko aukera izan-go genuelakoan pozik. Eta, to, aldiko antitxobinistarekin egin dugula topo. Utikan gezurra eta faltsukeria.

Ehun mila? Bai zera, ja, ja, hoge eta hamar mila eta kon-tentu egon zintezke. Okerrena da arrazoi dutela, objetibotasuna behar dugu, abestruzarena egi-nez ez goaz inora. Baina ez da-kigu zergatik, ba, koño, dezep-zionatu xamarra utzi gaituzte. Itxoin egin beharko dugu, obje-tibotasuna noiz makurtuko gu-re alde. Rebantxarena, honez gero, beste batetarako luzatu behar.

Puska ederrean iraun dezala erresponsabilitate eta zehaz-tasunaganako zaletasunak.

Oraingoan Tolosan 55 tone-lada zianhidriko erori zaizkie, bestean Britainako kosta aurre-an 250.000 tonelada petrolio eta energia eskasia omen dago bihar, auskalo. Utzi ezaiezu hauei uranioarekin jolasten. Etxepeko tabernara ardo bila bidaltzeko konfidantzarik izan

ahal dezakegu ba. Baina ez da hori asuntia.

Gizonak bere herriarekin Philadelphian eta ohi diren gas kamara bat egin nahi badu eseri eta zianhidrikoz mozkortu ba bueno, eskubide du, eta eskubi-de du gasolina litroko hainbeste aurreratzeko super petroleroak hartu eta florak faunak eta bes-teak petroliatzeko. Baina gizo-nak erabaki behar.

Eta guri ez zitzaigun galdetu SEAT montatzerakoan Maria Ixabel ikustera joateko eta gas-tatzen genuen gasolina gauza premiazkoentzat behar genuela eta denbora gutxirako zegoela gainera. Ez eta gure desarroilo kaskar hau lortzeko —izan ere gauza baten plazoak pagatzea bukatu ordurako gerrikoa hes-tutu behar dugula esaka ari bai-tzaizkigu— Oria eta Nerbion lo-tsagarri utzi behar zituztenik eta Ixabel petxutik.

Asuntia hori baita, energia gutxiago beharko duen gizartea kale kantoi bakoitzean zentral nuklear bat altxatzea edo piruli de la habana janaz bizitzea, guk geuk erabaki behar genukeela.

Rubial pozik Astea baietz gaizki bukatu utziko genuelako-an. Ba ez. Ez dugu abandona-tzen eta alperrik du hor zehar asesoria kulturalak eskaini be-har dizkigula esaten ibiltzea. Eta ez dugu ahaztu Cambio di-eziseisen esan zuen hura zera alegia PSOEko lehendakaritza eta jeneralitaldegiakoaren arte-an aukeratu behar izango balu PSOE-koarekin geratuko litzateke-ela. Penagarria benetan aukera hori eta gehiago egin beharreko tranzean ez duten jartzen Maka-renaren kofrade nagusi eta Ca-bralesko gazta zain izatearen ar-tean adibidez, eta guri pakea.

KOLDO IZAGIRRE
RAMON SAIZARBITORIA

EUSKALDUNON ALDIZKARIA
lehengo
oraingo
eta
betiko
astekari euskalduna

HERRIAK HERRIARENTZAT
EGINA
EUSKAL TALDE GUZTIENTZAT
ZABALIK

HARPIDETZA

Barruan.....	1.600 pta.
Korreo batasuneko herrietan	1.800 pta.
Atzerrietako beste herrietan	2.100 pta.
Airez	3.200 pta.
Salmenta (ale bakoitzeko)	50 pta.

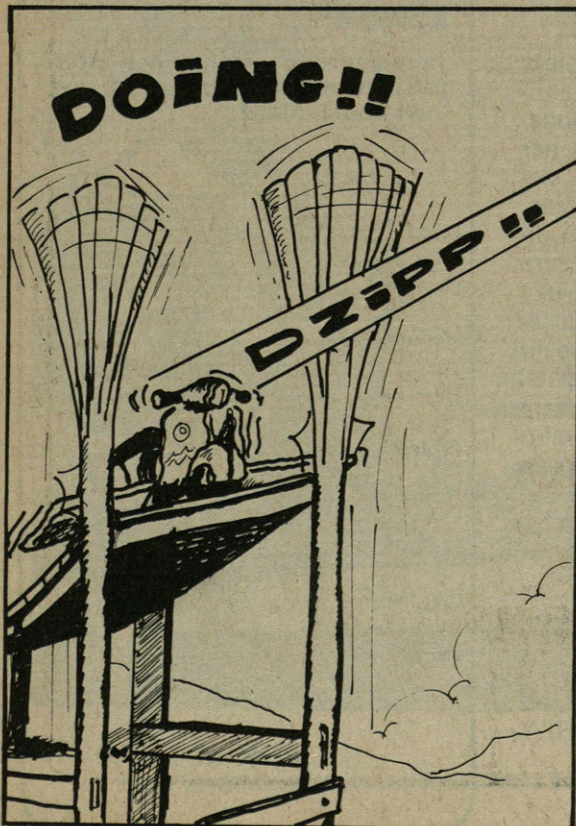
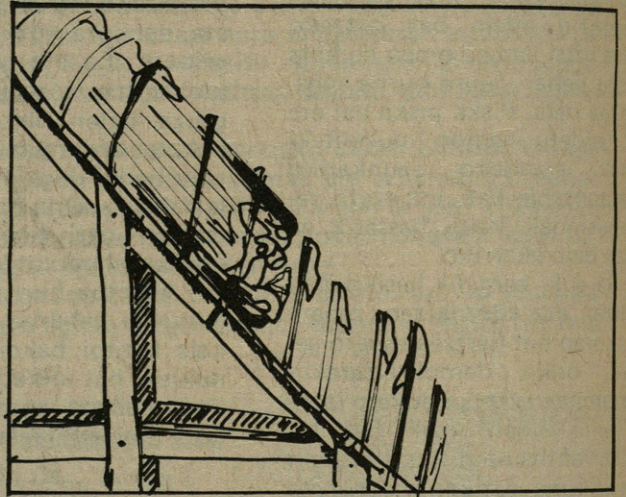
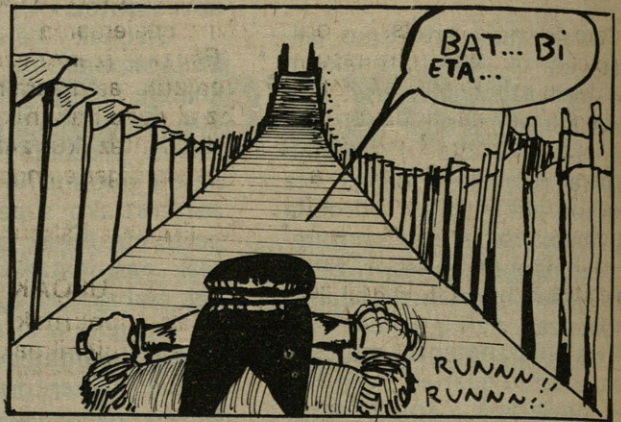
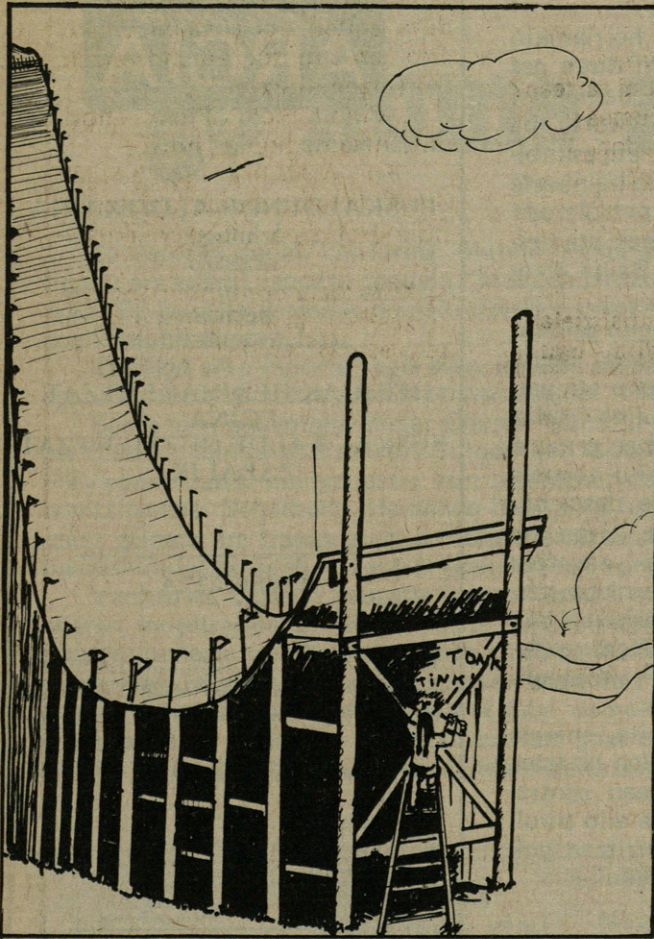
Zeruko Argia
Okendo 22
DONOSTIA

Jaun-andreok: astekari hau astero nahi nukeela adierazi nahi dizuet orri honen bidez.

Izena.....	
Deitura.....	
Helbidea.....	
Herria.....	
Prob.....	
Adina.....	
Ogibidea.....	
C/C. Nom:.....	
Zenbakia.....	

erdi-putz

Sortzaileon horrialdea gora euskal prentsa!

Gora euskal prentsa! Gora gaztetxoen euskal literatura esan dezagun! Beste batzutan egin dugun bezala, aldizkaritxo literario bat aurkezten dizuegu aste honetan: Beasaingo Alkartasuna Lizeoan egindakoa. Adibide gisa hemen dituzue bi lan-txo hauk (eta benetan, aukeraketa egitea zaila zaigula argi geldi bedi):

EGUZKIA

Nire begien ama
"Eguzki" izenez ezaguna,
zergatik sartu zara hodei tartean?
Ez al duzu nahi nik ikustea?
Irten zaitetz ikus zaitzadan,
bestela nigar egingo dut.

M. Eugenia Zaldua

USOAK

Usoak hipokritak, antisozialak
eta antihijenikoak dira. Egun

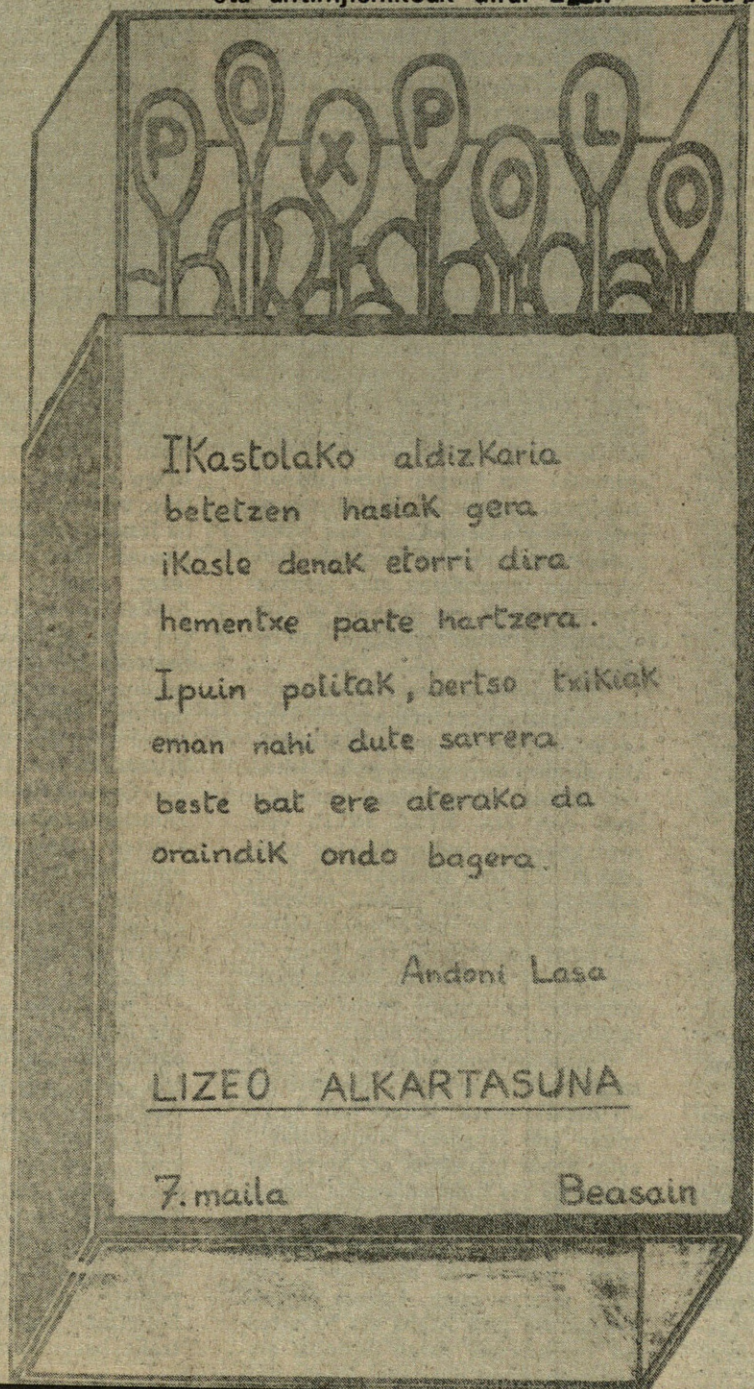
santu guztian kaka besterik ez
dute egiten eta eliza-dorretako
erlojuen motor eta horratzak
izorratzen dituzte.

—Pinn....Plok....Plok...—hori
duk lotsagabekeria, hori!

Eta hala ere uso bandak
erruki ematen didate, ehiztariak
nola botatzen dituzten ikuste-
an

Eta hala ere hipokritak, an-
tisozialak eta antihijenikoak di-
rela pentsatzen dut.

ANTTON

nazio arazoa eta langileen autoeraketa

Argitaratu berria da Bereterretxeren liburu hau; nahiz idazlearentzat lehen asmoa ez izan liburuaren forma ematea, baizik langile abertzale, antiparlamentarista eta independentzi zaleentzat debaterako lan bat izan. Gero, liburuaren forma ematea erabakitzen du eta hortik euskarara itzultzea.

Nazio Arazoa, funtzeski, lau atalean zatitua datorrigu. Lehen atalean azterketa historiko bat egiten du; bigarrenan klase burrukaz eta nazio arazoaz mintzatzen zaigu; hirugarrenan, berriz, autodeterminazioaz eta langileen autogobernuaz; eta azkenik laugarren atalean, egungo praktika autoeratzaileraz. Atal hauen artean Euskal Herriko mapak azaltzen ditu, ikusmira historikoa errezago eduki dezan. Hortik aparte, zenbait poema ederrez horniturik aurkitzen da, irakurtera arinagoa gertatzen delarik.

Lehen atala, Euskal Herriaren ikusmira historiko bat edukitzeko egina dago, irakurleak ikus dezan, gure herriko historia, nazio difenrentziatu batena dela. Bainan, eginkizun honetan, Bereterretxe ez zaigu hasten gure prehistoriarekin, baizik eta IX mendean ekingo dio azterketa historikoari.

Azterketa historiko honetan, zenbait hutsune eta interpretazio supersujetiboak egiten ditu Bereterretxek, euskaldunen INDEPENDENTZI ZALETASUNA edozein gertaera historikoan aurkitzen duelarik, batipat lehen karlistada ukitzen duenean. Geroago, ETaren sorrera eta euskal nazionalismo berria ukitzen ditu, klarki agertuz nazionalismo zapaltzailea eta zapalduetako herriena (burgesa eta iraultzailea).

Bigarren atalean klase burruka eta nazio arazoaren loturak agertzen ditu. Opresio honen azalpena, euskal populuari, batipat langileriari gure historia ukatzean datza, klase bezala zapaldua egoteatik aparte. Estatu kapitalista batetan dauden errepresio legislatiboa eta harmatua ere gure gain ditugu, hauk arrotzak direlarik euskaldunentzat.

Bereterretxek aurreago honela dio: "Gaur egun ez dago KULTUR EUSKALDUN BAKARRA, klase ezberdinak dauden nazio komunitate batetan ez delako posible KULTUR BAKARRA egotea". Beraz hemen, Bereterretxe gai zaila eta eztatibadagarran sartzen da. Harentzat, zapaltzaileek kultura bat eraikiko dute, azpian dauden klaseak menpean jarraiarazteko eta hauek berdin egingo du-

te: beren burrukak eratzen ari diren eran beren kultura eratu alegia. Halaz eta guztiz, nahiz kultura bat klase sozial bati lotua egon, nazio komunitate batena ere bad, Bereterretxeren ustetan. Bainan Euskal Herriko kasuan, komunitate honen kultur bideak deseginak izan ziren atzerriar kultura bat inposatu zitzaigulako.

Zulo honetatik ateratzeko, Bereterretxek ez du uste alderdi eta sindikatuen mediorik posible dela, zeren eta erakunde hauek SISTEMA KAPITALISTAREN MODELOA hartzen baitute; geroko gizarte sozialista, estatuen kapitalismoa izango baita. Horregatik, gaurtik, "politiko profesionalak" arbuia eta protagonismoa langileriari eman behar zaio, eginkizun hau gerorako utzi gabe. Gure kasuan, politika autoeratzailerak eramanez eta burges nazionalismoa gaindituz, klase abertzaletasuna indartzen eta sendotzen joan behar genuke. Beraz, euskal langileria, bere askatasun integralaren alde gatazkatzan ari delarik, nai eta nahi ez, klase abertzaletasuna hedatzem joan behar luke.

Hirugarren atalean Leninen autodeterminazioaren teoria gogorki kritikatzan da, gaur egun aplika ezinezkoa delako, hori egitea politika burjesa egitea izango bait litzateke. Hori dela eta, ETak 1971n egin zuen aportazio baikor batetaz baliatzen da. ETaren aportaketa zera da: aukeraketa egiteko (estatu independente izan ala ez izan erabakitzerakoan) herri batek libre izan behar du eta hau ez da posible izango nazio diferente bat estatu arrotz batetan integraturik aurkitzen bada.

Autodeterminazioaren ordez langileriaren boterea planteiatzen du Bereterretxek, botere hori batzarretan edo langileen kontseilutan egon behar lukeelarik eta horrek sozialismoa eta independentzia suposatuko luke gure herrian.

Azkenik, laugarren atalean, egun eman behar litzatekeen politikaz mintzo zaigu. Egileak gogorki kritikatzan ditu Araba eta Nafarroako batzarrezale batzu nazional arazoa baztertzen dutelako. Puntu hori

NAZIO ARAZOA

buruz Bereterretxek galdera hau egiten du: arazo nazionalaz kontzientzi nazionala dagoen tokitan mintzatu behar bada eta Araba eta Nafarroan ez, bestela ideiei berri eta sentitzen ez dituzten batzu sartzea delako, eskualde hauetan ez al da berdina izango langileriari ideia sozialistak ematen zaizkionean? Bereterretxek ustez, Araban, Nafarroan eta Ipar Euskal Herrian, Gipuzkoan eta Bizkaietan baino gogorkiago lana egin behar litzateke, alienazio nazionala edo errepresioaren ondorio handiagoa sufritzen baitute, azken bi eskualde hauk beren liberazio integralerako bidean doaztelarik.

Gero ikastoletan eta eskola nazionaletan eskua sartzeko eritzi batzu ematen ditu. Berdin hauteskunde munizipalarako eta autonomi estatutoaren aurrean azken honetan langileriak parte ez hartzea hobeena dela esaten duelarik, burgesen arteko jo-koa delako.

Bukatzeke, liburu eztabaidagarria dela esan genezake eta diskusiorekin bidez asko desarroila daitekeena. Beste aldetik eta orain formari helduz, asko desiratzan duela deritzat, batipat gazteleraz idatzita dagoenak. Euskaraz hobekiago uler daiteke, nahiz erabiltzen den euskarabatu oso egokia ez izan. Nere ustez idazteko forma gehiago zaindu behar litzateke, bestela hizkuntzak pobretu egiten baitira eta idazkera hobetzeko badaude hainbat zuzentzaile, bai euskaraz, bai gazteleraz.

B. BAKAIKOA

euskal kantaren belaunaldi berrian

Duela bost urte Beasaingo Usurbe zineman lehen aldiz aurkeztu ziren kantari haiek beren ametsetako bat bete dute. IZ diska etxea dutela medio edo honen eskutik plazaratu dute lehen diska. Hauk Lazkaoko Iosu eta Iokin gazteak ditugu. Urte hauetan hainbat jaialdi eta herri plazetan ikusiak.

Hauen historia laburra da. Bi lazkaotarrak bikote bezala hasi ziren abesten. Gerora Iosuk soldaduskara joan beharra izan zuenez, Iokin bakarrik ibili zen plazarik plaza. Iosuk soldaduska bete ondoren berriro bikotea elkartu zitzaigun eta diska hau izan da haien fruiturik adierazgarriena eta nolabait kantari bezala konsagrazioa ematen diena. Biderik zailenak urratu dituzte, eta hemendik aurrerakoa ere ez da erraza izango baina, orain kontua lehena ez galtzea eta aurrera gogoz jarraitzea da.

Egia esateko diska kaleratu den arte nik ez dut ezagutu bikotea: Iokin bakarrik, bakarka, kantari bezala eza gutzen nuen, eta diska kaleratu behar zutela esan zidatenean beldur nintzen itxurazko gauzarik ez ote zuten kaleratuko, ez abeslarien kalitate edo gaitasun faltagatik baizik eta beste arazo batzuegatik. Batetik Iokin nahiko

gaztea ikusten nuen, bai adinez eta bai ofizioz; gazte eta gainera beldurtia batez ere oso beldurtia, beldurtia. Gu ohituak ginen munduan oso estrainoa zen Iokin bezalako abeslari bat; honen kantaera eta itxura ez ziren batere lotzen bere letren esanahiairekin. Diktaduraren aurka abesten zuen abeslariak bibotea edo bizarra behar zuen edo eta intelektual aurpegia guttienez, betaurreko eta guzti eta Iosuk ez zuen ez bata eta ez bestea. Eta okerrean bere ahotsak apenas zaratarik ateratzen zuen, batere ahotsik ez zuela zirudien bere beldurraren beldurrez. Eta honela esperantzarik ezin izan.

Bestetik diska etxeak abeslari berri hauen diskak ateratzeko jartzen duten ardura ez da inolaz ere fidagarria izaten eta alde honetatik eskeretzekoa da IZkoak egin duten lana.

Bikotea aski jantzia geratu da

bai bere lanez eta inguruko laguntzaileenez, Instrumentalizazio egokia du eta diska nahiko eramangarria da. Kantari berriak lan guztiak berdinak egiteko arriskua berarekin du eta hori oso monotonoa bihurtzen da. Eta Iosu eta Iokin, diska ateratzearen ilusioak ez ditū itsutu eta pazientziz lana eginez itxurazko diska atera dute. Eta monotoni hau gabe kantak era guztietakoak dira; batetik bestera badaude nahiko ezberdintasun eta ona da. Bi kanta ez beste denak egile bera dutela kontuan harturik gainera; Iokin. Eta diska batetan kantak, bakoitzak bera izan behar dute.

Letra aldetik ere zer esana bada-goela uste dut. Aukeraketa polita egin dute eta izen sonatuak azaltzen dizkigute, Detxepare, Orixe, Gandiaga, Koldo Izagirre, Harzabal, Amuritza, Amaia Lasa, I. Enbeita eta Iokin bera.

Baina askotan letra aukeraketa politik, eta batez ere aukera hori izen famtuetan oinarritzen bada badiu bere arriskuak. Letra egilea bigarren maila batetara jaistea adibidez, edo eta musika egilea bera ere dextente mugatzea. Oso lan ezberdinak dira letrari musika jartzea eta musikari letra jartzea, eta uste dut alor horretan bereizketak egiteko garaia heldu dela. Zenbait poesiak berez esango du esan behar duena, poesia ona baldin bada behintzat, ez du musikarik behar. Abestietarako letra abestiatarako egin behar da, musikarekin bat datorrena. Kontuz gero! ez dut esan nahi diska honetan musika txarrak jarri dizkietenik, baina bai betiko beldur hori adierazten duela. Kantariak poeta handien izenpean ez du babestu behar, berez atera behar du aurrera eta horrela landuko du hobe kiago bere musika. Zeren gure herria poetak musikatze hori bizio bat bihurtzen ari da eta poetak eta musikoak bakoitzak bere bideak urratu behar ditu.

Diska osoa letra aldetik ere nahiko koherentea bada, Euskal Herriko kezka eternoak adierazten dute. Letra guztiek arazo bat adierazten digute, hasi Detxeparearen euskararen arazotik, Iokin beraren esperantzarekin jarraituz, Koldo Izagirre adolezentearen angustia esistentzialeraino (diska ko abeslariak politena ene iritziz).

Bukatzeko abeslari bi hauei beldurra gal dezatela esango nieke, eta beren ahotsentzat indar piska bat gehiago eskatu, biderik, zer eginik, eta gaitasunik batez ere baitituzte. Balio dutenik ezin uka.

Aurrera Iosu eta Iokin, eta jakin ezazue hurrengo batetan ere espero zaituztegu. Euskal kanta inoiz baino gehiago gaur indar berrien beharrean daukagu.

INFERNALITZ

APIRILA

9/16

LIBURUAK

PATXI ERAUSKIN BERTSOLARIA (I, II eta III), Antonio Zavala. AUS-
POA 200 pta. Patxi Erauskin
—Errotari— zaldibitarren
bizitza eta bertsoak jasotzen dira hiru liburu haue-
tan. Lehenean bizitza eta
1913tik 1918ra jarri zituen
bertsoak; bigarren 1920-
tik 1927 artekoak eta
hirugarrenean urte horretatik
aurrerakoak. Bertso horietan
zehar garai hartako Euskal
Herriko hainbat gertakizun
azaltzen da.

ANTONIO ZAVALA

Patxi Erauskin bertsolaria

(1874 - 1945)

II

**MEDIOS PARA EVITAR EL EMBARAZO (PATER-
NIDAD VOLUNTARIA)**, Hildegart. GUARA. 126 or.,
300 pta.

Liburu hau birargital-
pena da. 1938an argitaratu
zen lehen aldiz, Hildegart be-
ra hil eta bost urte tera. An-
tikonzeptziarako metodo-
tan pixka bat behintzat au-
rreratu dela ikusten da ber-
tan, baina, dena dela, urte
haietarako oso liburu progre-
sista ere izan behar zuela
ikusten da. Hitzaurrean Hil-
degarten bizia laburki konta-

tzen digu bere lagun izan zen
Eduardo de Guzmánek.

**HERRI BATEN DEIHA-
DARRA**, Alberto Schom-
mer-Martin Ugalde. EDI-
CIONES VASCAS. 4.200
pta. Alberto Schommer gas-
teiztarraren argazkiak eta
Martin Ugalderen testoe-
k osatzen dute liburu mardul
hau. Argazkiak, hemengo-
ak noski, bai paisaje, pertso-
na, bertsolari, pintada...
egunero begi aurrean ditugu-
nak, ederrak ala itsusiak,
baina argazkilaria artista ba-
ten begiz ikusiak. Martin
Ugaldek berriz, Gipuzkoaz
sarrera bat egin ondoren,
bertako natura eta kulturaz
— hau zentzurik zabalenean
harturik, hizkuntzatik anto-
lamendu politikoraino— hi-
tzegiten du. Testu guztiak
gastelaniaz eta euskaraz dau-
de, euskarazko erredakzioa
Xabier Amurizaren gain egon
delarik. Txarrena, liburuaren
prezioa.

AURRERA BETI., M.M.
Zubiaga, 227 or., 125 pta.

Erligioaz gogoetak, je-
suita batek idatzita.

NAZIO ARAZOA. Berete-
rretxe. NAPARROA. 211
or.

Liburu hau euskaraz eta
erdaraz idatzia agertzen zai-
gu. Egileak esaten digunez,
lan hau legalitate pean ater-
tzeiko asmoa zuen, baina Es-
painiako "demokrazia" k ez
dio baimenik eman, estatua-
ren batasun sakrosantuen
aurka baitioa zuzenki.

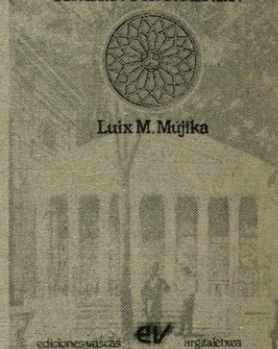
Zalantzarik ez dago egi-
lea —edo egileak— langileak
direla. Urrats bat markatzen
dute Euskal Herriko langi-
leen autoeraketan, arlo
horretan zenbait aportaketa
egiten dutelarik. Idazle hau-
entzat, euskal problematika
Euskadiko langileen gober-
nuak bakarrik konpon deza-
ke, hori estatu burjesa
desegin eta Euskadi inde-
pendiente eta sozialistaren
barruan.

ZORTZIKO HAUTSIK:
BARREN IBARRAK eta
HERRIA ETA BIDEA:
HITZAK ETA KEZKAK,
Luis M. Mujika. EDICIO-
NES VASCAS. 275 eta 300
pta.

Luix Mari Mugika,
aspaldi samarretik poema li-
bururik atera gabe zegoen
eta orain pare bat dakarki-
gu. Poesia neurtuak ematen
ditu, gaiak nahiko desberdi-

HERRIA ETA BIDEA
hitzak eta kezak

nak direla. Lehen liburuan
bildutako poesien aurkez-
pena Joan Mari Lekuonak
egiten du eta bigarrengoan
Edertzelek (nor ote?).
"Bide-giroak", "urdin eta
burni" eta "Hitzak ebaki-
tzen" izan dira Mujikaren
aurreko poema liburuak.

ALDIZKARIAK

POTT BANDAREN
BERRIEMAIELA, 3. zen-
bakia. 14 or., 25 pta.

Bilbo ingurutik datorki-
gu aldizkari berri hau. Manu
Ertzila, Jon Juaristi, Jimu,
Bernardo Atxaga, Ruper Or-
dorika eta Joseba Sarrionain-

POTT
Bideo-argitaileak

3. zenbakia. 25 pta.

dia dira bandaren partaideak eta Zumalabe, Susperregi eta I. Zabala maketak, fotoak eta makinako lana egin dutenak. Katxondeo beltz samarra orokorki —ez dakigu Bilboko kutsaduraren influentzia izango denentz— eta optimismo gehiegirik ez, Usteleki bildatzen dieten agurrrak —morituri te salutem— eta aldizkaria numeratzeko metodoak —3,2,1...— azaltzen dutenez. Hala ere, gure partetik behintzat, sakela bete animo POTTarrei.

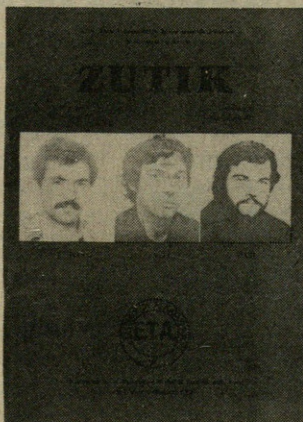
Alkartasuna. 5 pta.

Babcock Wilcoxeko langileek ateratu dute boletín hau. Bertan beren arazo eta borrokaren informazioa eta analisis ematen dute, gainera oso era irakurgarria. Eta informazio eta analisi fidagarriak direla pentsatzen dugu, langileek berek eginak direnez gero. Ez dago gaizki horrelako inisiatibak izatea inguru guztian informazioa nola manipulatzaren den ikusten dugun momentuan. Hutsune bat: —BABCOCK non dagoen kontutuan hartuta esplikagarria, baina ez justifikagarria— dena gaztelaniaz dago.

ZUTIK; 69 zenbakia, 1978ko otsaila.

Estrategia eta taktikako zenbait puntu argitzeko da ETA(m)-ren aldizkari honen lan zentrala. Horrezaz gain, azkenaldiko ekintzei buruzko agiriak ere ematen dira, ekintzen arrazoak azalduz. Tartean Markiegiren poema bat ere bai. Dena euskaraz eta gaztelaniaz.

ENBATA, 500 zenbakia. 1978ko martxoaren 3koa 3 F.

1960ko irailean irten zen ENBATaren lehen zenbakia eta oraintxe iritsi da 500.era. Hori dela eta zenbaki bat ateratu dute. Bertan Iparraldeko aldizkari honen historia ematen zaigu, batez ere berarekin zerikusirik izan

dutenen bitartez. Honela, Ximun Haran, Jean Louis Davant, Monzon etabarrek hitzegiten dute ENBATari buruz.

IHARDUNAK

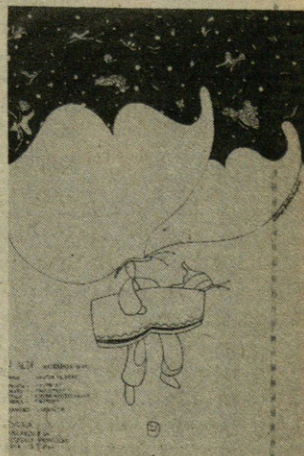
Hazparnen euskal kultur astea apirilaren 7tik 16ra. Hilaren 7an, arratseko 10etan dantzaldia AKELARRE taldearekin ezker paretan. 8an, arratsaldeko 4etan, haurren arratsaldea CES Elhuyar salan, TXOTXONGILO giñol taldearekin eta Kixki, Mixki eta Kaxkamelon pailasoeekin. 10ean filma erakusketa Haritz-barne salan, arratseko 9etan. 11n laborarien eguna: merkatua eta arratseko 9etan, Haritz-barnean, elkarriketa. 12an, arratsaldeko 3etan, adinekoen arratsaldea Haritz-barnean; 9etan Hazparne eta inguruetakako historia toki berdinean. 13an, arratseko 9etan, zer lan-tegi mota Euskadin? 14ean, arratseko 9etan, "Zapeta xilotik" antzestuko du BORDAXURI taldeak. 15ean, karriketan beste egun guztian eta 9etan jaialdia Etxamendi-Laralde, Gorka Knôrr, Urko eta GOIZ ARGI dantza taldearekin. 16an Broussain zenaren omenaldia. Hendaiaiko "gure ikastola" antolaturik, apirilaren 8an jaialdia Etxamendi eta Laralde eta lau dantzari taldearekin —Tafalla, Ezpeleta, Ziburua eta Hendaiaikoak— Beltzania pelotalekuan, gau-eko 8,30etan.

AZALA

Aberri Eguna pasa da baina haren oihartzuna oraindik ez, Madrilén behintzat. Guri

hartarainokoa irudi ez zitzaigunak su eta gar jarri ditu hangoak. Hori agertu nahi izan dugu aste honetako azalean. Infiltratuari berriaz aste honetan jai eman diogu, horrenbeste merezi zuen eta.

ETA BESTE

ENE KANTU LIBURUAZ

Arratsetako nere
kontakatilua;
nik bakarrikan dakit
zure baliua:
loharrazteko droga
ta alibiu;
letraz eraikitako
ene gaztilua.

Egunak utzitako
haserre izpiak,
zuk uxatzen dituzu
nigandik guztiak;
zuri beha hartzen nau
gau lo amestiak;
gutxi izaten dira
hain lagun eztiak.

Urte batzuetako
nere kantu lanak,
zuk gordetzen dituzu
txintxo, hortxe, danak;
ez baldin badu ere
izenik izanak,
ahal dutan neurrian
bihotzez emanak.

Zuri lotzen natzaizu
gauero, gauero,
kontseilari hoberik
nik ez dut espero,
zuk eusten bait didazu
fresko eta bero
ta zuk esango duzu
ni nor nintzen, gero

Zuri aurkezten dizut
oinaze larriak,
egunaren ilunak,
neri ekarriak;
nere esanentzat zuk
erne belarriak,
hobe izan bazinutz
sarri elbarriak.

Holaxe bizi gara
elgarren altzoan,
garebik ere nahiz
jakin ez hauzoan;
zu hazten saiako naiz
bizitza osoan,
geroko uzte arren
mezu bat bertsoan.

Nere malkoek sarri
bazaituzte busti,
gaur ederrago zara
nigar eta guzti,
joan deneko urte
batzuren honuzti
nigarrak ez nau eta
inspiratu guti.

Bizitzak badu, berez,
hamaika tortura;
horrek bultzatzen gaitu
sarritan kantura;
nahiz hitzak zuzendu
guk basamaortura,
barrena lasa behintzat
zerbaiten kontura.

Nere izatearen
marra nagusiak,
bere aspirapenak
eta gutiziak,
eskabide orokor
nahiz bereziak
zukan utziko dituk
garbiro, guziak.

Goizean zu neri so
gaumahari gainean,
artean nagoela
esna ezinean,
hasierazten nauzu
nere mingainean.
kantu arinean,
ezer baldin badago
nere mingainean.

Banoa eta gera
hemen nere ordeztu,
etxe honen itzala
zaindu eta gordez,
informa nahi zitut
bueltan berri hobez,
zaila bada ere hau,
gaur, gizonon obrez.

RUFINO IRAOLA

Entzun, ikus...

Caja Laboralaren zozketa: 50 Ekipo Estereofoniko eta 25 Telebista Koloredun.

Hobeki entzun dezazun.

Begiko duzun kantariaren saioa, gogoko duzun musikaldia -klasikoa nahiz egun egunekoa- musikaren egiazko jatortasun eta dimentsioa dasta dezazun, CAJA LABORALAK, fidelitasun handiko 50 ekipo estereofoniadun eskeintzen dizkitzu.

Hobeki ikus dezazun.

Munduko gertaera nagusiak berezko irudiz eta etxetik mugitu beharrik gabe, hurbil-hurbiletik ikus ditzazun -adib.: Argentinako Futbol txapelketa- edo ta gogoko duzun edozein telesaio ederki ikusteko, CAJA LABORALAK 25 Telebista Koloredun eskeintzen dizkizu.

Zozketa bikain honetan eskuhartzeko, Caja Laboralaren edozein etxetara hurbil zaite. Martxoaren 16tik hurrengo Maiatzaren 15 artekoan Libretan sartzen duzun. 1.000 pezeta bakoitzeko, eta lehendikako saldoan 10.000 pezetako haina zozketa txartel emango dizkizugu.

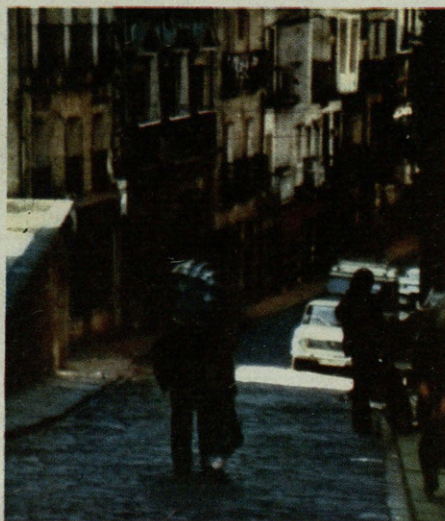

**CAJA LABORAL POPULAR
LANKIDE AURREZKITA**

Eguneroko bizitza, IRUDI eta SOINU jatorrez jantz ezazu.

Gipuzkoa besterik ez dugu gogoan hargatik Probintzial da gure izena.

Gure probintziaren aurrerabidean gero eta lankide sutsuagoak izateko prest gaituzu: bai nekazaritzan, bai industrian, bai merkatalgoan, bai komunikabideetan,... edozein alorretan. Gipuzkoan bizi maila goratzeko bidea gerta litekeen guztian. Probintzial izena daramagu eta gipuzkoar aurrerabidearen alde ari gara ahaleginetan beti ere.

